

onko se hajoitettu, federatiivinen, jolloin se ei ole valtio tai, jos on, on heikompi valtio. Nykyään on kyllä meidänkin maassamme ilmennyt pyrkimyksiä, jotka ovat keskitettyä valtiota vastaan, mutta minusta meidän maassamme on erityisiä edellytyksiä olemassa juuri keskitetylle valtiolle. Minä siis siitäkin syystä pitäisin kiinni keskitetystä valtiosta, jos ei tahdota »valtiosta» suorastaan puhua. Minusta tällainen keskitetty valtio ja järjestetty yhteiskunta on yksi ja sama. Minä en suinkaan ole sekoittanut näitä käsitteitä, päinvastoin olen keskitetyn valtion piiriin ottanut myös työväenjärjestöt ja osuustoiminnan, jotka nykyään toimivat yhteiskunnassa ja valtiossa, kuuluvat yhteiskuntaan ja ehdottomasti edustavat uudenai-kuista yhteiskunnallista elämää, uudenai-kuista tuotantoa ja kulutusta. Ne kuuluvat järjestettyyn yhteiskuntaan ja samalla myös keskitettyyn valtioon sillä tavoin, että valtiovalta johtaa ja määrää niitä. Tässä ei riitä se, mitä tohtori Lassy sanoi, että valtiolle voisi jäädä jonkinlainen juriidillinen omistusoikeus. Jos se myönnetään, silloin myönnetään valtiolle myöskin ylijoh- to, sillä omistusoikeutta ilman ylivaltaa ja ylijoh- toa omistettavaan esineeseen nähden ei voi olla olemassa. Juriidisesta omistusoikeudesta siis johtuu, että sentralisoidulle valtiolle täytyy kuulua yhteiskunnan tuotannon johto. Mutta nämä ovat semmoisia seikkoja, joihin en nyt tahdo pitemmältä puuttua; niistä voidaan toisessa tilaisuudessa keskustella.

Sivumennen sanoen minua ihmetyttää, että Lassy panee niin suuren painon siihen, ettei minun alustuksessani ole käytetty erityisiä hänen kai- paamiaan sanoja. Jos niillä päästään asiasta, niin kyllä niitä voidaan käyttää. En ole tullut niitä ajatelleeksi. Kun olen tulevaa sosialistista yhteiskuntaa hahmotellut, — niin siinä ei ole pienillä ja kaikennäköisillä iskusanoilla suurta merkitystä. Sosialistinen yhteiskunta ja tulevaisuuden valtio on minusta suurempi käsite, joka sisältää kaikki nuo pienet seikat.

Muuten en voi olla lausumatta kummastustani siitäkin, että Lassy pitää pikku asiana minun suunnittelemani perintöoikeuden poistamista. Perintöoikeuden poistaminen on monen mielestä suuri asia. Perintöoikeuden asteittainen poistaminen voi, ainakin tietopuolisesti asiaa arvos- tellen, aikaansaada täydellisen yhteiskunnallisen mullistuksen. Se näet tilas- tollisesti laskien jotenkin vähässä ajassa hävittää suurimman osan yksi- tyistä omistusta. Se on sen vuoksi kaikkein varmimpia keinoja sosialisoi- misen luomiseksi. En voi pitää sitä pikkuisena asiana.

Lassy puhui siitä, että sosialisointiin tarvitaan valtakeinoja. Aivan niin, siitä olemme yhtä mieltä. Mutta hän luulee, että ne valtakeinot ovat pääasiallisesti väkivaltaisia, että valtakeinona olisi parlamentaarisen voiman valloittaminen, jolloin kaikki muu seuraisi ihan itsestään. Minä en usko siihen, minä päinvastoin luulen, että noiden valtakeinojen täytyy olla etu- päässä taloudellisia. Vasta silloinkun sosialistisen valtion kädessä on kaikki taloudelliset valtakeinot, vasta silloin se voi toimeenpanna sosialisoinnin. Sekin on siis yksi ehto sosialisoinnin toimeenpanemisessa niiden ehtojen lisäksi, joista edellä jo puhuin. Minulla on alustuksessani erityinen kap- pale näitä valtakeinoja varten. Niitä on ennenkaikkia yhteiskunnallinen omistus. Minä olen koettanut huomauttaa, kuinka äärettömän tärkeää on, että otettaisiin jo nyt yhä enemmän, aste astealta tulevan yhteiskunnan käsiin, tulevaa sosialistista yhteiskuntaa varten, maamme suuret tuotanto- lähteet y. m. Minä olen sitä toimintaa koettanut kehittää erityisesti, koska sillä tavoin yhteiskunta saa käsiinsä niitä taloudellisia valtakeinoja, joita tässä etupäässä tarvitaan.

Lopuksi en voi olla uudelleen lausumatta käsitystäni, että minun näh- däkseni nämä keskustelut, osoittavat, että asiassa on puoli jos toinenkin ja

että se ei ole vielä läheskään täysin kypsä. Me saatamme jutella, väitellä vaikka päivän loppuun, mutta emme pääse päätökseen. Tähän asti käytetyt puheenvuorot ovat varmaankin saaneet läsnäolijat vakuuteiksi siitä, että asiaa varten täytyy asettaa komitea. Meillä on aikaa sellaisen komitean asettamista varten. Jatkuvan valistustyön kautta, kun asia on tullut puheeksi, meissä kypsyy mielipide, ja kyllä me silloin osaamme käyttää kaikkia niitä mahdollisuuksia, joita huomenna tai ylihuomenna avautuu.

Päätettiin rajoittaa puheenvuorojen saanti; puheajaksi hyväksyttiin 5 minuuttia.

A. Raatikainen: Prof. Voionmaan viime puhevuoro oli ikäänkuin peräytymistä hänen alustuksestaan ja edellisestä puhevuorostaan. Kosketeli V:n aikaisempia lausuntoja, m.m. kuluvan vuoden vappupuhetta, joissa V. on esittänyt kantansa yhteiskuntajärjestelmän muuttamisesta. Kautskyllä, johon Voionmaa on nojannut, ei ole varmaa kantaa, ja Saksan riippumattomien puolue on liittynyt kolmanteen Internationaleen ja hyväksynyt köyhälistön diktaturin. Ehdotti alustuksen hyljättäväksi.

V. Kanto kannatti ehdotusta komitean asettamisesta valmistamaan kysymystä seuraavassa puoluekokouksessa lopullisesti käsiteltäväksi.

E. Lähde: Kysymys on siksi tärkeä, että sen seikkaperäinen ja muodollinen hyväksyminen tässä kokouksessa olisi ennen aikaista. Erinäisten tuottavien tuotantohaarojen yhteiskunnallistuttamisen aika olisi muuten jo. Esim. rautatielaitos olisi yhteiskunnallistuttettava. Sellainen toimenpide kasvattaisi työläisten luokkavoimaa. Muista maista mainittakoon tällä alalla Englanti, jossa työväestö vaatii hiilikaivosten yhteiskunnallistuttamista.

S. Hellsten piti kysymystä kokouksen tärkeimpänä ja asialle onnellisena sitä, että oppineet miehet ovat asiaa alustaneet. Käytännön ihmisille ei ole vaikeata käydä asiassa ratkaisuun. V. 1918 tehty äkillinen yhteiskunnallistuttamiskoe on muistissa, ja asetui puhuja kannattamaan parlamentarisen tien käyttämistä. Yhtyi kannattamaan ehdotusta erityisen valio-kunnan asettamisesta asiaa valmistamaan ja toimimaan sen tunnetuksi tekemisessä.

O. Reinikainen oli sillä kannalla, ettei asialla ole kiirettä, joten yhtyi kannattamaan Aallon ehdotusta. Oli tyytyväinen siihen, ettei Lassykaan enää sano määräaika, kun hän kerran erehtyi, rynnäköi kun hänen aikaisemman suunnitelmansa mukaan piti alkaa syyskuussa 1919.

F. Rantanen: Kysymyksen alustaja prof. Voionmaa on antanut selvät, hyvät ääriviivat, joita edelleen kehittää työväestö voi tulla kyllin voimakkaaksi ottaakseen käsiinsä yhteiskunnallisen ja valtiollisen vallan. Yhtyi ehdotukseen, että asiaa valmistelemaan asetettaisiin komitea. Lausui Lassyn ovelasti sisällyttäneen vasta-alustukseensa köyhälistön diktaturin ajatuksen, jota diktatoria puhuja vertasi Venetsian tasavallassa muinoin vallinneeseen diktaturiin.

M. Rosenberg: Jos katsomme kapitalistista tuotantotapaa, niin se oleellisesti eroaa siitä tuotantotavasta, johon me pyrimme, ja juuri tämä eroavaisuus tekee sen, että koko yhteiskunnallistuttamistoimenpide on ehkä otettava toiselta kannalta kuin täällä on tehty ja että tämä asia, niinkuin professori Voionmaa alussa sanoi, on epäselvä. Kapitalistinen tuotantotapa perustuu sille edellytykselle, että se tuottaa pääomalle määrättyä voittoa. Ellei tätä pääomalle määrättyä voittoa voida saavuttaa, silloin tämä

tuotantotapa tyrehtyy. Sosialistinen tuotantotapa ei ole laskettu sille pohjalle, että se tuottaa voittoa, vaan sille, että sillä tyydytettäisiin kansan tarpeet. Professori Voionmaa esitti täällä Kautskyn lauseen, että yhteiskunnallistuttaminen on riippuvainen siitä kypsytyksestä, johon työväki on päässyt. Aivan oikein, mutta myös työväen omasta tahdosta riippuu, onko se valmistautunut vastaanottamaan tuotantovälineiden käyttöä. Sitä valmistautumista ei meillä ole tehty juuri sentakia, ettei yhteiskunnallistuttamiskysymykselle ole tähän asti annettu mitään huomiota. Tällä kertaa on tehtävä jokin ratkaiseva päätös tässä suhteessa. Työväenluokka on vietävä siihen, mihin se tulee viedä, taloudelliseen ja valtiolliseen vallankumoukseen. Parlamenttityö on kyllä hyvä niin kauan kun sitä käytetään valtiollisen ja taloudellisen vallankumouksen välineenä. Mutta silloin kun parlamenttityötä käytetään nykyisen yhteiskuntajärjestelmän hyväksi, silloin kun sitä käytetään niin, että on jouduttu sellaiseen pisteeseen kuin esimerkiksi nyt, että edelleen koetetaan pönkittää kapitalistisen yhteiskunnan pystyssäpysymistä ja työväenluokalta riistää välineet pääomanomistajain hyväksi, silloin se on vaarallista.

Ivar Lassy: Minä huomautan lyhyesti, että tämä kokous ei näy uskaltavan lausua sosialistista kantaansa tässä asiassa tahtoessaan lykätä kysymyksen, niinkuin nähtävästi maatalouskysymyksenkin, komiteaan, siis epä määräiseen tulevaisuuteen. Ne kysymykset, jotka juuri lähinnä koskevat teollisuus- ja maataloustyöväkeä, lykätään! Tämä kokous ei saa hämmästyä, jos työväki vähemmän välittää kokouksen päätöksistä, eikä se saa liiaksi hämmästyä, jos ensi puoluekokoukseen mennessä toiset työväen järjestöt ovat ratkaisseet tämän asian ja seuraava puoluekokous seisoo päätetyn tosiasian edessä.

Väinö Voionmaa: Näin juhlallisten loppusanojen jälkeen minä en tahdo mitään puhua.

K- Lehtinen huomautti Lassyn lausunnon johdosta, että tässä kysymyksessä muka nähtäisiin kuka on sosialidemokraatti kuka porvari. • Niin ei ole asia. Ennen kaikkea on katsottava, ettei mitään tehtäisi summamutikassa vaan vaadittaisiin varmaa ja harkittua työtä. Ei edes komitea voisi kyllin riittävästi lähitulevaisuudessa valmistella asiaa. Oli niiden kannalla, jotka pitivät parhaana perinpohjaista ja kaikinpuolista valmistelua ensi puoluekokoukseen mennessä.

T. Bryggari moitti kumppaistakin asiassa esitettyä alustusta liiallisesta ilmassa heilumisesta eikä pitänyt mahdollisena etukäteen tehdä sosialistisen yhteiskunnan piirustuksia. Sosialistiseen yhteiskuntaan on käytävä taloudellisen kansanvallan kautta.

J. F. Aalto ehdotti, että yleiset perusperiaatteet tästä kysymyksestä käsiteltäisiin menettelytapakysymyksen yhteydessä, mutta ohjelman lopullinen määrittely jätettäisiin komitean valmisteltavaksi.

Keskustelun päätyttyä tähän lähetettiin asia menettelytapavaliokuntaan.

Otettiin päivällisloma klo 12.46 ja päätettiin kokoontua klo 2.45.

Iltapäivän istunto.

Istuntoa jatkettiin klo 246. Puhetta ryhtyi johtamaan Tanner.

Valtiollisten vankien tervehtiminen.

Esitettiin seuraava kirje:

Villingin saari 9/10 —19.

Toverillinen tervehdys koossa olevalle sosialidemokraattisen puolueen puoluekokoukselle, Suomalaisen Legionan tovereilta!

Tarmolla kun toimeen käydään, telkeet varmaan aukeaa!

Kautta:

T. A. Leino.

Kalle Partanen.

Tämän johdosta esitti puheenjohtaja, että Villingin saarella ja kaikissa vankiloissa oleville valtiorikosvangeille lähettäisiin kokouksen tervehdys. Hyväksyttiin.

Valppaan vangitseminen.

Puheenjohtaja ilmoitti, että järjestävä valiokunta on ryhtynyt toimenpiteisiin itärajalla vangitun тов. Valppaan suojelemiseksi ja on sisäministeri ilmoittanut ^ryhtyneensä toimenpiteisiin hänen tuomisekseen Helsinkiin.

Ilmoitus päätettiin merkitä pöytäkirjaan.

Venäjän asiat.

Puheenjohtaja ehdotti,

että menettelytapavaliokunnalle annettaisiin tehtäväksi laatia sanamuoto vastalausejulistukselle, jossa puoluekokous ilmaisee jyrkästi vastustavansa kaikkea sekaantumista Neuvosto-Venäjän asioihin ja vaatii rauhaa Neuvosto Venäjän kanssa.

Esitys hyväksyttiin.

Menettelytapa.

Esitettiin alustusvihon sivuilla 124—147 oleva T. Tainion kirjoittama alustus Työväenliikkeen menettelytavasta. Sen johdosta lausui

T. Tainio: Sikäli kuin olen huomannut, on olemassa useampia luonnoksia menettelytapalausnon pohjaksi. Nuorisoliiton taholta esitetty on joltisenkin vapaa sosialidemokraattisesta kannasta, jättäen avoimeksi mahdollisuudet kaikenkalaiseen toimintaan. Tämä päätösehdotus melkein yksinään eroaa kaikista toisista, joita on esitetty niin puoluetoimikunnan puolelta alustusvihossa kuin myös Tampereen kunnallisyhdistyksen, Vaasan läänin itäisen piirin piiritoimikunnan ja Turun kunnallisyhdistyksen taholta. Kaikki nämä lausunnot, niin puoluetoimikunnan kuin Tampereen, Jyväskylän ja Turun alustukset, ovat läheistä sukua toisilleen, ne ovat hyvin tarkasti ja selvästi sosialidemokraattisella pohjalla — Jyväskylän, Tampereen ja puoluetoimikunnan perustuvat puolueen entisiin menettelytapaponsiin ja -päätöksiin vuodelta 1911. Epäilemättä näiden ehdotusten takana on puolueemme samoin kuin kokouksemme suuri enemmistö. Näin ollen näyttäytyy, että puolueemme suuri enemmistö edelleen on sosialidemokraattisella pohjalla. Mutta kun näiden erilaisten ehdotusten yhteensovittaminen ei käy laatuun tässä kokouksessa, vaan sen täytyy tapahtua valiokunnassa, ja kun arvelen sitäpaitsi, että yhteensovittelu ei kohtaakaan sanottavia vaikeuksia, vaan että on verraten helppo sopia kaikkien niiden kesken, jotka edelleen sosialidemokraattisella kannalla ovat, niin lausun sen toivomuksen, että yleensä näiden ehdotusten ja eri vivahdusten johdosta ei täällä paljon mielipiteitä vaihdettaisi eikä myös sanottavasti vastattaisi siltä taholta esitettyihin lausuntoihin, jotka asettuvat nuorisoliiton enemmän tai vähemmän kommunistisluonteisen menettelytapalausnon pohjalle. Sillä tavoin menetellen säästyy kokoukselta aikaa, meiltä ei mene mitään hukkaan emmekä minkään näköistä vahinkoa siinä kärsi. Tällä tavoin menetellen olisi toivoo saada menettelytapakysymys vielä tänä iltana käsitellyksi loppuun..

E. Pekkala: Kun nyt lähdetään määrittelemään Suomen työväenpuolueen menettelytapaa, niin on lähdettävä siitä tosiasiasta, että olosuhteet tällä kertaa ovat vallan toiset kuin ennen maailmansotaa. Tämä sota on vienyt kapitalistisen yhteiskunnan sellaiseen umpikujaan, ettei se näy löytävän siitä minkäänlaista ulospääsyä. Talouselämä, joka sotaikäyvyissä maissa ja suureksi osaksi puolueettomissakin maissa, on ollut järjestetty sotatarkoituksia silmälläpitäen tai ainakin mukautunut sen mukaan, ei tahdo epätoivoisista ponnistuksista huolimatta enään palata entisille raiteilleen. Työttömyys ja nälkä ovat uhkaamassa kaikkialla. Valtion menot ovat joka maassa kasvaneet huimaavasti. Asemaa yritetään parantaa lyömällä paperirahaa yhä enemmän ja enemmän sekä panemalla yhä runsaampia veroja kansan kannettavaksi. Mutta nämä ovat vain epätoivoon joutuneiden vallanpitäjien hätäkeinoja. Sen käsittää jokainen, sen käsittävät nuo vallanpitäjät itsekin. Vanha valtio on epäilemättä rappeutunut, koko kapitalismi on rappeutunut. Tuotanto on tavattomasti vähentynyt. Tuotteiden puute huomataan kaikkialla. Tuotannon kohottaminen, tuotannon lisääminen on tällä kertaa tunnussana. Sen hyväksi yritetään keksiä kaikenlaisia keinoja, milloin valtion järjestelyä, milloin taas tuotannon vapauttamista valtion holhuunalaisuudesta, mutta apua vain ei näytä tulevan.

Samaan aikaan kasvaa köyhälistön vallankumouksellinen liike. Maailmansota on opettanut työtekevät luokat näkemään, mihin kapitalistien johtama politiikka saattaa viedä, ja vaistomaisesti käsittämään, että ainoastaan sosialismin toteuttaminen, pikainen toteuttaminen voi pelastaa työtä tekevät luokat ja koko ihmiskunnan perikadosta. Nyt, jos koskaan, on suoritettava köyhälistön vapaustaistelu loppuun — se on sotahuuto, joka

nykyjään kaikkialla maailmassa. Jo yksin se seikka, että Venäjän köyhälistö on perustanut sosialistisen valtion ja käy rohkeasti sosialismia toteuttamaan mitä vaikeimmissa olosuhteissa ja puolustautuu yli kahden vuoden ajan voitollisesti koko maailman kapitalismia vastaan, on niin suurenmoinen historiallinen tapahtuma, että o se yksin antaa tälle ajalle murroskauden leiman. Mutta eihän tuo vai ankumousliike rajoitu ainoastaan Venäjälle, vaan se saa jalansijaa kaikkialla. Me elämme toisin sanoen vallankumouksellisessa ajankohdassa, jolloin sosialismin toteuttaminen ei ole enää mikään teoreettinen kysymys, niinkuin se tähän asti on ollut, vaan se on ankara todellisuus.

Olot ovat nykyjään suunnattomasti toisenlaiset kuin ennen maailmansotaa. Ne ovat meilläkin toisenlaiset. Sitäpaitsi on huomattava, että meidän oloja on arvosteltava etupäässä yleismaailmallisen tilanteen mukaan. Se on sokea, joka tällä kertaa ei näe sitä suurta historiallista uudestaan-syntymisprosessia, joka on käymässä kaikkialla. Ja kuitenkin nyt ehdotetaan nykyisen puoluejohdon taholta hyväksyttäväksi menettelytapaponsia vuodelta 1911 ja nimenomaan perusteluissa mainitaan, että ne kelpaavat ohjeeksi sentakia, että olosuhteet eivät senjälkeen muka olisi niin paljon muuttuneet. Mitenkä on mahdollista, että nykypäiväin historiaa luetaan näin tavattoman vähän? Porvari vallan luhistumista ja kansan pohjakerosten mahtavaa vallankumouksellista liikettä ei vielä kukaan silloin saattanut aavistaa. Vanha järjestelmä näytti siihen aikaan vielä vahvalta, ja olisi ollut aivan perusteetonta silloin ajatella lopullista rynnäkköä sosialistisen valtion luomiseksi. Senvuoksi vuonna 1911 hyväksytyissä ponsissa vielä erotetaankin työväenpuolueen läheisempi ja kaukaisempi päämäärä, senvuoksi näissä ponsissa vielä erityisesti painostetaan parlamenttaarisen toiminnan tärkeyttä, koska sen avulla saatettiin siihen aikaan vielä kasvattaa työväen luokkatietoisuutta. Suomen työväki oli vasta muutamia vuosia aikaisemmin valloittanut yleisen äänioikeuden ja yksikamarijärjestelmän. Oli aivan luonnollista, että niitä silloin erityisesti kehoitettiin hyväkseen käyttämään, koska ne tarjosivat työväestölle keinon suojella itseään pahimmalta sorrolta.

Mutta joskin vuonna 1911 hyväksytyt ponnet merkitsisivät puolueen paikallaan pysymistä ja sen pakottamista entisiin kaavoihin, niin viime vuoden ylimääräisen puoluekokouksen hyväksymät ponnet, joita yhä vieläkin suositellaan, ovat suorastaan taantumukselliset, vastavallankumoukselliset. Näissä ponsissa lausuttua menettelytapaperiaatetta nykyinen puoluejohto kansalaissodan jälkeen on johdonmukaisesti noudattanut, niin että se oikeastaan on ollut porvarillinen uudistuspuolue eikä mikään vallankumouksellinen työväenpuolue. Näissä ponsissahan ei ole sosialismia nimeksikään, mutta kyllä taistelua sosialismia vastaan. Niissä yllytetään vieroamaan vallankumouksellista toimintaa, niissä suorastaan kehoitetaan vastustamaan sitä. Siis kehoitetaan vastustamaan myös sitä valtavaa vallankumouksellista liikettä, joka nykyjään on käymässä ja jota kaikki sorretut tervehtivät uuden ajan alkuna ja josta ainoastaan todellinen apu voi tulla. Ja vallankumouksellista liikettä onkin puoluejohto vastustanut saaden siitä eduskunnassa m. m. Mikko Erichiltä kiitokset.

—«S Paitsi sitä, että porvaristo tahtoo saada sosialidemokraattisen puoluejohdon vastustamaan vallankumouksellisuutta, houkuttelee se sosialisteja myöskin hallitukseen. Sinne on meidänkin puoluejohdollamme ollut halua, niinkuin täällä on aikaisemmin keskustelussa käynyt ilmi. Ja nytkin puoluetuimikunnan taholta ehdotetaan puoluekokouksen hyväksyttäväksi ponsia, joissa puolueen edustajat eräin edellytyksin saattavat mennä hai-

litukseen, porvarilliseen hallitukseen, ja niissä ponsissa luetellaan, millä edellytyksillä hallitukseen voidaan »erityisen poikkeustilan vallitessa men-
nä, kuten sotaa estämään, rauhaa rakentamaan, hallitusmuotoa kansan-
valtaistuttamaan* j. n. e. No, ovathan nuo kaikki hyviä asioita, mutta on huomattava, että hallituksenmenon pitäisi tapahtua yhdessä porvarien kanssa. Ja se on pahasta. Sosialidemokraatit eivät hallituksessa voi tehdä mitään muuta kuin opettaa siellä porvareita, millä tavalla työväestöä on hillittävä. Siellä pönkitetään vain porvarillista yhteiskuntaa ja siten sumen-
netaan työväen silmät ja estetään sitä näkemästä suurta historiallista teh-
täväänsä. Puolueen koko kansalaissodan jälkeinen toiminta onkin tältä kannalta käsitettävä. Tunnussanahan on ollut, että työväenliike on palau-
tettava entiselleen takaisin, meidän ei ole ärsytettävä porvareita, vaan päin-
vastoin on työväkeä rauhoitettava ja varjeltava vallankumoukselta. Työ-
väkeä rauhoittamalla ja maltillisella toiminnalla muka saadaan parhaat tulokset. Näille hetkellisille saavutuksille, jos niistäkään tällä kertaa voi edes puhua, pannaan pääpaino ja ne julistetaan työväen suuriksi voi-
toiksi.

Kun päivän politiikkaan kiinnitetään päähuomio, niin peloitellaan työväestöä myös taantumuksella. Jyrkkä vallankumouksellinen toiminta on kokonaan hylättävä, jotta taantumus ei saisi tuulta siipiinsä. Jos taan-
tumus näyttää voimistuvan, niin heti kiiruhdetaan viittaamaan siihen ja kehoitetaan työväestöä muuttamaan menettelytapansa sen mukaan — ole-
maan oikeastaan tuota taantumusta vastustamatta. Jos pannaan pääpaino hetkellisille saavutuksille, niin sillä ymmärretään, että väistään taantumuk-
sen edessä, jos suunnataan katse niiden ohi, niin silloin on suhtautuminen aivan toinen. Eihän tilapäinen taantumus voi muuttaa sitä tosiasiaa, että vallankumousaikaa kestää. Eihän työväestö kulje lopulliseen päämäärään, voittoonsa, yksinomaan voittojen kautta, se kärsii tappioitakin, sen tie kulkee suurin uhrauksin. Sentähden ei pidä katsoa silmiä sokeiksi tilä-
paiseen tappioon eikä yksinomaan sen mukaan määritellä menettelytapaa.

Meillä on kansalaissodan jälkeen työväkeä johdettu harhaan alituisesti viittaamalla kansalaissodassa kärsittyyn tappioon ja kehoitettu sen mukaan menettelytapaa määrittelemään. On käsitettävää, että puoluejohto on siinä onnistunut, koska maaperä on ollut hyvä sentähden, että työväestö tuon tappion jälkeen on ollut tavattomasti masentunut. Ei ole epäilemistäkään, että työväestö olisi melkein yhtä pian noussut toisella tavalla. Tällä ker-
taa on nykyinen puoluejohto nostanut sitä tavallaan, mutta nostanut sitä tarjoamalla luokkasovintoa porvaristolle, jos siitä sille hyötyä on ollut, niin siitä on ollut toiselta puolen paljon suurempaa vahinkoa. Siitä on ollut ennen kaikkea se vahinko, että nyt tällä kertaa, jolloin työväenliik-
keen pitäisi olla lähellä päämääräänsä, on työväen selvää luokkatunnetta himmennetty, ja siitä on johtunut osaltaan se, että työväestö tällä kertaa on meillä jakautumassa kahteen leiriin. Puolue on koottava, mutta se on koottava ainoastaan todellisen vallankumouksellisen liikkeen ympärille. (Pekkalan ympärille!)

Ne periaatteet, joiden pohjalle uusi menettelytapa olisi laadittava, ovat jo lausutut sosialidemokraattisen nuorisoliiton edustajakokouksen menettelytapaponsissa ja niiden perusteluissa. Sentähden minä, samalla kuin ehdotan asian lähetettäväksi valiokuntaan, esitän valiokunnalle evästyksiksi menettelytapaponnet, jotka hyvin läheisesti liittyvät nuorisoliiton kokouk-
sessa hyväksytyihin periaatteisiin. Ne ovat seuraavat:

Luokkasovintoa köyhälistön ja riistäjäluokkain välillä ei voi syntyä. Se on taloudellinen ja historiallinen mahdottomuus. Se olisi myös köyhä-

hstölle hirveä vääryys, sillä se merkitsi sitä, että köyhälistö jäisi orjuuteen ja porvaristo herruuteen, olipa sitten orjuus ja herruus kuinka ovelasti tahansa peitetty kapitalistisen kansanvallan varjoihin. Sen vuoksi täytyi valtiollisen toiminnan ensimmäisenä perusohjeena olla,

että on pysyttävä erossa luokkasovinto- ja kompromissipolitiikasta ja horjumatta käytävä loppuun asti leppymätöntä köyhälistön luokkataistelua riistäjäloukkain herruuden kukistamiseksi.

Kapitalistinen kansanvalta lakeineen ja laitoksineen on yhtä varma luokkasortojärjestö kuin kapitalistinen yksinvaltakkin tahansa. Siinä on virkavalta, tuomarivalta ja sotilasvalta taatusti tukemassa riistäjäloukkain etuja ja ennen kaikkea nykyisen riistämisyjärjestelmän kulmakiveä, kapitalistista omistusta. Tämä valtiomuoto on niin järjestetty, että siinä näyttää enimmäkseen osalle kansasta olevan myönnetty yhääläinen oikeus vaikuttaa valtioelämän ohjaamiseen tahdomaansa suuntaan, mutta kuitenkin ei köyhälistö voi sille myönnettyllä oikeudella saada poistetuksi kapitalistista virkavaltaa tai sotilasvaltaa, ei valloitetuksi valtioista herruutta eikä lakkautetuksi kapitalistista omistusta. Yksityisiä räikeimpiä epäkohtia ja väärinkäytöksiä voidaan kapitalistisen valtion eduskunnan kautta korjata tai selittää, siis kapitalistisen yhteiskunnan joitakin mätähaavoja lääkittää ja laastaroita, mutta ei voida poistaa itse perusvääryyttä, luokkasortoa ja riistämistä.

Porvarillis-kansanvaltaisen uudistuspolitiikan tarkoituksena on juuri kapitalismin koneiston säilyttäminen sellaisessa kunnossa, että se pyörii liukkaasti ja vaivattomasti. Tässä tarkoituksessa koetetaan 1) korjata kapitalistisen sortokoneiston räikeimpiä epäkohtia, hankauksia ja heikkouksia; 2) koetetaan pimentää köyhälistöä uskottelemalla, että eduskunnallisella uudistuspolitiikalla voidaan saada työväen tila siedettäväksi, vuosi vuodelta yhä paremmaksi, ja että lopulta täten tulevat muka työväenluokan kaikki sosialistisetkin toiveet toteutetuiksi; sekä 3) koetetaan peloitella köyhälistöä, masentaa sen luottamusta omaan voimaansa ja saada se uskomaan, että porvariston mahtivoimat ovat voittamattomat.

Tuollaista työväen vihollisten kavalaan politiikkaa vastaan on herkeämättä taisteltava.

On tarkasti varottava, ettei jouduta edes välillisesti auttamaan vihollisiamme näiden koettaessa eksyttää työväkeä tyytymään porvarivaltion myöntämiin petollisiin etuihin, oikeuksiin ja kahleisiin; päinvastoin on sellainen kansanvaltaisen uudistuspolitiikan naamarilla käypä nimitys aina paljastettava ja saatettava häpeään.

Työväenluokan vapaustahtoa, joka kohdistuu koko kapitalistista järjestelmää vastaan, on selvennettävä eikä sekoitettava, terästettävä eikä tylsytettävä, rohkaistava ja nostettava eikä maahan painettava.

Köyhälistön vapautuksen ensimmäisenä ehtona on, että työtätekevät riistetyt luokat valloittavat porvaristolta omiin käsiinsä kaiken valtiollisen vallan. Tätä tehtävää varten on luokkatietoisin työväen järjestyttävä niin voimakkaasti kuin se kapitalistisessa valtiossa suinkin on mahdollista.

Sitten kun työtätekevä kansa on kukistanut porvariston ja saanut valtiovallan omiin käsiinsä, on yhä valtavammin jatkettava työväen yleisten luokkajärjestöjen luomista ja vahvistamista, niin että järjestynyt työtätekevä kansa itse, koko kansan suuri enemmistö, voi todella olla kaiken vallan haltijana ja käyttäjänä. Ainoastaan siten syntyy todellinen kansanvalta, joka lopettaa tuotannon välineitten yksityisomistuksen ja poistaa luokkavastakohdat, saattaen kaikki kansan jäsenet hyödylliseen luovaan työhön, sekä järjestää sosialistisen yhteiskunnan.

Tämän mukaisesti on työväen luokkataistelussa ohjeena pidettävä, että työväen on kaikkialla mahdollisimman voimakkaasti järjestettävä ja kukistuttava porvariston luokkavallan ja valloitetuttava omiin käsiinsä kaikki valtiollinen valta, järjestettävä todellinen työtätekevän kansan enemmistön kansanvalta kapitalismin hävittämiseksi ja sosialistisen yhteiskunnan luomiseksi.

Tämä ei suinkaan voisi toteutua jossain yksityisessä maassa, jos muissa maissa kapitalismi säilyisi yhä vankasti jaloillaan. Mutta nyt nähdäänkin kapitalismin perustusten horjuvan kaikkialla. Kapitalistisen maailman sisäiset ristiriidat, jotka johtivat kansainväliseen sotaan, ovat tämän sodan aikana ja sen päätyttyä yhä kärjistyneet sekä johtaneet *kansainväliseen proletariaaseen vallankumousliikkeeseen* joka äärettömin ponnistuksin ja uhrein kulkee aste asteelta eteenpäin. Tähän köyhälistön kansainväliseen vapausliikkeeseen on nyt Suomenkin luokkataistelujen kohtalo sidottu. Tätä liikettä vastaan taistelemaan on kaikissa maissa noussut, paitsi porvaristo, myös osa vanhan työväenliikkeen vanhoillisia puoliporvarillisia jäseniä, sosialidemokraattisia oikeistolaisia, saaden aikaan paljon hajaannusta ja turmiota työväen riveissä, avuksi ja iloksi aseistaneelle porvaristolle. Suomen kovia kokenut työväenluokka on epäilemättä kaikkein toiveineen köyhälistön kansainvälisen vapausliikkeen puolella eikä sitä vastaan. Mutta Suomen sosialidemokratian johto on jo toista vuotta harjoittanut päinvastaista yllytystä omassa maassa ja lisäksi yhteistoiminnallaan muiden maiden oikeisto-sosialistien kanssa tukenut näiden kurjaa politiikkaa. • Tähän katsoen on Suomen työväen

kaikessa toiminnassaan tuettava köyhälistön kansainvälistä kumousliikettä.

J. Anttila piti tarpeellisena menettelytapalausunnossa määritellä ei ainoastaan yleiset ääritviivat, vaan myös yksityiskohtaisemmat taistelutavat. On otettava huomioon nykyinen vallankumouksellinen tilanne, sillä rauhan-aikaiset menettelytavat eivät voi tulla kysymykseen enää vanhentuneina. Menettelytapapongit eivät saa olla kangistavat ja toiminnalle kahleeksi muodostuvat. Tätä vaatimusta eivät täytä Tainion pongit, joiden erinäisiä kohtia puhuja arvosteli ja kaipasi niihin selvennyksiä ja väljennyksiä. Ylimääräisen puoluekokouksen päätöksiä ei olisi uusittava. Hallitukseen meno ei ensinkään saisi tulla kysymykseen. Luki Oulun kunnallisjärjestön hyväksymät pongit, joiden kannalla on lähes koko Oulun 1. etel. vaali-piiri. Pongit, joita puhuja Nuorisoliiton menettelytapapongien lisäksi suosittelii hyväksyttäväksi, olivat seuraavat:

1) Koska joulukuulla 1918 pidetty puoluekokous ei voinut kokoontua Suomen sos.-dem. puolueen järjestösääntöjen määräämässä järjestyksessä, eikä sen tekemät päätökset silloisen virkavallan painostuksesta vastanneet järjestyneen työväenluokan yleisempää mielipidettä, niin ei Suomen järjestynt työväestö voi hyväksyä kaikkia mainitun kokouksen tekemiä päätöksiä, eikä pitää niitä järjestyneen työväenluokan tahdon ilmauksena;

2) että Suomen sos.-dem. puolueen tulee täsfeles kaikessa toiminnassaan seurata jyrkkää ja horjumatonta luokkataistelun periaatetta, torjua kaikki luokkasovintoa tarkoittavat ja luokkavastakohtia himmentävät yritykset, tulkoonpa ne sitten miltä taholta tahansa;

3) että puolueen ja järjestöjen harjoittamassa valistustyössä on selvitettävä, että valtiollisen vallan valloittaminen työväenluokan käsiin tulee olla keinona yksityisomistuksen poistamiseksi, tuotannon yhteiskunnallistuttamiseksi ja sosialistisen yhteiskunnan luomiseksi;

4) että Suomen sos.-dem. puolue seuraa tarkoin köyhälistön vapaus-

taistelua eri maissa, sekä pyrkii aikaansaamaan mahdollisimman kiinteän vuorovaikutuksen jyrkän sosialistisen luokkataistelun kannalla olevien eri maiden sosialististen puolueiden kanssa.

Sulo Vuolijoki: Maailman kysymyksen polttopiste on tällä kertaa Englannissa. Englannin laivasto on nyt sodassa voittaneiden liittolaisvaltain, siis koko maailman vallanpitäjien tärkein voimakeino. Englannin vallanpitäjien valtiollinen vaikutus maailmassa on toistaiseksi ylivoimainen, eikä ole aihetta otaksua, että ainakaan mikään toinen kapitalistinen maa lähivuosina kykenisi riistämään tuota ylivaltaa Englannilta. Pikemmin voi otaksua Englannin imperialismiin pyrkivän yhä enemmän lujittamaan liittoaan Amerikan yhdysvaltain imperialismiin kanssa, ja tämän liiton mahavuuden rinnalla ei minkään yksityisen kapitalistisen maan mahti olisi ajan pitkään edes itsesäilytyskykyinen. Ei myöskään voi syntyä sen vastapainoksi toista kapitalististen valtain liittoa, joka palauttaisi maailmansodan kautta kumotun tasapainotilan eri kansallisuuksien kesken. Siitä päivästä asti kuin Saksan imperialismi sodassa lyyhähti polvilleen, vallitsee kapitalistisessa maailmassa englanninkieltä käyttävä sortaja-ylivalta, joka yhä laajentaa hallintoaluettaan ja johtaja-asemaansa — siihen päivään asti, jona englanninkieltä käyttävä köyhälistö ottaa vallan käsiinsä.

Tämä on selvää. Samoin on se, että Englannin kuten muidenkin maiden työväenluokka pyrkii sosialistiseen eli kommunistiseen yhteiskuntaan. Mutta mikä on Englannin porvariston päämäärä? Sen älyminen selventää paljon aseman arvostelua.

Pyrkiikö se ehdottomasti säilyttämään *kaikkea* yksityisomistusta ja vanhaa kapitalismia? Tuskin. Pikemmin se pyrkii perustamaan uutta.

Olisi suuri erehdys uskoa, että vanha yksityisomistus olisi riistäjille aivan välttämätön. Kuten pikkuporvarillinen yksityisomistus on saattanut tulla syrjäytetyksi kapitalistisen yksityisomistuksen tieltä, niin voisi myös jälkimmäinen tulla syrjäytetyksi jonkinlaisen *riistäjäryhmien yhteisomistuksen* tieltä. Tosiasiaa on tätä tapahtunutkin jo vuosikymmenien aikana. Lähtökohtana tällä uudella pääomanomistuksella on ollut osakeomistusmuoto, ja pisimmälle se on kehittynyt renkaissa ja trusteissa, ylipäänsä koko finanssipääoman hallinto-alalla. Siinä ei kapitalistinen omistus enää esiinny samana kuin varsinaisessa yksityiskapitalismissa: se esiintyy siinä etupäässä *hallitusvaltana*. Johdossa olevat kapitalistiryhmät siinä hallitsevat ja käyttävät riistämistarkoitukseen enimmäksi osaksi sellaisia alistettuja pääomapaljousia, joita he eivät itse omista, siis harjoittavat riistämistä etupäässä toisten kootulla pääomalla. Osaksi samaa luonnetta on uessa osuuskuntamuotoa käyttävissä kapitalistisissa suuryrityksissä. Läheistä sukua finanssipääomalle on nykyaikainen *valtiopääoma* (johon voidaan lukea myös tärkein osa kunnallispääomaa).

Nykyajan valtio on yleensä suurin kapitalisti maassa. Useissa maissa jo aivan ylivoimainen. Sillä on tässä suhteessa kerrassaan toinen merkitys kuin sillä valtiolla, joka vapaakaupan aikakaudella oli kapitalistien poliisivartijana. Se oli kehittynyt jättiläiskapitalistiseksi jo ennen maailmansotaa ja tämän sodan aikana se sotaikäyvyissä maissa paisui tässä suhteessa valtavaan mahtiin — samalla kuin yksityiset kapitalistit ja monet mahtavat kapitalistiyhtymätkin menettivät valtiokapitalismin rinnalla merkitystään.

Tämän kehityksen jatkumista — varsinkin voittajamaissa, mutta myöskin voitetuissa — vaativat nyt riistäjäluokkain tärkeät edut. Ne vaativat mahdollisimman mahtavaa valtiokoneistoa. Sitä vaatii Englannissakin jo riistäjäluokkain vallanlaajennuspyrintö, joka ulottuu kaikkiin maanosiin.

Sitä vaatii Englannin tuonnin ja viennin ohjaaminen niin, että sen kautta kotimainen kansantalous voisi jälleen järjestyä ja kohota maan valtiollisen mahtavuuden mukaiseen riistäjämahtiin. Ja vihdoin oman maan vallankumouksellisen työväen kurissapitäminen vaatii valtiomahdin lujittamista.

Valtion suuret tehtävät kaikilla edellämainituilla aloilla ovat sellaiset, ettei tarpeen vaatimaa voimaa sen koneistoon saada lisäämällä pelkästään sen valtiollista valtaa. Täytyy lisätä myöskin valtion taloudellista mahtia. *Yleinen valtiokapitalismi näyttää senvuoksi olevan Englannissa kuten muissakin kapitalistisissa maissa riistäjäluokkain tulevaisuuden päämääränä* — osaksi vielä tiedottomana tällä hetkellä, osaksi jo tietoisena.

Valtio, joka olisi maassa ainoana kapitalistina, se olisi valtio korkeammassa voimassaan. Sen voimakkaammaksi sitä ei voi edes ajatella. Se olisi silloin poistanut sekä yksityis- että ryhmäkapitalismin, mutta ei suinkaan riistämistä eikä riistäjiä. Riistäjinä olisivat silloin suunnatonman valtiokoneiston hallitus- ja virkaherrat. Riistettyinä olisivat työntekijät. Sorrettuja olisivat kaikki muut paitsi korkeimmat virkaylimykset.

Se valtio olisi *yksi ainoa valtava trusti*, joka kaikkivaltiaana ylläpitäisi sekä valtiollista että taloudellista monopoliaan, vieläpä pitäisi kahleissa kansan henkisenkin elämän. Koko maa olisi vain suuri pakkotyö-vankila.

Tähän äärimmäisyyteensä asti ei tietysti tämäkään järjestelmä voisi kehityksessään, päästä. Jo paljon ennemmin tekisi orjuutetun kansan karkuus varmasti lopun noin hirveästä johtokoneistosta, vaikkapa jok'ainoa sen virkamies olisi hyvin asetettu suojeluskuntalainen ja kaikilta muilta ihmisiltä olisi kielletty aidanseipäät ja kynäveitsetkin.

Mutta tuohon suuntaan käy porvariston määräävän osan pyrkimys yhä selvemmin. Finanssiylimykset pyrkivät hallitsemaan valtiota ja päästessään varmasti valtiokoneistossa hallitsevaan asemaan he ovat kyllä valmiit edistämään valtion kaikkivaltaisuutta. Vanhan *työväenliikkeen virkamieskunta* taas, joka enimmältä osaltaan on porvarillista sekä vanhastaan ajaa valtiokapitalistista ohjelmaa (valtisosialismia), se pyrkii liittoutumaan hallitsevan porvariston kanssa. Sille tulee valtiokoneistossa olemaan tarjona lihavia virkapaikkoja ja paljon valtaa (varsinkin Saksassa ovat jo päässetkin hyvään makuun). Porvaristolle taas liitto näiden työväenjohtajain kanssa on edullinen työväenluokan harhaan johtamiseksi ja hajoittamiseksi.

Se liitto olisi „socialismin” nimeä käyttävää valtiokapitalismia. Sikäli kuin se Englannissa ja Yhdysvalloissa voittaisi, muodostuisi näiden valtiomiesten johtamasta »kansain liitosta» maailmahallitseva *trustien liitto*. Muiden maiden valtiotrustit olisivat niiden kontrollin alaisia haaraliikkeitä.

Tätä pyrintöä ei enää voi nimittää vanhalla nimellä imperialismiksi. Se on jotakin korkeampaa, sanottakoonpa sitä sitten valtiotrustiudeksi tai mammonismiksi tai miksi tahansa. Päämaalina sillä on joka tapauksessa sen valtakunnan lopullinen järjestäminen maan päälle, jota Raamatun kiellessä on mainittu nimellä »saatanan valtakunta”.

Siis tiedämme, mihin porvaristo pyrkii. Mutta mihin se pääsee, on eri asia. Miten pitkälle se pääsee pyrkimystensä päämäärää kohti, sitä emme vielä tiedä. Se asia tulee vasta edessäolevissa luokkataisteluissa ratkaistuksi. Näemme, että valtiotrustius eli mammonismi on ainoa järjestelmä, joka enää voisi maailmassa edes joksikin aikaa päästä voitolle nousavasta sosialismista eli kommunismista. Mutta pääseekö se ja jos pääsee, niin moneksiko vuodeksi. Siitä ei vielä ole varmaa tietoa, tällä hetkellä on ainoastaan todennäköistä, että porvariston uusi suunta ei edes muu-

tamaksi vuodeksikaan pysty voittamaan niitä tavattomia vaikeuksia ja vasta-voimia, jotka sen tiellä ovat ja joita yhä nousee ja kasaantuu.

Hajoaminen, desorganisationi, leviää nyt hurjaa vauhtia kaikessa kapitalistisessa maailmassa. Niin myös koko Suur-Britannian valta- ja kontrollialueella. Kansalliset itsenäisyysliikkeet Irlannissa, Egyptissä, Intiassa, Persiassa sekä vanhasta Venäjästä eronneissa maissa ovat - mikä enemmän mikä vähemmän - sellaisia hajaannuksen ilmiöitä, jotka suuresti sitovat Englannin sortovallan voimia, tehden sille viikko viikolta yhä vaikeammaksi tehokkaan kontrollin ja kurin pidon. Englannin sortovalta on vanhastaan tottunut käyttämään välillistä hallitsemistapaa alistamiensa kansojen suhteen, missä se vain on päänsä käynyt. Senmukaisesti se nytkin koettaa esim. Venäjästä eronneissa maissa aluksi estää jokaisen vahvan hallitusvallan muodostumista, sitten alistaakseen nämä maat suoranaisempaan riippuvaisuuteensa. Samaa tarkoittaa Englannin hallitus politiikallaan myös itse Venäjän suhteen. Mutta tätä sen pyrintöä häiritsee ja uhkaa Venäjästä eronneiden kansojen porvarillinen riippumattomuuspyrintö ja vielä enemmän työväen sosialistisen neuvostovallan vahvistuminen Venäjällä. Välillinen hallitseminen on sellaisina murrosaikoina kuin nykyjään ylen heikkoa hallitsemista — se voi helposti päästää koko riistan käsiinsä. Mutta voimakkaampaan alistuspolitiikkaan Itä-Euroopassa ei Englannin hallituksella nyt ole varaa. Mikäli sotavoiton arvaamattoman suuret saalistusmahdollisuudet näyttävät lipuvan irti Englannin vallan kynsistä, synnyttää se tietysti tyytymättömyyttä Englannin porvaristossa. Mikäli hallitusvalta ei kykene ulkopoliittikallaan hankkimaan maahan halvempia elintarpeita ja raaka-aineita, siis alentamaan Englannin teollisuuden tuotantokustannuksia sekä turvaamaan Englannin vientitavaroille pysyväisesti korkeita monopolihintoja, lisääntyy siitäkin porvariston tyytymättömyys. Ja mikäli näyttäisi lähenevän vaara, että Egypti ja Intia pääsisivät irtaantumaan itsenäisiksi, tulisi Englannin imperialistisen porvariston tyytymättömyys muuttumaan raivoisaksi hallitustaan vastaan. Sota-aikana valtion toimenpiteillä häiriöön saatettu talouselämä ei ota Englannissakaan enää järjestyäkseen. Jo sen järjestämisyrityksetkin synnyttävät ristiriitaa. Osa porvaristoa etujensa mukaisesti kannattaa valtion säännöstelyn jatkamista ja kehittämistä yhä pitemmälle valtiokapitalismia kohti; toinen osa taas vastustaa tätä ja vaatii entisen »vapaan liike-elämän» palauttamista — mikä ei ihme olekaan tässä vanhain vapaakauppaa raditsionien maassa. Loyd George nykyjään näyttää lupaavan — molempiakin, joka sillä liukastelutiellä ajaa hallituksen yhä auttamattomampaan umpikujaan.

Näihin Englannin porvariston tyytymättömyyden ja sekasorron lähteisiin liittyy suurin ja vuolain: *proletaarisen vallankumouksen pelko*. Kumouksen henki leviää laivastossa, sotaväessä ja koko köyhälistössä. Hallitus liukastelee sen edessä ja menestyy aikansa — mutta kuinka kauan? Ei ole toistaiseksi merkkiäkään siitä, että kumouksellinen henki olisi Englannissa laskeutumassa. Päinvastoin, kaikki merkit osoittavat sen kohoavan ja leviävän. Rautatieläislakon helppo voittaminen kuluneena syksynä näyttää olleen hallitukselle pikemminkin uhkaava pyrrhuksenvoitto, sillä hallitus siinä julkealla lehmäkaupallaan ammatillisen liiton johtajain kanssa saattoi nämä parhaimmat tulevaiset apurinsa arveluttavaan valoon työväen silmissä. Uusi, yhä suurempi kuohunta on työväessä nousemassa. *Bolshevismi* on jo nykyjään innostuttavin tunnussana Englannin, kuten Ranskankin työväenluokan keskuudessa — Venäjän kommunistisen kumouksen punainen lippu on sielläkin innostuttavin voiton viiri.

Nämä merkit osoittavat selvästi, että *Englanti nyt rientää vinhaa vauhtia suurta käännettä kohti*. Purkaus ei voi olla enää kaukana. Ihmettelisin suuresti, jos se viipyisi ensivuoden loppuun asti. Mutta tällä en suinkaan vielä väitä, että siellä edessäoleva voimain purkaus tulee olemaan voittoisa kommunistinen vallankumous.

Sitä emme vielä tiedä. On näet toistaiseksi avoimna toinenkin mahdollisuus: Ensimmäinen purkaus voisi olla Englannissa mammonistinen kumous.

Vallankumous tulee joka tapauksessa siinä purkauksessa tapahtumaan. Pelkällä parlamentaarisella hallitusvaihdoksella ei voi ajatella Englannin enää selviytyvän siitä kriisistä, jonka lähteitä edellä olen luetellut: Nykyinen hallitus siellä — sodan voittajahallitus — on porvarillinen kokoomushallitus. Sen vaihtaminen toisenlaiseen porvariryhmään kokoomushallitukseen ei tekisi hallitusvaltaa voimakkaammaksi, vaan entistä heikommaksi. Sen arvovaltaa voi Englannin porvaristo kohottaa ainoastaan sillä, että se kutsuu viimeisen reservinsä tuleen, toisin sanoen *jättää johtavan aseman hallituksessa vanhan työväenliikkeen johtaville virkamiehille*, samoin kuin Saksan porvaristo teki vuosi sitten.

Mutta tämän hallituskeikauksen ehtona on Englannissa valtiokapitalistinen ohjelma. Ja se merkitsee siellä jonkinlaista vallankumousta. Mieskohtaisesti kai monet Englannin työväenjärjestöjen johtoherrat voisivat kyllä astua hallitukseen ilman mitään ehtoja. Ei heille valtiokapitalistinenkaan ohjelmansa niin pyhä ole, etteivät siitä voisi luopua, kun suuremmat herrat kauniisti pyytäisivät. Mutta ohjelmattomina he eivät nyt enää voisi hallituksessa tehdä porvaristolle sitä palvelusta, mitä se tarvitsee. He näet menettäisivät lopunkin työväen luottamuksesta, eivät pystyisi työväkeä pettämään eikä rauhoittamaan. Mutta sitähan porvaristo tarvitsee ja toivoo heiltä. Senvuoksi se tarvitsee heitä palvelukseensa juuri työväen järjestöjen edustajina ja luottamusmiehinä, siis näiden järjestöjen suostumuksella ja kannatuksella. Sitä taas ei saataisi niistä muodostettavalle hallitukselle ainakaan millään muulla kuin valtiokapitalistisella ohjelmalla.

Se hallituksen ohjelma huudettaisiin tietysti — sosialismiksi. Varsinkin työväenliikkeestä kohonneet hallitusherrat itse huutaisivat kansalle äänensä käheiksi! »Nyt on sosialismi voittanut! Nyt on tullut sosialistinen hallitus!»

Tuleeko Englannin työväki edes aluksikaan uskomaan tuota jättiläispetosta, joka siellä pian odotettavissa on? Epäilemättä osa tulee uskomaan, osa ei, enempää varmuutta ei nyt vielä ole. Tällä hetkellä näemme Englannissa laajain järjestyneiden työväenjoukkojen vielä kulkevan sokeina »valtiososialistisen» ohjelman lumoissa — huolimatta bolshevistisenkin tunnustuksen ihailusta. Saako noiden joukkojen suuri enemmistö silmänsä auki siksi kuin vallankumouksellinen purkaus alkaa? Ymmärtääkö se silloin karistaa valtiososialistisen valheen pois päältänsä ja astua päättäväisesti työväen sosialismin tielle? Onko Englannin työväen joukkojen proletaarinen vallankumouksellinen sisu ja sotakyky silloin niin suuri, että se yhtä kyytiä heittää uuden mammonisminkin piispat samaan, johon silloin viskataan vanhan kapitalismin ja imperialisminkin invalidit?

Sitä toivomme, mutta sitä emme vielä varmasti tiedä. Tiedämme kommunistin lopuksi voittavan maailmassa, ja sen voitoksi meidän on joka hetki tehtävä työtä ja käytävä taistelua. Mutta vasta avonaisen kumoustaistelun jälkeen tulee määrätyksi voiton hetki. Englannin lähin vallankumouspurkaus voi pukeutua muotoihin, joita nyt ei arvata. Se voi tapahtua verraten rauhallisestikin, jos porvaristo astuu siellä ratkaisevat

askeleensa valtiokapitalismia kohti. Mikäli taas ratkaisu viipyy, saattaa voimain purkaus tulla sitä väkivaltaisemmaksi ja toiveet työväenluokan välittömästä voitosta suuremmiksi.

Suurella sydämenjännityksellä saa siis koko maailman köyhälistö odottaa, mitä Englannista kohta rupeaa kuulumaan. Silloinkin siellä köyhälistö voittaa ja saa kaiken vallan tukevasti omiin käsiinsä, silloin voidaan muuallakin täysin varmasti sanoa: Nyt on maailman proletariaarin vallankumouksen voitto ratkaistu! On enää loppulakaisu jäljellä.

Mutta tämä ei suinkaan sisällä sitä, että muualla olisi kädet ristissä odotettava Englannin taistelujen tuloksia. Englannin köyhälistön vallankumous on elimellinen osa köyhälistön kansainvälistä vallankumousliikettä, jota käydään kaikissa maissa. Venäjän köyhälistön sankarillinen taistelu auttaa Englannin köyhälistön taistelua ja päinvastoin. Samoin niiden molempain taistelu auttaa Saksan köyhälistön taistelua, ja tämä taas auttaa niitä. Jokaisen maan köyhälistö vallankumouksellisella luokkataistelullaan edesauttaa sekä omaa voittoa että muiden maiden köyhälistön voittoa; ne ovat erottamattomasti yhteensidotut.

Venäjällä köyhälistön puna-armeija nyt lyö voiton voiton perästä. Saksa on proletariaarin vallankumouksen partaalla. Siellä on porvaristo jo kuluttanut viimeisen reservinsä — oikeistososialidemokraattisen virkamieskunnan - työväen rauhoittamisessa. Historiallinen tuomiopäivä voi siellä tulla milloin tahansa; sangen mahdollista on, että se tulisi jo ennen Englannin ratkaisua. Kaunis Ranska on proletariaarista vallankumouksesta raskaana — ihana Italia pitkälle kehittyneessä raskaudentilassa. Itävalta kärsii jo ylimenneen synnytyksajan tuskia, kärsii ja mätänee. Siellä on luonnollisen kirvoituksen esteenä Habsburgien monarkian natsionalistisista elosteluista perinnöksi jäänyt luuvalo, sodassa kärsitty perin pohjoinen runtelu sekä pikkuporvarillisen sosialidemokratian kuivetustauti.

Suomessa pysyy porvaristo toistaiseksi vallassa äärimmäisen aseellisen diktatuurin avulla, ei enää muuten. Tällä diktatuurillaan porvaristo itse julkisesti myöntää, että sen viimevuotista voittoa uhkaa joka hetki suuri vaara, köyhälistön vallankumouksen voitto, että siis kansalaissota ei ole vielä lopulliseen ratkaisuunsa asti taisteltu.

Suomen porvaristo saavutti viimevuotisen voittonsa Saksan imperialismin avulla. Se luuli silloin päässeensä vapaaksi. Se ei ollut koskaan ennen maistanut vapautta. Oli ollut ensin Ruotsin ja sitten Venäjän vallassaolijain orjavoutina ja samalla itsekin oli orja. Nyt se tuli vapaudesta suuruudenhulluksi. Toimeenpani luokkakoston, jonka julmuus oli täyttä mielipuolisuutta. Ja rupeesi tavoittelemaan riippumattoman Suur-Suomen asemaa, Pietarin vapautusta j.n.e. Se ei älynnyt, että riippumaton Pien-Suomikin on — suuri utopia. Niin kauan kuin riistäjäjärjestelmää maailmassa kestää, ei Suomen valtio voi olla muuta kuin alustalainen, torppari tällä Europan kulmalla. Viime vuonna se oli Saksan imperialismin käskyläinen, nyt se on Englannin hallituksesta riippuvainen. Totta kyllä se ei ole vielä niin riippuvainen, kuin englantilainen isäntä tahtois. Isäntä suhtautuu tähän torppariinsa eli pikku pomoonsa arvostelevasti ja koettaa kiirstää sen riippuvaisuutta tiukemmaksi. Valkoinen pikkupomo taas natsionalistisessa matalajärkisytydessään pitää kiinni *vapautuksen* mielikuvitelmastaan, vaikka näkeekin joka päivä, että enin osa kansallista riippumattomuuttaan on vain kuviteltua ja loppuosa — vahinkoa itselleenkin. Jos Suomen porvaristo valtiollisilla voimillaan jaksaisi ylläpitää itsellään todellista riippumattomuuden asemaa, olisi siitä kapitalistisen maailmanjärjestyksen aikana sangen surulliset seuraukset. Täällä kuolisi nälkään sekä työ että pääoma ja valtio. Nyt ovat työväki, teollisuus ja valtio nälänhädässä — maan

liiallisen riippumattomuuden takia. Ainoastaan huijarit ja varkaat — ta-
loudellisesti ja poliittisesti — täällä lihovat ja lisääntyvät.

Mikäli maailmassa mammonismi joksikin aikaa voittaa, joutuisi Suo-
mi englannin kieltä käyttävän trustien liiton pieneksi epäitsenäiseksi haara-
liikkeeksi. Silloin taas, kun kommunismi maailmassa voittaa, pääsee Suo-
mi vapaaksi — ei muista kansoista riippumattomaksi silloinkaan, mutta
vapaaksi sorrosta ja nylkemisestä sekä osalliseksi yhteistyön siunauksista
muiden vapaiden kansain kanssa. Englannin tahi trustien liiton alusta-
laisena voisi Suomen kansa ainakin elää — elää riistetyn torpparin vihe-
liäistä elämää. Mutta maailman Neuvosto-tasavaltnin liitossa vasta tämä-
kin kansa vapaana kasvaa, luo ja vaurastuu.

Suomen valkoinen natsionalismi puskee kuin lautapää sonni kahta
suurta kalliota vastaan: Köyhälistön kansainvälistä vallankumousta ja Eng-
lannin herravaltaa vastaan. Englannin herravaltaa vastaan puskuroinnil-
laan se luonnollisesti tekee — edelliselle palvelusta.

Tosin kuuluu naurettavalta paradoksilta väite, että Suomen valko-
hurjimuksetkin suoranaisesti edesauttavat proletaarista maailman vallon-
kumousta. Mutta siinä on kuin onkin perää — historia on toisinaan
suuremmoinen irvihammas. Samoin kuin pikku Viron pikku porvarit
utopistisella kansallisuuskiihköllään häiritsevät Suur-Britannian maailman-
vallan etenemistä Itä-Eurooppaan, samoin tekee myös Suomen maatais-
porvari. Suomalainen lautapää on vain pusketmisessaan vielä heikompi
kuin virolainen. Se on näet jo hätääntyneempi, epävarmempi — vihaa
olisi pirusti, mutta tunto sanoo että sarvet ovat hoikat ja kallio kova.
Suokoon Jumala yhä lisää maataistuhmuutta.

Yksityiskapitalismi on Suomessakin jo kuolemaan tuomittu, joko sen
syrjäyttää ensin valtiokapitalismi tahi välittömästi sosialismi.

Laillisen työväenliikkeen virkamiehistön valkoinen osa, joka on enim-
mäkseen valkoisen terrorin aikana pinnalle noussutta ainesta, se ajaa täällä
innokkaaimmin kapitalistisen maailman pelastuksen aatetta: valtiokapitalis-
mia. Sosialismi on valtiokapitalismin vastakohta. Aamupäivällähän täällä
professori Voionmaa hyvin innokkaasti puolusti tätä valtiokapitalismia.
Hän on yksityiskohtaisimmin esittänyt heidän päämääränsä puoluekoko-
usta varten laatimassaan alustuksessa n. s. „sosialisoimis“-ohjelmassa. Se
on kemiallisesti puhdas kaikesta sosialismista. Se sisältää alusta loppuun
pelkkää valtiollistuttamista s. o. yksityiskapitalismin tuotannon kuljetuksen
ja vaihdon muuttamista kapitalistisen valtion (ja kuntain) kapitalistiseksi
liikeyritykseksi. Se Käy Voionmaan ja kumppanien suussa tietysti »sosa-
lismiin» nimellä. Kuvaavaa on, että esim. valtion rautateissa hän ei näe
mitään „sosialisoitavaa”. Nehän ovat jo valtion hallussa — siis ilmeisesti
ne jo edustavat voionmaalaista sosialismia. Kunhan muut kulkulaitokset
saataisiin vain samaan asemaan.

Siinä on valtiokapitalismin tyyppi. Suomen valtion rautateillä vallit-
see virkavaltainen hierarkia, johon ainakin muutamia vuosia sitten kuului
19 asteittain ylenevää virkaluokkaa. Onko noiden virkakastien lukua nyt-
temmin vähän vähennetty tai paljon lisätty, sitä en ole kuullut. Mutta
jokainen asiantuntija myöntäne, että niiden monilukuisuus ainakin suu-
rimmalta osaltaan johtuu »asian luonnosta» s. o. valtiokapitalismin luon-
nosta. Jos valtiosta tulee ainoa kapitalisti maassa, tarvitaan siinä valtio-
koneistossa todennäköisesti vielä useampikerroksinen virkavalta.

Socialismi eli kommunismi on valtion vastakohta. Se tarkoittaa val-
tiosta vapautumista, valtion lopettamista. Sillä valtio on kone, jolla sor-
retaan kansaa, kone, jonka voimakeinoilla kansaa väkisin pakotetaan totte-

lemaan ja palvelemaan niitä ihmisiä tai luokkia, jotka valtiossa ovat hallitsevana kerroksena. Kapitalistien valtio on kansan pienen vähemmistön käsissä oleva kone työtätekevän kansan enemmistön hallitsemiseksi ja riistämiseksi. Niin tulisi olemaan myöskin sellainen kapitalistinen valtio, joka ottaisi omiin käsiinsä kaikki yksityisten kapitalistien ja yhtiöiden pääomat ja liikkeet. Aamupäivällä esitellyn Voionmaan ehdotuksen mukaan se tulisi olemaan vielä pahempi kansan sortaja kuin nykyiset kapitalistit.

Tosin työväenluokkakaan ei voi hypätä suoraan kapitalistisen valtion pakkovallostaa sosialismin vapauteen. Sekin tulee väliaikaisesti tarvitsemaan valtiokonetta, kapitalismin hävittämiseksi ja sosialismin perustusten rakentamiseksi. Siihen tarvitaan alussa järjestettyä pakkovaltaa, siis valtiota. Sitä murroskautta sanotaan työväen diktatuurin ajaksi. Työväenluokka käyttää silloin valtiovaltaa porvariston riistämiseksi ja sen vastarinnan murenttamiseksi, muuttaakseen entiset omistavat luokat hyödyllisen työn tekijöiksi. Se on kansan enemmistön pakkovaltaa vähemmistöä vastaan. Ja siihen ei sovi kapitalistisen valtion virkavaltainen koneisto. Se koneisto täytyy työväenluokan heti voitolle päästyään lopettaa ja luoda itselleen sopivampi koneisto: *neuvostovaltio*, jossa, mikäli mahdollista, jokainen työmies toimii sekä lainsäätäjänä että samalla lain toimeenpanijana. Sitä on työkansan diktatuuri eli työväenvaltio, joka täyttää historiallisen ylimenotehtävänsä ja sen jälkeen — kuolee pois, kommunistisen yhteiskunnan vapauden tieltä.

Oikeistososialidemokraatit kyllä näyttävät kuvittelevan, että valtiokapitalismin voisi yhdistää yleisen kansanvaltaisuuden, siis luoda valtiosta *kapitalistisen kansanvallan*. Se on vielä mahdollisempi utopia kuin Suomen riippumattomuus. Sitä ei voi edes kuvitella todelliseksi, jos pysyy johdonmukaisesti ajattelemaan sanojen merkitystä. Se on samaa kuin »viisas hulluus» — jossa ei ole järjellistä ajatusta muussa mielessä kuin mikäli sillä tahdotaan sanoa: petollinen hulluus." Professori Voionmaa onkin mahdollisesti tahtonut sanoa juuri tämän ajatuksen päättäneen siitä, että hän on ehdottanut liitettäväksi eräänlaisia työväen neuvostojakin kapitalistisen valtiokoneen ruuveiksi ja muttereiksi. Tietysti hän on ehdottanut sellaisia neuvostoja, joilla todellisuudessa ei olisi mitään valtaa eikä muuta virkaakaan kuin työväen silmien pimittäminen.

Suomen oikeistososialidemokraatit näyttävät hämäästi tarkoittavan ihannevaltiollaan jonkinlaista suurta osuuskuntaa tai osuuskuntain liittoa. Mutta todellisuudessa ei niissäkään vallitse kansanvalta, vaan hallitsee virkavalta. Mitä sitten valtiossa, jossa kaikkien riistäjäluokkainkin pitäisi olla *^kansanvallasta* osallisina. Porvaristo ei koskaan tappelematta suostuisi semmoiseen rehelliseen kansanvaltaan, jossa työtätekevä kansan enemmistö saisi vapaasti johtaa valtiota ja määrätä sen asiat mielensä mukaan. Ei semmoista usko kukaan. Porvaristo voi vapaaehtoisesti myöntyä paljonkin: se voi ottaa satulasepän presidentikseen ja latojan pääministerikseen; hätätilassa vielä enemmän: se voi luopua osasta yksityisomistustakin. Mutta yhtä se ei koskaan tee muuten kuin köyhälistön voittavan voiman edessä: sitä, että jättäisi vallan työväenluokalle.

Suomessa tämä on nyt vielä selvempi asia kuin useimmissa muissa maissa. Jos kapitalistinen kansanvalta voisi astua täällä voimaan edes sen vertaisena, kuin oikeistososialidemokraatitkin viimevuotisessa puoluekokouksessaan vaativat, jos siis avattaisiin todellinen kokoontumis- ja sanavapaus sekä hajoitettaisiin suojeluskunnat — mitä silloin tapahtuisi?

Vallankumous. Varmasti muutaman viikon sisällä se tapahtuisi, vaikkapa yksikään kommunismin agitaattori ei suutaan avaisi. Siis se kapitalistinen kansanvalta ei kestäisi historian todellisuudessa — se kuolisi heti synnyttyään.

Tosiasiaa se ei enää näy jaksavan edes syntyä. Suojeluskunnat kuuluvat meillä jo kapitalistiseen valtiomuotoon. Ne tulevat kuulumaan myös oikeistososialidemokraattien ihannevaltioon, jos se joksikin aikaa voitaisi. Herra Huttunen, joka julkisesti puolustaa suojeluskuntia, on Suomen valtiotosialisteista kaukonäköisin. Tai ainakin rehellisin. Valkoisen sosialidemokratian ja muiden porvaripuolueiden välillä on kyllä olemassa erinäisiä puolue-eroavaisuuksia. Mutta ne ovat kaikki tilapäisiä, ohimeneviä, soviteltavia — häviävän pieniä verrattuna siihen suureen periaatteelliseen kiuluun, joka erottaa valkoisen sosialidemokratian punaisesta sosialidemokratiasta, työväen aatteesta.

Valkoisia sosialidemokraatteja ei pidä käsittää taantumukselliseksi sosialisteiksi, vaikka he alati vetoavat taantumuksen vaaraan ja vanhan työväenliikkeen vanhoihin kaavoihin. He uskovat kyllä taantumuksellisten valkoiseen voimaan, mutta samalla he uskovat porvariston tulevaisuuden aatteen, valtion kaikkivaltiuteen. He eivät niin ollen ole taantumuksen sosialisteja, vaan tulevaisuuden porvareja.

Työväenluokka uskoo toivonsa sosialistiseen vallankumoukseen. Tässä suhteessa on Suomen työväki jo hyvin kypsä. Valkoisen sosialidemokratian näennäinen kannatus on täällä vain ohimenevä, valkoisen terrorin luoma ilmiö, ei muuta. Suomi on nyt kuin suljettu pullo ja siinä sekoittumattomina kaksi kaasua, jotka tarvitsevat vain ilmaa räjähtääkseen.

Ilmaa saadaan. Tuskin kapitalistisen kansanvallan yrityksellä. Vaan köyhälistön kansainvälisen kumousliikkeen voitoilla. Tältä perustalta on mielestäni työväenpuolueen menettelytapakysymystä nyt ryhdyttävä tarkastamaan. Eikä sellaisen ahtaan teorian kannalta, joka ei tunne muuta kuin parlamentarismia ja anti-parlamentarismia.

Vähin, mitä tältä perusteelta katsoen täytyy menettelytavan periaatteissa nyt julki lausua, on nähdäkseni se, mitä on lausuttu Sosialistisen Aikakauslehden viime numerossa julkaistussa ehdotuksessa. Sitä paitsi on suoranainen ytyminen kolmanteen Internationaleen ehdoton vaatimus puolueelle, joka tahtoo työväen vallankumouksen puolueesta käydä.

J. Aalto: Pekkalan puheeseen ja Sulo Vuolijoen filosofiseen pakinaan olisi yhtä ja toista vastattavaa, mutta asiassa tuntuu olevan sellaisia ristiiriitoja, joita ei väittelemällä voida miksikään korjata. Puoluekokouksesta saa sen kuvan, että se on parlamentti jossa on vasemmisto, keskusta ja oikeisto. Keskisuomalainen työväestö ei hyväksy kumppaakaan äärimmäisyyttä. Niin esim. Jyväskylästä, Tampereelta ja Turusta on lähetetty hyvin samanlaiset ponnet puheena olevassa kysymyksessä ilman, että on ollut mitään keskinäistä vuorovaikutusta.

Äärimmäiselle vasemmistolle huomautettakoon, että täällä eivät olosuhteet ole muuttunut siinä määrin, että olisi luovuttava parlamenttarismista. Asemaa on arvesteltava omien voimien mukaan ja kokoonnuttava sellaisen ohjelman ympärille, jonka voi omilla voimilla toteuttaa. Ehdotti asian lähettämistä valiokuntaan ja siellä käsittelyn perusteeksi otettavaksi seuraavat Vaasan 1. itäisen vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnan laatimat ponnet:

I:si. Vakuutettuna siitä, että porvariston ja työväen välinen luokkavastakohta kapitalistisessa yhteiskunnassa yhä kärjistyy, ja näin ollen myös luokkataistelu yhä kiihtyy ja laajenee, sekä käsittäen että työväen aseman auttaminen vähittäisiä parannuksia valtaamalla on välttämätöntä eikä heikonna työväen taistelukykyä vaan päinvastoin sitä vahvistaa, selittää kokous, että sosialidemokraattisen puolueen on edelleen jyrkän luokkataistelun kautta valtiollisella, ammatillisella ja osuustoiminnan alalla pyrittävä

varmistamaan työväenluokan jo saavuttamia oikeuksia, vapautta ja etuja sekä uusia valloittamaan, niin että Suomen työväenluokka mahdollisimman pian tulisi kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi voittamaan valtiovallan porvariston käsistä ja yhdessä kansainvälisen työväenluokan kanssa toteuttamaan sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken luokkavallan ja riistämisen lopettaminen.

2:si. Käsittäen, että työväen luja ammatillinen järjestäytyminen on kaikelle menestykselliselle luokkataistelullemme välttämätön ehto, teroittaa puoluekokous ammatillisen työväenliikkeen edistämisen välttämättömyyttä.

3:si. Sensuuntaiset käsitykset ja uskottelut, että vaalitaisteluun ja eduskuntatyöhön osaaottaminen taikka köyhälistön kaipaamaa yhteiskunnallisten uudistusten puolesta taisteleva eduskunnassa olisivat nykyoloissa Suomen työväelle toisarvoisia asioita, selittää kokous työväen taistelulle turmiolliseksi sekä päinvastoin katsoo, että puolueen jäsenten on tarmokkaasti puolustettava saavutettuja eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrittävä niiden laajentamiseen ynnä entistä pontevammin otettava osaa vaalitaisteluun ja siinä tehtävä selvästi ja peittelemättä tunnetuksi sosialidemokratian periaatteita ja ohjelmaa, kerättävä yhä valtavampia köyhälistöjoukkoja puolueemme vaatimusten taa.

4:si. Sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on valtiopäivillä, tarmokkaasti toimien ja valtiollista asemaa aina tarkoituksenmukaisesti hyväksyen käyttäen, koetettava yleensä joka tilaisuudessa vallata työväenluokalle niin paljon etuja kuin kulloinkin suinkin on saavutettavissa.

Mutta älköön eduskuntaryhmä pyrkikö itsenäisyytään rajoittaviin liittoihin eikä porvarillista hallitusta kannattavaksi kokoomuskoplaksi minkään porvaripuolueen kanssa, älköötäkään sosialidemokraattiset edustajat tuollaisten liittoutumisten helpottamiseksi koskaan yrittäkö peitellä tai sekottaa luokkavastakohtia eikä tavotella nykyoloissa yhteiskunnallisen rauhan harhakuvaa, sillä kaikki senkaltaisen pyrkimys eduskunnassa, kuten eduskunnan ulkopuolellakin, on työväenliikkeen eksyttämistä, joka jos se onnistuisi, muuttaisi sosialidemokraattisen puolueen nykyiseen järjestelmään mukautuvaksi porvarilliseksi uudistuspuolueeksi.

Päinvastoin on sosialidemokratisten edustajain muistettava, että mitä itsenäisemmin he taistelevat, mitä horjumattomimmin he pysyvät aina periaatteellisen vastustuksen kannalla nykyiseen luokkavaltaan nähden ja mitä leppymättömämmin he hyökkäävät kaikkea tähän anastajain hallitsemaan yhteiskuntaan kuuluvaa sortoa, vääryyttä ja turmelusta vastaan, sitä enemmän on tuloksia heidän työstään ja sitä enemmän pienetkin eduskunnassa saavutetut parannukset hyödyttävät ja jouduttavat työväen asian lopullista voittoa.

5:si. Puolueen ja eduskuntaryhmän on aina pysyttävä mitä läheisimmässä yhteydessä keskenään, ryhmän on säännöllisesti tehtävä puolueelle selvää toiminnastaan ja puolueitoimikunnan, puolueuuevoston sekä kaikkien puoluejärjestöjen ynnä puolueen sanomalehtien on aina mahdollisuuden mukaan ryhmän toimia seurattava, valvottava ja arvosteltava sekä myöskin eduskuntaryhmää pontevasti tuettava ja autettava neuvoilla, lausunnoilla, mielenosotuksilla ja muilla tarkoituksenmukaisilla keinoilla.

Tätä silmälläpitäen kehoittaa puoluekokous työväenjärjestöjä ja sen jäseniä tarmokkaaseen toimintaan sosialidemokraattisen leppymättömän luokkataisteluhengen kasvattamiseksi sekä vielä tietämättömiin työläisten herättämiseksi luokkatietoisiksi köyhälistön vapaustaistelijoiksi.

6:ksi. Puoluekokous velvoittaa kaikki järjestöt ja puolueen äänenkannattajat sekä puolueitoimikunnan harjoittamaan työväen keskuudessa

valpasta valistustyötä tehdäkseen kaikille työväenluokan jäsenille selväksi sosialidemokratian periaatteet ja menettelytavan, teroittaen että luokkataistelua on käytävä puhtaasti vallankumouksellisessa hengessä.

7:si. Puoluekokous selittää, että nykyään vallitsevissa oloissa ei sosialistien maan hallitukseen osanotosta ole työväenluokalle mitään hyötyä, vaan päinvastoin vahinkoa, sillä sellaisella teolla vain himennettäisiin työläisten luokkataistelukäsitteitä ja annettaisiin porvaristolle tilaisuus vierittää sosialistien kannettavaksi osan luokkahallituksensa turmiollisista seurauksista.

Sillä käsittäen, että niin kauvan — kun maassamme on porvariston aseellisia luokkajärjestöjä, jotka laittomalla mielivallalla häiritsevät työväenliikkeen laillista järjestötoimintaa ja työväenluokan jäsenet saavat istua luokkatuomioita kärsimässä — ovat sosialistit hallituksessa voimattomia köyhälistön kärsimyksiä lieventämään.

Vasta silloin — kun voimamme on siinä määrin varmistunut, että eduskunnan kautta olemme voineet taata työväenluokalle vapauden terrorilta ja mielivallalta — voimme pitää mahdollisena osanottoamme maan hallitukseen, jonne menosta lopullinen päätösvalta jätetään puolueuuvostolle.

Tätä silmälläpitäen on puolueen jäsenien ehdoton velvollisuus noudattaa mitä ankarinta puoluekuria ja kaikenlaiset omapäiset, hajanaiset yritykset ja teot ovat yhteisten asiain suhteen jyrkästi kielletty.

8:si. Valtiollisen sorron yhä kiristyessä ja suuntautuessa yhä pahemmin Suomen työväenluokan etuja ja luokkataistelua vastaan on entistä välttämättömämpää noudattaa vakavaa, tosiolojen eikä epävarmain toiveiden mukaan harkittua puolueimenettelyä; on pysyttävä erossa puolueemme hylkäämistä taistelutavoista; samoin ärsyttävistä hyökkäyksistä, joiden seurauksia ei ole punnittu, valvottava vankan puoluekurin noudattamista sekä katsottava aina, millä tavalla toimien voidaan olla mahdollisimman varmoja järjestyksen säilymisestä työväen riveissä pimeäin voimien provokatooristen yritysten häpeään joutumisesta ja edesvastuuttomani yltiöpäiden vaarallisten yllytysten raukeamisesta; sekä muutenkin pidettävä silmällä, ettei minkään meidän oman tai meidän kenties estettävissämme olevan toiminnan kautta työväen nykyisten vähäistenkään luokkataisteluoikeuksien supistaminen tai ryöstäminen käy työväen vihollisille helpommaksi, vaan että se käy yhä vaikeammaksi.

9:si. Sosialidemokraattisten uudistusten ja lopullisen päämääränsä saavuttamiseksi katsoo puolue välttämättömäksi velvollisuudekseen olla solidaarisessa yhteistoiminnassa kansainvälisen työväen vapausliikkeen kanssa, ottaen kuitenkin huomioon kussakin tapauksessa erittäin Suomen erikoisasemasta johtuvat toimintamahdollisuudet täydellisen valtiollisen kansanvallan toteuttamiseksi maassamme ja jättää lähemmän päätösvalan kussakin tilaisuudessa puolueuuvostolle.

Päätettiin rajoittaa puhevuorojen saanti; puheajaksi hyväksyttiin 5 minuuttia.

H. V. Rautio kehoitti kiinnittämään tähän kokouksen keskeisimpään asiaan mitä suurinta huomiota, kuulemaan ennen yksityiskohtiin käymistä eri seutujen työväen edustajain lausuntoja, jotta työväen mielipide tulee kaikessa huomioonotetuksi. Työväki on vallankumouksellinen, sitä ei saa unohtaa. Ja sen vuoksi ei porvariston pelosta tai mieliksi saa asettua poikki-

teloin vallankumouksen tielle. Eikä ponsilla vallankumousta kuitenkaan estetä. Toisinaan pidetään ainoana oikeana köyhälistön menettelytapana parlamentaarista, toisinaan suoraa toimintaa, mutta kumpikin on väärässä. Tainion ponnet on hylättävä kokonaan ja tilalle hyväksyttävä nuorisoliiton menettelytapapäätöksen perustelut, lisäämällä niihin lausunto ammatillisesta liikkeestä ja parlamenttarismista. Niin kootaan työväenluokka.

J. H. Kanerva yhtyi Pekkalan esittämiin ponsiin kokonaisuudessaan.

X. Heinonen kehoitti valiokuntaa laatimaan ponnet työväen asiaa todellisesti ajaviksi, eikä sellaisiksi, että kasvatettaisiin keskustaporvaristoa, joka on meidän pahin vastustajamme.

Otettiin 20 min. kahviloina.

Keskustelua jatkettaessa

Hj. E. Eklund huomautti, että Nuorisoliitto ei ole tehnyt mitään ehdotuksia kokoukselle, kuten eräät puhujat olivat väittäneet. Polemiseerasi Tainiota vastaan ja huomautti, ettei Nuorisoliiton ponsissa ole mitään sellaista, jota ei voitaisi omin voimin ajaa läpi. Luokkasovinnon vastustaminen on meidän asiamme. Se on meidän toteutettavissamme. Luki otteita Pannekoekista osoittaakseen, että Tannerin edellisenä päivänä antama lausunto oli revisionismia.

P. Kemppi lausui Vaasan 1. pohj. vaalipiirin työväen yksimielisenä mielipiteenä, että Tainion ponnet on hylättävä ja uusien pohjaksi otettava Nuorisoliiton menettelytapapäätös.

P. Hätinen toivoi valiokunnan saavan sellaiset ponnet, että niihin voivat kaikki yhtyä. Paheksui keskinäistä riitelyä ja kannatti parlamenttaarista ja sos.-demokraattista toimintaa, jolla on saavutettu tuloksia.

E. Hallikainen yhtyi kannattamaan Pekkalan esittämää ponsilausemaa.

Hj. M. Eklund huomautti kokouksessa olevan kolme ryhmää. Oikeiston menettelytapaa on noudatettu viime aikoina eduskuntaryhmässä ja on sitä arvosteltu, mutta puhujan mielestä heikosti. Jos oikeiston menettelytavassa onkin moitteen ansaitsevaa, niin vasemmiston menettelytapa oli 2 vuotta sitten suorastaan tuhoisa. Keskustan ponsiehdotuksista puuttuu vasemmistolaisten positivisen menettelytavan torjuminen ja se on niiden suurin virhe. Nuorisoliiton ponnet oikein luettuina eivät ole kommunistiset muuten kuin epämääräisyydestä johtuvan väärän tulkinnan kautta, joka vika on myös keskustan ponsissa. Tärkeintä on hyväksyä selvät ponnet.

A. Raatikainen vastusti edellistä puhujaa siinä, että olisi vältettävä vuoden 1918 menettelytapoja. «Silloin joutui työväki vuodattamaan vertaan juuri siksi, että sille saarnattiin vain parlamenttarismia ja osuustoimintaa ja muuta sellaista. Johtomiehet väistyivät syrjään, menivät kellariin, eivätkä olleet siellä missä työväki olisi niitä tarvinnut. Ohjelma on saatava vasemmalle; työväki on nyt vallankumouksellista. Kannatti Pekkalan ponsia.

A. Laine ilmoitti Vaasani, etel. vaalipiirissä marrask. 30 p. Seinäjoella pidetyn neuvottelukokouksen päättäneen ehdottaa Tainion ponsien kokonaan hylkäämistä ja uusien laatimista nuorisoliittokokouksen tunnetun päätöksen pohjalla.

K- Lukkarinen; Kysymystä ratkaistaessa olisi otettava huomioon Suomen työväestön sisäinen asema. Nykyiset johtajat eivät tunne sitä valtiol-

lista ja taloudellista tukaluutta, jossa vähäväkiset ovat. Olisi päästävä siihen, että muodostuisi yksi porvarillinen rintama ja yksi sosialidemokraattinen rintama.

P. Meriläinen huomautti, että Vaasan 1. pohjoisen vaalipiirin järjestöistä eräät ovat Tainion ponsien kannalla.

P. Railo osoitti, ettei esim. sanomalehtialalla pidä paikkaansa se S. Vuolijoen vaatimus, että kaiken pitää tapahtua kansan kautta, ei mitään herrojen kautta. Ei edes Sosialistinen Aikakauslehti tee tässä poikkeusta. Sos.-dem. sanomalehtimiehen on nojaututtava johdonmukaisesti puoluekokouksen hyväksymiin menettelytapaponsiin ja niiden mukaan on arvosteltava hänen toimintaansa. Sen vuoksi pitää ponsien olla selvät.

K. Toppinen huomautti työväen eri osissa maata olevan eri mielipiteillä varustettua, josta syystä olisi tehtävä kaikki työväenliikkeen hajaantumisen estämiseksi. Vasemmistolaisena ollen kehoitti ryhmäänsä antamaan perään oikeistolle. Kannattaa Vaasan 1. it. vaalipiiristä esitettyä alustusta valiokunnan työn pohjaksi.

P. Strengell: Suonnejoella on järjestyneitten työläisten keskuudessa edustettuna kumpainakin äärimmäisyysuunta. Toivoi, että löydetäisiin kanta, joka voisi tyydyttää kaikkia ja yhdistää työväestön.

V. HupU lausui ettei kokouksessa ole mitään äärimmäistä oikeistoa. Halusi painostaa selvyyttä kannan määrittämisessä, halutaanko kommunismia tai sosialidemokratiaa, se sanottakoon rehellisesti, eikä ole tehtävä kuten v:n 1917 puoluekokouksessa, jossa hyväksyttiin kahdenlaisia ajatuksia. Mainitseman epävarmuuden ja kaksinaisuuden osoitteeksi luki otteen Kuusisen lausunnosta sanotussa kokouksessa.

J. V. Seppälä: Kysymys on ratkaistava ehdottomasti sosialidemokraattisella pohjalla siten, että siihen voivat lukeutua kaikki työväenliikkeen haarat ja myös siten, ettei jää varaa kaksinaamaiseen tulkintaan, joka aikaisemmin vei turmioon. Polemisoi Pekkalan vastaan.

F. Rantanen oli pääasiassa Tainion ehdotuksen kannalla. Sitä voidaan kuitenkin selvittää. Vastusti vasemmistolaisten ponsien hyväksymistä.

A. Huotari lausui niiden tehneen erittäin ikävän vaikutuksen, jotka puhuvat nykyhetkellä puolueen hajoittamisesta. Oli yhtä mieltä Aallon kanssa siinä, että voimat olisi koottava yhteen ja hyväksyttävä sen mukainen ohjelma ja käytävä sitä toteuttamaan yksimielisellä voimalla. Kehoitti hyväksymään Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestön menettelytapapäätösehdotuksen, joka on miltei samanlainen kuin Jyväskylältä tullut ehdotus.

A. Typpö yhtyi Aallon ja edellisen puhujan esittämiin ajatuksiin. Vastusti sellaista ohjelmaa, joka saattaisi johtaa työväenluokan uusiin onnettomuuksiin.

S. J. Rahikainen yhtyi Pekkalan ehdotukseen.

T. Tainio lausui, että hetken työ on myöskin sosialidemokratiaa ja niin on myös vallankumous, eikä kumpaistakaan saa halveksia. Työväki tarvitsee jokapäiväistä toimintaa, josta sitä pelkäävät vallankumousajatuksen julistaminen vieroittaa, kun taas revisionismi, pelkkä reformismi ei anna tarpeeksi sisältöä ja voimaa työväenliikkeelle, jos vallankumouksellisuus syrjäytettäisiin. Lausui paikkansa olevan, ei oikealla, jossa puhutaan yhtenään parlamentarismin, eikä vasemmistossa, jossa kielletään parlamentarismin merkitys, vaan keskustassa. On sisivistävä itseämme sosialidemokraattisessa tietoisuudessa. Vastusti Huppiin ja Railon käsitystä sen kaavamaisuuden takia.

E. Lähde suosittelee käsittelyn perusteeksi otettavaksi Turun sos.-dem.

•kunnallisjärjestön ponsiehdotusta, joka on pääasiassa saman suuntainen kuin Jyväskyläläisten edotus.

Väinö Voionmaa; Olen tehnyt muutamia muutosehdotuksia Tainion alustukseen, jonka hengen täydellisesti hyväksyn. Muistutuksillani tahdon enemmän kuvata mielipiteitäni kuin tehdä valmiiksi viimeisteltyä esitystä. Sivulla 135 olevaan pääpönteeseen kaipaen selitystä. Siinä puhutaan parlamentaarisen toiminnan tärkeydestä hyvinkin kauniisti, mutta ei perustella, minkä vuoksi, mistä tämä lähtee. Edellytetään kai, että eduskunta on jotakin taivaasta annettua, joka meidän ilman kritiikkiä tarvitsee ottaa vastaan. Minusta tarvitsee tätä perustella, ja ehdottaisin sen vuoksi 3:n pönten alkuun lisättäväksi: »Katsoen eduskuntatoiminnan nykyisten valtiollisten olojen kestäessä parhaimmaksi ja oikeimmaksi keinoksi työväen valtiollisen vallan saavuttamiseksi, puoluekokous selittää työväen luokan taistelulle turmiolliseksi sensuuntaiset käsitykset ja uskottelut" j. n. e. Toi-nen muistutus koskee 137 sivulla olevaa pönttä, jossa puhutaan haaveel-lisista kommunistisista käsityksistä. Minä tahtoisin selvittää sitäkin. Mi-nusta pönsien pitäisi tulla sellaiseksi, että ne ovat riittävän selvät, ettei niitä voitaisi tulkita sinne ja tänne. Sanoisin: »Hyläten sosialidemokraa-teille turmiollisina semmoiset käsitykset ja ohjeet, joiden mukaan työväen pitäisi jo taloudellisesti kehittymättömissä oloissa pyrkiä vaikkapa vähem-mistönä ollen väkivaltaisesti ottamaan käsiinsä valtiiovallan, puoluekokous selittää puoluetta vahingoittaviksi ja siis puolueesta erotettaviksi ne puo-lueen jäsenet, jotka tietoisesti levittävät tällaisia harhaluuloja» j.n.e. 3 ja 6 pönten, jotka koskevat ulkomailla harjoitettua kommunistista kiihoi-tusta, minä jättäisin kokonaan pois. Minun mielestäni ei ole meidän asi-amme vartioida, mitä ulkomailla tapahtuu. Hallituksella on ohranat ja muut — me järjestämme vain sisäisiä olojamme.

Vihdoin paljonpuhutusta ministerisocialismista. Minä näkisin mielel-läni, etteivät sitä koskevat pönnöt jäisi niin epämääräisiksi kuin ne puo-luesihteerin esityksessä ovat, vaan että ne selvennettäisiin siinä kohdassa, josta olemme luultavasti yksimielisiä. Olisi sanottava: „Puoluekokous lausuu, että niinkauan kuin ei armahdusasiaa ole saatu pois päiväjär-jestyksestä lopullisesti ratkaisemalla se myönteiseen suuntaan ja niinkauan kuin maassa ylläpidetään ilmeistä luokka-aseistusta, puolue ei voi ottaa harkit-tavaksi kysymystä jäsentensä osanotosta hallitukseen."

Af. *Virtanen* oli sitä mieltä, että ministerisocialismia koskevaan Tainion pönsien osaan olisi lisättävä selvennys, joten yhtyi Voionmaan lausun-toon tässä kohdin.

J. P. Holopainen lausui, että Kotkan Kunnallisjärjestö on hyväksynyt Tainion ponsiehdotuksen, paitsi ministerisocialismia. Valkealan kunnallis-järjestö on myös hyväksynyt alustuksen.

E. Valkeisaho lausui Hämeen pohjoisen piirin olevan vasemmistoa vastaan ja kannatettavan parlamentarismia niin pitkälle vasemmalle men-nen kuin sen puitteissa on mahdollista. Kannatti Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestön ehdotusta.

Asia meni menettelytapavaliokuntaan.
Kokous loppui klo 6,10 i.p.

Kuudes kokouspäivä.

Lauantaina joulukuun 13 p.

Aamupäivän istunto.

Istunto aloitettiin klo 9 a. p. Puhetta johtamaan ryhtyi Hakkila. Nimenhuudossa merkittiin poissa olevaksi E. Saarinen.

Maatalousohjelma.

Käsiteltäväksi otettiin alustusvihkoon sivuille 105—124 painettu S. Vuolijoen kirjoittama alustus maatalousohjelmaksi, jonka johdosta lausui:

Sulo Vuolijoki: Kun pari kuukautta sitten kirjoitin alustukseni maatalouskysymyksestä, niin perustelin sen vaatimuksen, että puolueen on nyt tehtävä itselleen positiivinen ohjelma entisen ohjelmattomuuden tilalle, pääasiassa sillä, että kapitalismi ainakaan Euroopassa ei ole kehityskykyinen, että Eurooppa ei kestä maailmansodan seurauksia, että suurin piirtein katsoen ollaan Euroopassa menossa valtavia, suuria tapahtumia ja isoja romahduksia kohti. Ne pari kuukautta, jotka ovat siitä kuluneet, ovat osaltaan osoittaneet, että nämä laskelmat eivät ole olleet vääriä. Tilanne kaikissa Euroopan maissa on näiden kahden kuukauden kuluessa kehittynyt aika nopeasti juuri siihen suuntaan kuin olen esittänyt.

Suomessa ovat olot kehittyneet huimaavaa vauhtia näiden kahden viimeisen kuukauden kuluessa. Silloinkuin alustuksen kirjoitin, valitin meidän rahan huonoa arvoa ja lausuin, että yhä huonompaan päin ollaan menossa. Silloin maksettiin dollarista 20 markkaa, tänään saamme maksaa 34 markkaa. Tästä on meillä seurauksena hirvittävä hintojen nousu, ja meillä tuleeikin epäilemättä olemaan kaikkein ankarin talvi, mitä meillä on ollut — hintain nousu, kurjuus ja hätä. Ja vaikka meillä on rahaa, voi sanoa, niinkuin roskaa, koska on kymmenkertainen setelistö liikkeessä, niin siitä huolimatta vallitsee tavaton rahan puute. Se osoittaa myös meidän taloudellisen elämämme epänormaalisuutta. Pankkien täytyi hyljättäin kohottaa talletuskorkoa saadakseen rahaa, niissä kun ei sitä ole. Se johtuu siitä, että ihmiset eivät luota meidän taloutemme kehitykseen. Ja samalla esimerkiksi talolliset eivät vie rahojansa pankkiin. Jos kysyy, minkätähden, niin eivät ne osaa selittää. Meillä ei kai kohta makseta veroja. Ilman mitään agitatsionia viime kesänä kulkiessani pitkin maaseutua kuulin monin paikoin talollisten puhuvan verolakosta, vaikei kukaan ollut agiteerannut verolakkoon. Jos joku hurjapäinen rupeaisi agiteeramaan verolakkoon, niin semmoisella agitatsioonilla olisi talollisten keskuudessa hyvä maaperä.

Kaikki nämä seikat osoittavat, että on harkittava, miten tästä tilanteesta päästään. Ja siinä tulee vakavana esille kysymys puolueen maatalousohjelmasta, jota ilman puolue ei voi olla. Ohjelmattomuus ei enää käy päinsä. Jos joku pikkutilallinen kysyy, että mitä te maatalousalalla teette, niin meitä hävettää, meidän täytyy sanoa, että annamme sinun ensin sortua ja sitten teemme ohjelman. Mutta se on mahdottomuus.

Ryhtyessäni miettimään tätä seikkaa koetin tehdä itselleni selväksi, mitkä pahimmat epäkohdat on heti estettävä. Ensimmäinen periaate, jonka tällöin paperille panin, oli, että sitä miestä, joka viljelee maata itsensä ja perheensä elatukseksi, olkoon tilallinen tai torppari, ei saa tuolta maalta ajaa pois. Torpparin niskassa on isäntä ja isännän niskassa vero ja ryöstö-vouti. Mutta nyt sanoo maisteri Keto ja puoluetoimikunta myös tahtoo niin, että tutkitaan ensin asia, pannaan se esim. kolmeksi vuodeksi komi-teaan, kootaan tilastoa, otetaan selkoa lisääkö torppari tuotantoaan vai — ajetaanko hänet pois. Mutta elävä elämä ei odota. Toinen periaate, johon tulín, oli työntekijäin kansanvallon periaate, siis todellisen kansanvallon periaate. Työätekeviä kyntömiehiä eivät saa komentaa muut kuin he itse. Aivan tarpeeksi heitä muut ovat tähän asti komennelleet, niin että heillä olkoon oma neuvostonsa, vapaa kaiken virkavallan alaisuudesta. Kolmas periaate on se, että työ on tästä lähin oleva ainoa peruste, joka voi antaa oikeuden omistaa maata ja ylimalkaan pysyä maassa kiinni. Tätä periaatetta vastaan en luulisi myöskään kenenkään väittävän.

Näille periaatteille olen koettanut rakentaa käsilläolevan maatalous-ohjelmani. Eri kysymys on, onko se onnistunut siten, että sen yksityis-kohdat on viimeisteltyjä ja hiottuja, niin että siihen ei enää ole tarvis muutoksia tehdä. Ilkävä kyllä, tätä kysymystä on liian vähän käsitelty puolueemme sanomalehdissä. Maisteri Keto on tätä ohjelmaa vastaan tehnyt pääasiallisesti kolme muistutusta. Hän sanoo, että jos perustetaan neuvostojärjestö, niin hän pelkää, että silloin se saa liian suuren vallan määrätä hintoja, korottaa elintarpeiden, vallankin leivän hintaa ja se tulee teollisuustyöntekijöille raskaaksi. Tässä on kuitenkin huomattava, että eihän tämmöistä maanviljelijäneuvostojärjestelyä voi ajatella sijoitetuksi yhtäkkiä kapitalistisen yhteiskunnan puitteisiin. Se on mahdotonta. Täällä huusi Rantanen: matkalla Canossaan! Päinvastoin, tähän saakka minä en ole oikein selvästi ja julkisesti sanonut, että tarvitaan perinpohjainen muutos muunkin kuin maatalouselämän alalla. Se on vain peitetymin selitetty perusteluissa, mutta nyt minä sanon suoraan: olen muuttanut päinvastaiselle kannalle kuin menossa Canossaan. Tämä edellyttää suuria tapahtumia ja ennen kaikkea, ettei kapitalismi voi pysyä pystyssä. Mutta ei tämä edellytä välttämättömästi mitään aseellista kapinaa, mutta se edellyttää — tietysti sitä, että kapitalismi ei voi muilla aloilla olla ja jäädä, - joten on saatava jonkinlainen rinnakkainen neuvostojärjestelmä myös teollisuuden alalla. Jos nyt tämmöinen neuvosto tahtois kohottaa viljan hintaa liian korkeaksi, niin sitä vastassa on se, että talonpojat tarvitsevat koneita, rautaa y. m., joita he itse eivät voi tuottaa, ja toinen neuvosto, teollisuusneuvosto, joka on tekemisissä valtion kautta talonpoikaisneuvoston kanssa, kohottaa silloin näiden tuotteittensa hintoja ja siten ne tasaantuvat. Sitten Keto huomautti, ettei ole mitään takeita siitä, että työn tuottavaisuus nousisi tämän kautta. Sitä on tietysti aivan mahdoton sanoa, nousisiko vai laskisiko se, mutta niillä perusteilla kuin Keto tämän väitöksen teki, en usko työn tuottavaisuuden voivan kärsiä, sillä viljelys-muotoa ei muuteta, suurviljelys ja pienviljelys jää niinkuin tähän saakka. Ei luulisi voivan väittää työn tuottavaisuuden vähenevän, jos tilalliselta pu-toaa rasitukset niskasta pois ja hänen tulee parempi olla. Kun verot p-uo-toavat pois, niin ei suinkaan hänen tuottavaisuutensa vähene. Keto väitti suurtilojen tulevan tämän johdosta vähenemään. Ensiksi minun ohjel-massani on semmoinen kohta, jossa kielletään suurtiloja palstioittamasta. Lainsäädännöllä se voidaan estää. Minä puolestani en usko suurtilojen tulevan häviämään. Keto ehdottaa sitten jonkinlaisen oman maatalous-

ohjelman samassa kirjoituksessaan, jossa hän minun ohjelmaani arvostelee. Se on yleispiirteinen, ei hän tarkoita sitä varsinaiseksi yleiseksi ohjelmaksi. Hän sanoo siinä, että suurlilat pitäisi ottaa valtion ja kuntain haltuun. Mutta se on sitä valtiokapitalismia, jota vastaan minä eilen tappelin ja tappelen tänään. Meillä on Jokioinen valtion hallussa. Mutta ei sillä päästä sosialismiin, että otetaan vielä joku toinen Jokioinen ja kolmas Jokioinen valtion haltuun. Ja jos ne otetaan kuntain haltuun, niin tiedetään mikä siitä tulee: hulina; toisessa kunnassa on täydellinen svabooda ja toisessa täydellinen porvarivalta.

Ymmärtääkseni se, mitä Keto on ehdottanut, ei kestä, vaikka sen itse sanon, minun ohjelmani rinnalla vertausta, vaan siinä on niin suuria virkoja, että niitä ajatuksiakaan ei mitenkään voi asettaa vastakkain käsitteilyjen pohjaksi. Kuten sanottu olen tiukasti sitä mieltä, että puolue ei saa enää jättää maatalousohjelmaa semmoiselle kannalle kuin tähän asti on oltu, vaan meidän täytyy ottaa ja laittaa positiivinen ohjelma. Ja sitä vaatii meiltä jo lähin aika. Ei meillä ole aikaa eikä tilaisuutta ajaa sitä vuosikausiksi komiteaan. Aika menee nopeasti eteenpäin tällä kertaa ja meidän täytyy koettaa pysyä ajan mukana.

O. Partanen oli saanut sellaiset evästykset, että *S. Vuolijoen* alustus on pidettävä käsitteilyjen pohjana. Tätä mieltä ovat Pohjois-Savon laajat maatyöläisjoukot. Vuolijoen alustuksen pohjalla on tehtävä torppariväelle edullinen maatalousohjelma.

K. Sevander yhtyi puoluetoimikunnan ehdotukseen, että asiaa valmistelemaan asetettaisiin 5-henkinen ohjelmakomitea. Maatalousohjelma on laadittava *S. Vuolijoen* alustuksen pohjalla. Ehdotti, että komitealle määrättäisiin esim. 6 kuukauden työaika.

M. Hakkarainen halusi lausua jonkun sanan maalaistyöväen huonoista asunto-oloista, jotka ovat Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa mitä kurjimmat. Tähän asiaan ei puolueen keskuudessa ole kiinnitetty tuskin sen vertaa huomiota kuin porvaristo on tehnyt, eikä tätä asiaa ole virallisesti tutkittu sitte vuoden 1901, jonka vuoden tilastollisia tietoja Tilattoman väestön alakomitean mietinnön nojalla puhuja esitti. Sanotuilla seuduilla on paraillaan suuri asuntopula tilattoman väen keskuudessa. Sille varatut asunnot ovat äärimmäisen kurjat. Kun esim. 9 m² laajuudessa huoneessa asuu 2 perhettä, 7 henkeä, käyttäen tätä huonetta asuin-, säilytys-, pyykinkuivaus ja jos minä huoneena, ovat hygieniset vaarat arvaamattomat. Loinen on vielä asunnonantajasta mitä suurimmassa aineellisessa ja henkisessä riippuvaisuudessa. - Asia ei siedä viivytystä. Maatalousohjelman ratkaisu lykkääntynee kauvas, vaan on tämä asuntoasia heti otettava esille ja ratkaistavaksi. Kunnat eivät kyetse asiaa ratkaisemaan, vaan on saatava valtion apua. Ehdotti asian valmistamista sekä että eduskuntaryhmä tekisi asiassa aloitteen.

K. Luoto: Maatalousohjelma on ollut aina pikkuparannusten puitteissa, siksi tuloksetkin aina ovat olleet porvarillisia. Maalaistyöväestö on myös jäänyt asemansa parantamisessa takapajulle siksi, että se on ollut heikommin kuin kaupunkilaisväestö edustettuna sekä eduskunnassa että puoluekokouksissa. Nyt vihdoin olisi saatava kiinteä ohjelma, joka voisi viedä todella käänteentekevään tulokseen. Yhtyi Vuolijoen alustukseen ja hänen keskustelun alussa käyttämänsä puhevuoroon.

P. Kemppi kertoi valitsijainsa yhtyneen kannattamaan Vuolijoen ponsia.

J. Heikko lausui, että niin kauvan kun ei ole puolueella vakinaista maatalousohjelmaa, ei se menesty, jota osoittaa sekin kun esim. Oulun

vaalipiireistä porvaristo lähettää paljon enemmän edustajia kuin sosialidemokraatit. Ellei asiaa nyt ratkaistaisi, yhtyi Sevanderin ehdotukseen, että ohjelmakomitealle annettaisiin luonnoksen tekemiseen määräaika.

K. Valta oli sitä mieltä, että kysymys on lähetettävä erikoisen komitean valmisteltavaksi. Kuluu «kuitenkin pitkä aika ennenkuin se voidaan käytännössä toteuttaa. Puhuja totesi, että maalaistyöväestön asema varsinkin asunto-oloihin katsoen on perin kurja ja kaipaava tuntuva muutosta.

V. Meriläinen oli sitä mieltä, että sos.-dem. sanomalehdistössä on liian vähän käsitelty maatalouskysymystä. Kajaanin seuduilla valitellaan eniten sitä, ettei puolueella ole kiinteätä maatalousohjelmaa. Sen vuoksi siellä maalaisliitto saikin paljo kannatusta. Yhtyi Luodon ehdotukseen yhtenäisen ohjelman saamisesta.

A. Niemi väitti, että Vuolijoen ohjelmalla maalaisväestöä ajetaan maalaisliiton syliin. Piti kysymystä polttavana, mutta epäili, ettei ihan tällä hetkellä kyetä kysymystä tyydyttävästi ratkaisemaan. Koska tässä kokouksessa päätettynä kysymys saattaisi tulla hatarasti käsitellyksi, kannatti asian kiireellisyydestä huolimatta, kysymyksen lykkäämistä valmisteltavaksi.

H. Pulkkinen lausui Jyväskylän kunnallisjärjestön puolesta sen toivomuksen, että maatalouskysymys olisi ratkaistava jo tässä kokouksessa S. Vuolijoen ehdottamaan suuntaan.

M. Kontula: Maatalousohjelmalla on pidetty täällä huomattavaa kiirettä siksi, että on vallalla vallankumouksellinen henki. Kysymys onkin kaikkein tärkeimpiä ja siksi on sen pohtimiseen varattava aikaa, että tulisi sovelletuksi siihen käytännöllinen kokemus ja maalaistyöväestön oma mielipide. Kannatti ohjelmakomitean asettamista.

E. Hurri näki ilolla, että on vihdoin tullut maatyöväen ohjelman aika. Piti alustusta mielettömänä utopiana sekä arveli sillä tarkoitettavan vetää maalaisväestöä nenästä. Väitti maalaisväen asian jätetyksi aina puolueen taholta lepäämään. Kannatti puoluetoimikunnan ehdotusta komitean asettamisesta.

E. Pekkala: Meidän puolueellamme ei näihin asti ole ollut oikeastaan yhtenäistä maatalousohjelmaa. Päähuomio on kiinnitetty etupäässä torpparikysymyksen ratkaisuun. Sen sijaan on varsinainen palkkatyöväestö maaseudulla ja pikkutalonpojat jääneet oikeastaan puoluehoivaa vaille. Mikäli heitä koskee, ei ole oikeastaan minkäänlaista ohjelmaa esitetty — jonkinlaisia suunnitelmia kyllä. Käsilläolevassa Sulo Vuolijoen maatalousohjelmassa on nyt esitetty juuri tuollainen yhtenäinen maatalousohjelma. Siinä esitetään keinot kaikkinaisen sorron lopettamiseksi maaseudulla. Ensimmäinen mikäli koskee varsinaista palkkatyöväestöä, on ohjelmassa esitetty aivan selvä keino millä se kokonaan lopetetaan. Se tapahtuu siten, että palkkasuhde lopetetaan kokonaan ja mikäli sitä vielä joksikin aikaa jäisi — voimme nimittäin mainita, että maanviljelijä saattaa pitää kaksi palkkatyöläistä apunaan — niin niiden palkkatyöläisten asema järjestetään viljelijäin neuvoston välityksellä, jossa pikkuviljelijät ovat enemmistönä. Vuokraajaväestön riisto lopetetaan siten, että maanviljelijät julistetaan viljelemissään pikkutiloilla itsenäisiksi, ilman että heidän tarvitsee vuokra-alueitaan lunastaa. Tällä tavalla torpparikysymys voidaan täydellisesti ratkaista.

Otettiin 20 min. kahviloma.

Istuntoa jatkettaessa johti puhetta Tanner. Maatalousohjelmasta lausui tällöin:

J. F. Aalto: Esitetyssä Sulo Vuolijoen maatalousohjelmassa on aika paljon hyviä ajatuksia, se täytyy myöntää. Mutta kyllä minun mielestäni siinä on sellaistaakin koko paljon, jota ei käsitykseni mukaan voi hyväksyä.

Erääseen seikkaan, joka ei mielestäni ole käytännössä sopiva, tahtoisin kiinnittää huomiota, nimittäin siihen, että koko maataloustuotanto ja sen järjestely jäisi yksinomaan viljelijäin valitseman neuvoston päätösvalan alaisuuteen, ilman, että maan kokonaisuudella olisi tuossa neuvoston itsemääräämisoikeudessa mitään sanansijaa. On viitattu siihen, että maanviljelijät tulisivat virkavallan alaisiksi, ellei heille annettaisi itsemääräämisoikeutta. Minä kuitenkin käsitän asian niin, että kysymyksessäoleva ohjelma tulee käytäntöön vasta silloin kuin maassamme on valta sosialistien käsissä. Emmehän saa tätäkään kysymystä läpitse millään tavoin porvariston ollessa vallassa tässä maassa. Mutta silloin kuin meillä sosialistit ovat maan hallinnossa, olkoon sitten vallalla vaikka neuvostojärjestelmä, niin täytyy yli neuvostovalan jollakin elimellä olla sananvaltaa, täytyy olla yhteinen kokonaisuus, sitäkin suuremmalla syyllä, kun tiedetään, että maalaisväestöj maanviljelijäväestö on työväestöstä kaikkein vanhoillisinta aineesta. Jos tämä ohjelma saadaan käytäntöön vasta sen jälkeen kuin valtiollinen valta tässä maassa on saatu työväestön käsiin, ja jos me silloin annamme tuollaisen rajattoman määräysvallan puheenaoleville maanviljelijäneuvostoilta, niin siihen sisältyy jonkinlainen vaara. Neuvostot, jos niillä on rajaton määräysvalta, edustavat sellaista väestöä, joka ei vielä silloinkaan ajattele läheskään niin radikaalisesti tai vallankumouksellisesti kuin teollisuusväestö, toisin sanoen, he eivät ole halukkaita ottamaan huomioon koko maan etua ja tarvetta, vaan ne laskevat toimenpiteensä heidän omien pyyteidensä ja etujensa mukaan. Senvuoksi tämä kohta on alustuksessa välttämättömästi muutettava.

Kun täällä on sanottu Keski-Suomen maalaisväestön olevan Sulo Vuolijoen maatalousohjelman kannalla, niin tahdon tässä sivumennen mainita, että Keski-Suomessa, eritoten Vaasan läänin itäisessä vaalipiirissä, jonka luulen tuntevani paremmin kuin Pulkkinen, joka tämän ajatuksen lausui, ei laita niin ole. Voin kokemuksen nojalla sanoa, että siellä paheksutaan ja ollaan tyytymättömiä siihen, että puoluetoimikunta ei ole maatalouskysymystä paremmin selvittänyt, mutta siellä ei myöskään hyväksytty Vuolijoen maatalousohjelmaa sinänsä. Siellä tosin heräsi sellainen käsitys, että puoluetoimikunta on ottanut asian siksi vähäpätöiseltä kannalta, ettei ole kiinnittänyt siihen huomiota, on antanut Vuolijoen valmis-
taa sen, mutta kun se ei ole tyydyttänyt, niin se on ajatellut, että lyödään se romukoppaan. Puoluetoimikuntaa voi siis moittia siitä, ettei se ole kyllin vakavasti asiaa valvonut.

Kun asiaa ei kuitenkaan voida tässä kokouksessa ratkaista, on asetettava komitea, mutta sille voidaan panna määräaika jonka kuluessa sen on asia valmistettava.

Fr. Rantanen: Vuolijoen ohjelmassa on kohtia, esim. verovapautta koskeva, jotka menevät kuin häkä hädässä kamppailevaan työväestöön. Mutta todellisuudessa ei näille periaatteille rakennettu ohjelma vie lainkaan uskoteltuun tulokseen, vaan on sen suunnittelutyössä otettava toisia-
kin näkökohtia huomioon. Kannatti komitean asettamista.

A. Typpö muistutti puolueen maatalousohjelman laiminlyönnistä ja kannatti ehdotusta 5-miehisen komitean asettamisesta ohjelmaa laatimaan.

Komitealle annettakoon aikaa 6 kk. ja sillä ajalla lehdistössä sekä järjestöissä asiaa pohdittakoon. — Kaiken määräysvallan viljelijäväelle jät-

täminen ei saata tulla kysymykseen muiden tuotantoalojenkaan takia, seikka jonka halusi nyt jo saada sanotuksi.

J. .WKeto: Kuten kokouksen edustajat tuntevat, on allekirjoittanut ennen tätä kokousta julkisuudessa jo arvostellut puheenaolevaa Sulo Vuolijoen kuuluisaa maatalousohjelmaa. Olen koettanut osoittaa, että tuo ohjelma sosialistiselta kannalta, ennen kaikkea palkkatyöväen kannalta, on mahdollon kenenkään sosialistin hyväksyä. Nyt on täällä kuulemma Sulo Vuolijoki esiintynyt ja puhunut tästä minun ohjelmastani väittäen, että se muka on valtiokapitalismia. Täytyy sanoa, että eräällä taholla näyttää olevan erikoinen taito iskusanoilla peloitella ihmisiä ja koettaa humbuugilla vetää yksinkertaisia nenästä. Minähän olen edellyttänyt juuri, että silloinkuin se ohjelma, josta minä olen puhunut, toteutettaisiin, olisi olemassa proletaarin valtiovalta, että köyhälistö olisi valloittanut valtiovalan ja silloin toteuttaisi sen ohjelman, jonka hahmopiirteitä minäkin olen yrittänyt esittää. Mutta onko Sulo Vuolijoki alustukseensa selvästi sanonut, että hän ajattelee ohjelmansa toteutettavaksi vasta silloin kun proletariaatti on vallassa? Hän selvästi on lausunut, että hänen ohjelmansa olisi toteutettava nykyisessä kap'italistivaltiossa. Siinä alustuksessaan on sellainen kohta, ja se on epäohdonmukainen niinkuin koko alustuskini on. Joka tapauksessa Vuolijoen ohjelma on selvästi syndikalistinen. Siinä elintarvetuotanto, maan tärkein tuotanto, jätetään elintarvetuottajain itsensä täydellisesti ohjattavaksi ilman että yhteiskunnan kokonaisuutta ja elintarvetuotteiden kuluttajain etua ajavilla järjestöillä olisi tuohon elintarvetuotannon hallitsemiseen ja johtamiseen suoranaista vaikutusta. (Ei ole oikein!) Se selostus on oikea. Sehän on aivan mahdollon ohjelma. Juuri elintarvetuotannon alalla näkyy, mihinkä tämä tällainen ohjelma johtaa. Minä olen sen sijaan hahmotellut kollektivistisen ohjelman, sellaisen, jossa maataloutta olisi ohjaamassa, paitsi maatalouden edustajat, myös yhteiskunnan kokonaisuutta edustava valtio — ei enää herruusjärjestönä, vaan yhteiskunnan valtio hallintoelimenä, jollainen valtio Marxin mukaan aina tulee säilymään ja jonka säilyttämiseen maan kulutus- ja tuottajajärjestöillä olisi sananvaltaa. Ainoastaan tällainen ohjelma takaa, että varsinkin meidän maassamme, jossa väestön suurin osa, ehdottomasti musertava enemmistö, kuuluu maataloustuotantoon, ei-maataloudelliset väestöryhmät joutuisivat tärkeimmän kulutustarpeensa suhteen riistetyiksi tämän mahtavimman tuottajaryhmän hyväksi. Tässä peruskäsityksessä on se suuri ero Vuolijoen ja hänen aatetoveriensä ja sosialistien välillä. Näiden mielestä tuotantohaara on, ainakin käytännöllisesti ottaen, tämän tuotantohaaran tuottajain yksityinen asia, koska he tahottavat tosiasiallisesti jättää tämän tuotantohaaran sen työntekijäin yksistään hoidettavaksi. Ei ainakaan Vuolijoen ohjelmasta näy missään, enemmän kuin Lassyn sosialisimisohjelmasta, että hän toisin olisi ajatellut. (Ei ole lukenut! Puhuja: Olen lukenut. — Ei ymmärtänyt sitten! Puhuja: Minulla ei ole niin terävää ymmärrystä kuin Jalavalla!) Juuri me sosialidemokraatit ja ne, jotka ovat minun kannallani, ajattelevat sillä tavalla, että aina tulee valtio säilymään, ei tosin säilymään ihmisiä hallitsevana herruusjärjestönä, vaan asioita hallitsevana hallintoelimenä, ja sillä täytyy olla myös suoranaisten vaikutus tuotantohaarojen johtamiseen. Juuri tässä on ero. Koko Sulo Vuolijoen ohjelma perustuu poliittisesti siihen ajatukseen, joka noilla herroilla yleensäkin on - sellaiseen heidän nykyhetken toimintansa johtotähteen — että yhfäkkiä tapahtuisi se maailman vallankumous, jonka johtotähteen mukaan he ovat koko poliittisen toimintansa ohjanneet. Minusta ei meidän tarvitse nyt niin hirveästi takertua tähän tällaiseen ajatukseen, että meillä ei olisi vallan hyvin aikaa laatia itsellem-

me käytännöllistäkin maatalousohjelmaa, joka määritteli todellisten sosialististen periaatteiden mukaan tulevaisuuden ohjelmammekin ja jossa olisi tilaa myös nykyhetken ohjelmalle. Meidän on odotellessamme sitä yhteiskunnallista vallankumousta, jonka varalle meidän tietyksi on myös laadittava itsellemme selvä ohjelma, määriteltävä, mitenkä me ajattelemme jo nykyisessä valtiossa elintarvetuotantoa edistää ja suojella maaseudun palkkatyöväkeä kapitalistiselta riistolta. Toveri Aalto on moittinut puolue-toimikuntaa siitä, että se ei ole jo tähän kokoukseen laatinut tällaista ohjelmaa. Puoluetoimikunnalla kyllä oli olemassa hyvää tahtoa ja se jätti Vuolijoen valmistettavaksi, ei tätä neuvostojärjestelmäohjelmaa, vaan kysymyksen, olisiko mahdollista ruveta meillä ajattelemaan viljelyspakon voimaan saattamista ja mitä muita ohjelmakysymyksiä olisi otettava puolueen maatalousohjelmaan. Sulo Vuolijoki otti tämän kysymyksen valmistaakseen tuolla pohjalla, mutta sitten kuin se työn tulos ilmestyi, niin ei siinä paljon puhuta viljelyspakosta, vaan se on tämä hänen nykyinen neuvostojärjestelmä-ohjelmansa. Puoluetoimikunnalla ei siis siinä kohdin ole mitään vikaa. Hyvää tahtoa siltä ei ainakaan ole puuttunut.

Niinkuin sanottu, minä olen sitä mieltä, että Sulo Vuolijoen ohjelmaa on mahdoton hyväksyä ja että meidän on laadittava itsellemme toinen käytännöllinen ohjelma, jolla voimme saada puolueemme puolelle, ei vain maanviljelystyöväkeä, vaan myös pikkuviljelijäväestön.

K- Harvala: Olen käytännössä tullut hyvin runsaassa määrässä huomaamaan sen puutteen, mikä meidän puolueessamme on ollut sentakia, että sillä ei ole ollut mitään maatalousohjelmaa. Maanvuokraajaliiton sihteerinä ollessani tehtiin minulle siitä kysymyksiä sekä järjestöjen että yksityisten puolelta ja tiedusteltiin, mikä se puolueen maatalousohjelma on. Mutta siihen oli mahdoton milloinkaan mitään varmaa vastata. Kun Helsingin puoluekokouksessa 1911 poistettiin nekin määräykset, jotka siihen asti olivat lähimpänä maatalousohjelmanä olleet, jäi meidän maanvuokraaja- ja pientilallisväestö yleensä vaille kaikkea sitä suuntaa, mikä edes jossakin määrin olisi heidän asemaansa ja toimintaansa koettanut johtaa. Tämän perusteella voin siis yhtyä siihen, että ohjelmalla on kiire, minun luullakseni kiirempi kuin millään muulla. Parhailaan toteutetaan eduskunnan v. 1918 laatimaa lunastuslakia. Sen tarkoitus on vetää suuri osa maalaisköyhälistöstä, torppari- ja pikkuutilallisväestöstä n. s yhteiskuntaa säilyttävien piirien keskuuteen ja saada sen suunnan kannatus laajenemaan meidän maamme maaseutuväestön keskuudessa enemmän kuin tähän asti. Senvuoksi on meidän puolueemme, joka myös on nauttinut verraten suurta kannatusta maaseutuväestön keskuudessa, ratkaistava vihdoinkin ja pian, mihinkä suuntaan tältä taholta tahdotaan asiaa kehittää.

Mutta toinen asia sitten on, onko ohjelma hyväksyttävä juuri sellaisena kuin Sulo Vuolijoki on esittänyt. Minun mielestäni siinä ohjelmassa on useampia kohtia, jotka ovat periaatteiltaan samoja kuin meidän vanhassa puolueohjelmassamme. Vaikea on kuitenkin sanoa, löytävätkö ne esitetyssä muodossa vastakaikua maalaisväestön keskuudessa sentähden, että Vuolijoen alustuksessa on yksi ilmeinen puute ja se on se, että perusteluissa tehdään selkoa kapitalistisen talousjärjestelmän nykyisestä kansainvälisestä asemasta ja sitten hypätään sieltä valmiiseen, mahdollisesti kaukana tulevaisuudessa toimeenpantavaan sosialistiseen maatalousjärjestelmään. Minun mielestäni alustukseen olisi laadittava myös perustelut, jotka pohjaisivat niihin oloihin, jotka maaseudulla nyt vallitsevat; niistä olisi tehtävä selkoa ja koetettava osoittaa, että ne välttämättömästi johtavat johonkin sen suuntaiseen tulokseen kuin Vuolijoki on esittänyt. Minä

en ole valmis tällä kertaa sanomaan, mitkä kohdat Vuolijoen ohjelmassa ovat hyväksyttäviä ja mitkä hylättäviä - minun mielestäni siinä on kohtia, jotka olisi hyväksyttävä - mutta jotta ohjelma tulisi perustetuksi niihin olosuhteisiin, jotka maaseudulla nykyisin vallitsevat, ja myös niihin olosuhteisiin, joita porvariston taholta koetetaan saada syntymään, olisi asia lähetettävä komiteaan, joka velvoitettaisiin antamaan, vaikkapa määräjän kuluessa, jonkinlainen tutkimus, jonka perusteella maalaisväestö itsekin ymmärtäisi, että tähän suuntaan on mentävä. Komitean ehdotuksesta olisi myöskin hankittava Maanvuokraajaliiton ja Maatyöväenliiton lausunto.

Kannatan siis puoluetoimikunnan ehdotusta, että asia jätetään komitean valmisteltavaksi. Mutta ei sitä saisi jättää vasta kolmen vuoden perästä kokoontuvan puoluekokouksen ratkaistavaksi, sillä sitä ennen voi tulla eduskuntavaalit, ja silloin meillä ei ole maalaisille mitään sanottavaa. Senvuoksi meidän olisi velvoitettava komitea antamaan ehdotuksensa mahdollisimman pian.

Keskustelun päätyttyä tähän, lausui puheenjohtaja, että, kun on tehty ehdotus ohjelman hyväksymisestä tässä kokouksessa, edellyttäisi se kysymyksen lähettämistä johonkin valiokuntaan, kun taas siinä tapauksessa, että päätettäisiin jättää se erityisen ohjelmakomitean valmisteltavaksi, kuten Puoluetoimikunta ehdottaa, olisi valiokunnan tehtäväksi annettava vain ohjelmakomitean jäsenten ehdottaminen. Ehdotti sen vuoksi äänestettäväksi siitä, otetaanko asia heti päätettäväksi lähettämättä sitä tässä kokouksessa valiokuntaan. Ehdotus hyväksyttiin.

70 äänellä 48 vastaan päätettiin asia ratkaista valiokuntaan lähettämättä.

Asian näin päättyessä esitti puheenjohtaja ratkaistavaksi, hyväksytäänkö puolueen maatalousohjelma sellaiseksi kuin Vuolijoki on esittänyt, vai valmistellaanko sitä erityisessä komiteassa. Tämäkin äänestysesitys hyväksyttiin. Kun oli vaadittu nimenhuutoäänestystä, ilmoitti puheenjohtaja, että Vuolijoen ehdotus on *jaa*, Puoluetoimikunnan ehdotus *ei*.

Nimenhuudossa äänestivät *jaa* seuraavat edustajat: Anttila Juho, Eklund Hj., Engvist Jaakko, Forsman Aug, Hallikainen E., Hautamäki A., Hedman A., Heikka, Isak, Heinonen T., Heinonen Lyyli, Ikonen P., Jalava O., Johansson Toini, Julkunen A., Kantanen I., Karvonen M. W., Kemppi P., Kivilahti J., Koski Ida, Lahti T. N., Laine Alfr., Lassu I., Lepola V., Lukkarinen K., Luoto K., Manninen M., Meriläinen V., Metsäranta E., Mykkänen J., Mäkelin E., Niironen P., Paronen E., Partanen O., Pekkala E., Perämäki A., Pietikäinen Fiina, Pulkkinen H., Raatikainen A., Rahikainen S. J., Rautio H. V., Rosenberg M., Salmi K., Sillanpää Elina, Strengell P., Suominen Juuso., Tanskanen Anna, Taskinen A., Toppinen K.,

Tuomi Lempi, Uski T., Valtanen K. A. ja Vuolijoki S., yhteensä 52.

Ei äänestivät seuraavat edustajat: Aalto J. F., Alhfors Hj., Aho Aug., Alkanen Heikki, Andersson Otto, Annala V., Bryggari T., Eronen Lyyli, Eskelin Herman, Haapasalo Mimmi, Haippo Siilas, Hakala Hanna, Hakkarainen M., Hakkila V., Halonen T., Harvala K., Heimonen V., Helle Edv., Hellsten S., Helmisaari J., Herrala Hilda, Holm Juho, Holopainen J. P., Huhta V., Huotari Anni, Hurri E., Huttunen E., Härmä O., Hätinen P., Jokinen J. E., Järvinen Laina, Kaarto I., Kananen J., Kanerva J. H., Kanto V., Kaukovaara Kusti, Kauppinen A., Kinnunen A., Kivimäki J., Kiviranta A., Koivulahti-Lehto Hilma, Koljonen A., Kontula M., Koponen A., Korhonen Kaisu, Korhonen V., Koskelin A., Laakkonen V., Laine Hilma, Lammi Manu, Laukkonen M., Lehtinen K., Lehto T., Lehtokoski A., Leivo O., Leppänen P., Leskinen P. A., Loikala E., Louhelainen S., Louhi S., Luukkonen A., Lähde E., Marttila O., Meriläinen P., Mustasilta Fr., Muhonen A., Mäkelä A., Mäkeläinen O., Mäki E., Niemi A., Niemi Kalle, Niininen J., Nurmiaho L., Paasonen A., Parkkinen A., Penttala I., Raearo E., Rantanen Fr., Reinikainen O., Rintala A. J., Ryömä H., Sallila E., Salmela V., Seppälä Hilda, Seppälä J. V., Sevan-der K., Tanner V., Toivonen O., Tossavainen I., Tuominen Lydia, Typpö A., Vahlsten E., Vainio J., Valkeisaho E., Valta K., Vesterlund Laina, Viik K. H., Virtanen N., Voionmaa V., Vuorinen J., Väre Edv., yhteensä 100.

Päätökseksi oli näin ollen tullut Puoluetoimikunnan ehdotus. Menettelytapavaliokunnan tehtäväksi annettiin tehdä ehdotus ohjelmakomitean jäsenistä. Saman valiokunnan tehtäväksi jätettiin myös ehdotusteko siitä ajasta, jonka kuluessa ohjelmakomitean on maatalousohjelmaehdotus valmistettava.

Aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaan käsiteltiin tässä yhteydessä myöskin maalaistytöläisten asutokysymys ja päätettiin se lähettää Menettelytapavaliokuntaan.

Ahvenanmaankysymys.

Esitettiin alustusvihossa sivuilla 147—158 oleva J. Helon ja sivuilla 158—163 oleva V. Voionmaan alustus Ahvenanmaan kysymyksestä.

Keskustelussa

E. Vählistm huomautti kahdesta asiaan vaikuttavasta seikasta. Toinen on imperialismi. Sille emme voi antaa mitään merkitystä kantaamme

määrättäessä. Selosti samalla Ruotsin toiveita ja haaveita joiden mukaan se toivoo ellei ihan koko Suomen, niin ainakin Ahvenanmaan saamista. Toiseen puoleen, koskeva kansain itsemääräämisoikeutta, on meidän huomiomme kiinnitettävä. Ahvenanmaalla eivät taloudelliset olot ole paremmin maanviljelyksen kuin teollisuudenkaan puolesta niin kehittyneitä kuin mantelella, joten luokkavastakohtat eivät ole niin kärjistyneet eikä sosialismilla samaa maaperää kuin muualla. Siellä pelätään suomalaisia suuresti ja sosialismi rinnastetaan suomalaisuuden kanssa. Jos Ahvenanmaa joutuisi Ruotsin vallan alaisuuteen, voisi kapitalismi siellä enemmän kehittyä ja teollisuustyöväestön noustessa siellä sosialismikin saisi jalansijaa, kun heihin vielä vaikuttaisivat omaa kansallisuutta olevat sosialismin selittäjät. Ollen kansojen itsemääräämisoikeuden kannalla yhtyi Helon ehdotukseen.

E. Grönqvist: Kysymys ei ole sanottavasta merkityksestä maamme sosialidemokraattiselle liikkeelle, mutta sille on annettu huomattava agitaattorinen leima. Porvaristo käyttää sitä hyväkseen puhuessaan sosialistien isänmaattomuudesta. Selostettuaan valitsijainsa kantaa kysymyksessä, lausui puhuja olevansa valmis yhtymään prof. Voionmaan alustukseen.

O. Reinikainen: Tämä kysymys on ollut esillä siitä lähtien kun me vapauduimme Venäjän sortovallasta. Jo vuonna 1917, kuten muistettanee, teki eduskuntaryhmä asiasta välikyselyn, jonka yhteydessä ryhmä asettui sille kannalle, että Ahvenanmaa olisi säilytettävä Suomelle. Samasta asiasta kirjoitti Valpas maaliskuussa 1918 ja omaksui saman kannan, ja nyt toinen alustajista, Voionmaa, on, vaikka eri perusteella, pysynyt edelleen samalla kannalla. Voionmaa panee määrääväksi Itämeren kysymyksen. Hän käsittelee läheisesti Ahvenanmaan kysymystä Itämeren kysymyksenä koettaen niin sanoakseni kiristää määrättyjä etuja Ruotsilta ja muilta Ahvenanmaan avulla. Kun lisäksi historialliset ja maantieteellisetkin seikat puhuvat sen puolesta, niin hän tulee niihin ponsiin, jotka hän alustuksessaan ehdottaa. Hän sanoo, että kansain itsemääräämisoikeus, niin kaunis aate kuin se onkin, on toteutettava vasta silloin kun yleinen ja todellinen kansainliitto on olemassa. Kun sosialidemokraatit lähtevät piirustamaan Europan karttaa, niin minun käsittääkseni ei Itämeren kysymys, eivät historialliset eivätkä maantieteelliset seikat saa olla määräävinä. Tohtori Helo aivan oikein huomauttaa, että tähänastinen historia on ollut sortoa, on ollut väkivaltaa. Jos panemme historialliset seikat määrääviksi, niin Euroopan kartta tulisi hyvin kummalliseksi. Silloin m. m. täytyisi Skine liittää Tanskaan. Mutta koska itse perusta on väärä, niin eivät ainakaan sosialidemokraatit voi sen perustan mukaan määrätä kantaansa. Samoin on strategisten ja maantieteellisten seikkojen laita. Senvuoksi minun mielestäni meidän on otettava huomioon ainoastaan kansain itsemääräämisoikeus, ja sen täytyisi olla määräävänä aina, elleivät taloudelliset olosuhteet ja väestön yhteys ympäristön kanssa pane väestöä kärsimään, jos se erotetaan pois. Ahvenanmaa on ollut aina erityinen saariryhmä, joka on elänyt omaa elämäänsä. Se voidaan taloudellisestikin helposti irroittaa Suomesta ja liittää Ruotsiin, ilman että ympäristöväestö siitä kärsisi. Ja koska näin on, niin tässä siis voidaan tätä periaatetta, jonka yksin tulee olla määräävässä, kansain itsemääräämisoikeutta, aivan hyvin soveltaa. Mutta koska tällä hetkellä vielä ovat määräämässä Clemenceaut, niin asia pitäisi minun käsitykseni mukaan lykätä muutamaksi vuodeksi eteenpäin, jolloin se voitaisiin paremmin ja rauhallisemmin järjestää. Niin ollen minä ehdotan, että toveri Helon ehdottamaan ponteen pantaisiin vuoden 1922 asemasta vuosiluku 1925, joten kansanäänestys olisi toimitettava viimeistään viiden vuoden kuluessa.

P. Ikonen ilmoitti valitsijainsa kummastelevan, että tämä kysymys on otettu ohjelmaamme. Kannatti Helon ehdotusta.

A. Perämäki katsoi, ettei työläisillä nykyoloissa voi olla itsemääräämisoikeutta, se voi tapahtua vasta imperialismin tultua hävitetyksi.

T. Bryggari valitti, ettei kysymyksessä ole tilaisuutta sanoa mitään työläisen kannalta. Sisimpänä tarkoituksena on tässä aluevaltaus, joka pohjustuu ruotsalaiseen ministerisocialismiin. Kosketteli Suomen omistamattoman maalaisköyhälistön asemaa. Siltä jää tässä lopullinen sana sanomatta. Ehdotti, ettei valiokunta, jonka tehtäväksi jää kysymyksen valmistelu, antaisi päätöstään löyhillä perusteilla, vaan ottaisi huomioon kaikki kysymykseen liittyvät taloudelliset, historialliset ja valtiolliset näkökohdat.

V. Annala yhtyi Vahlstenin lausuntoon selostaen lähemmin valitsijainsa (Turun et. vaalipiiri) näkökohtia kysymyksen ratkaisussa. Sosialidemokraattien on asetuttava puoltamaan kansojen itsemääräämisoikeutta.

Väinö Voionmaa: Ahvenanmaan asiaa on koetettu esittää monelta kannalta. Vahlsten koetti selittää, että nykyään ei socialismi voi levitä Ahvenanmaalle, mutta kun saariryhmä tulisi Ruotsin yhteyteen, siellä syntyisi suurteollisuus ja en muista varmaan kymmenen vaiko viidenkymmenen vuoden perästä olisi sielläkin sosialidemokratia vallalla. Minä olisin toivonut, että kun tällaisia mielipiteitä lausutaan, niin niitä pitäisi koettaa perustella. En tiedä, mitenkä käy, mutta sen tiedän, että tilastolliset tiedot puhuvat Vahlstenin otaksumista vastaan. Tilasto tietää, että teollisuus ei Ruotsissa ole paljon edellä Suomesta ja että Ruotsille kuuluvat Itämeren saaret ovat siinä suhteessa hyvin takapajulla. Ei siis ole todennäköistä, että Ahvenanmaalla sosialidemokratia leviä enemmän, jos se siirtyy Ruotsin yhteyteen kuin jos se on Suomen yhteydessä. Yhtä hyvin kuin Ruotsista voi kapitalismi levitä sinne Suomesta. Suomi on paljon enemmän kapitalistinen kuin Ruotsi, sillä ruotsalaiset pitävät paljon paremmin puoliaan kansainvälistä kapitalismia vastaan. En siis voi myöntää Vahlstenin näkökantoja oikeiksi. Toveri Reinikainen puhuu yli-olkaisesti historiallisista tosiasioista, sanoen, ettei niillä ole merkitystä. Silloin meidän täytyy sanoa, että Suomen kansalla ei ole historiallista merkitystä, se on näet kokonaan historian luoma. Reinikainen puhui Skänesta sanoen, että jos Ahvenanmaa tahdotaan pysyttää Suomen yhteydessä historiallisten näkökantojen nojalla, niin pitäisi Skänen kuulua Tanskalle. Aivan niin, mutta historian perusteella Skäne on kuuluva — Ruotsille, sillä se on historiallisena aikana läpikotaisin, koko hengeltään, koko kansan sielultaan tullut ruotsalaiseksi vuosisatojen kuluessa. Tällaiset ovat historialliset perustat ja niille pitää arvoa antaa.

Tässä ovat puhuneet itsensä hiukkaisen pussiin ne, jotka ovat puhuneet kiihoituksesta. Kaikki tiedämme, että Ahvenanmaan asia on tullut esille juuri kiihoituksen kautta. Sen myöntävät nekin, jotka tahtovat Ahvenanmaan lahjoittaa Ruotsille. Ne myöntävät sen, mutta arvelevat, että vielä emme tunnustaisi sitä kiihoitusta, pitäisi saada olla rauhassa, viiden vuoden perästä voidaan saada kiihoitus aikaan taas, ellei kansan äänestystä ole tunnustettu. Ei se ole luotettava pohja. Ja kerrassaan oljen heikko on se perusta, jonka Helo esitti, että koska Clemenseau on vallassa, niin Ahvenanmaan kysymystä ei voi nyt ratkaista, mutta kylläkin viiden vuoden perästä. Minä luulen, että silloin, jos ei tämä, niin mahdollisesti muita Clemenceaui on, jotka voivat vaikuttaa Ahvenanmaah asioihin. En ainakaan pidä varmana, että ne ovat pois näyttämöltä, niin toivottavaa ja mahdollista kuin se on.

Tällä olemme tulleet asian ytimeen: Ahvenanmaan kysymys on suurpoliittinen asia, suurpoliittiset virtaukset, imperialistiset virtaukset ovat sen tuoneet esille. Ahvenanmaaparkaa käytetään, niinkuin monta kertaa ennen, leikkipallona suurvaltain käsissä. Tällä kertaa on ahvenanmaalaiset houkuteltu itse mukaan. He eivät käsitä, mihin heidän ääniään oikeastaan käytetään. Koko nämä aluemuutokset, joita tänään jo näemme Euroopassa ja muualla maailmassa, ne ovat imperialistien toimeenpanemia. Imperialistit ne ovat nostaneet huudon kansojen itsemääräämisoikeudesta ja ne sitä hyväkseen käyttävät. Kansat kuta alhaisemmalla asteella ovat, sitä enemmän ne menevät sen huudon mukaan ja sitä enemmän niitä kansallisuuksia käytetään imperialistien rengin tehtäviin. Tällä tavalla ei kansain itsemääräämisoikeus ole niinkään ilman sitä imperialismia, vaikka kuinka kauniisti tuosta itsemääräämisoikeudesta puhutaankin.

Kun asia niin on, kun tässä on imperialistisia juonia ja kauniita ja rumia asioita sekaisin sekasorrossa, on meidän etsittävä selvä tie ja kanta. Ja se ei voi olla mikään muu kuin että rupeamme ajattelemaan jotakin vastapolitiikkaa imperialistien politiikalle ja ajattelemaan todellisemman rauhan ajamista - ei tosin koko maailmassa, koska meidän voimamme eivät siihen riitä, ei tosin edes koko Europassakaan — tuskin siihenkään voimamme ovat riittävät — mutta ehkä jossakin voimme uskoa vaikutavamme: Itämeren piirissä, siinä luonnollisessa piirissä, jossa elämme. Jos tässä piirissä rupeamme rauhan politiikkaa harjoittamaan virolaisten, neuvostovenäläisten ja muiden kanssa, niin silloin Ahvenanmaan kysymys joutuu luonnolliseen yhteyteensä. Ensin pyrimme saada rauhoitetuksi — ja se on minusta sosialistisen politiikan kaikkein tärkeimpiä tehtäviä — Suomenlahden. Kun saamme sotalaivat poistetuksi, niin saamme takeit, että Suomenlahti, joka on ollut sodan temmellyslahtena, muuttuu rauhan ja sivistyksen levittäjäksi, ja sittenkuin se on tehty, voimme ruveta Ruotsille esittämään, eikä Pohjanlahden kanssa olisi tehtävä samalla tavalla. Luulisi Ruotsin ja Suomen kansan, jos niissä on vähänkin sovitteluaatetta vallalla, joiden ei tarvitse olla kansallisten tunteiden vastakohtana, voivan sopia Pohjanlahden neutralisoinnista. Ja silloin olisi alulla Itämeren rauhoittaminen, silloin voisi ruveta rauhoitusta rakentamaan. Voisimme silloin vaatia laivastojen poistamista Itämereltä. Täällä ei nähtäisi yhtään sotalaivaa, ja ehkä voisimme saada kansain oikeudellisen tunnustuksen sille, että Itämeri on tuleva rauhalliseksi. Ja jos tämä suuri tarkoitus olisi saavutettu, niin minulla ei ole mitään sitä vastaan, että annamme Ahvenanmaan Ruotsille. Mutta niin kauan kuin sitä ei ole saavutettu, en pääse irti siitä ettei Ahvenanmaan kysymyksessä imperialistien sormet ole mukana. Minä luotan täydellisesti Ruotsin vasemmistolaisiin siinä, ettei heillä ole salaisia tarkoituksia. Mutta en katso asemaa niin varmaksi, etteivät Ruotsissa ne suunnat pääse vallalle tai etteikö tule joku kolmas, joka anastaa Ahvenanmaan ja käyttää sitä imperialistisiin tarkoituksiin. Kun asema on näin epävarma, niin täytyy meidän luonnollisen itsenäistämiskaavaston kannalta pitää se, mikä meillä on, eikä mennä valmistautumaan siihen mahdollisuuteen että edistämme imperialistia politiikkaa. Älkää siis hätäilläkö. Ahvenanmaalaisilla on se hyvä tai paha onni, että heidän saarensa on niin pieni. He eivät ole tähän asti voineet toivoa mitään valtiollista itsenäisyyttä, itsenäisenä valtiona olo olisi nykyisissä levottomissa maailman tapahtumissa liian mahtava toivo niin pienille saarille. Niillä ei siis voi olla valtiollista itsemääräämisoikeutta. Mutta niillä on ollut, ja sen halveksitun historian perusteella minä olen erittäin koettanut sitä esittää, niillä on ollut historiallinen hallinto-oikeus ja olen koettanut

esittää sitä mielipidettä, että se on heille takaisin annettava. Senvuoksi olen sen käsityksen takana, että heille on todellinen ja hyvin laaja itsehallinto annettava, sellainen, jota he haluavat ja joka voi heitä hyödyttää. Rehellisyys pakottaa meitä Ahvenanmaan luonnollisten oikeuksien myöntämiseen, pakottaa meitä tekemään heidän hyväkseen minkä voimme ja myöntämään heille itsehallinnon mitä suurimmassa määrässä. Tarkastakaamme sitä suunnitelmaa, jonka hallitus on laatinut, ja jos se on riittämätön, täydentäkäämme. Mutta älkäämme kauniin virvatulen sijasta heittääkö Ahvenanmaata maailman myrskyihin vahingoittaen kenties asemaamme ja Suomen sosialidemokratiaa, sanon: meidän arvoamme maailman silmissä, vahingoittaen luultavasti vielä ahvenanmaalaisia itseään.

Pysyen edelleen alustuksessa esittämälläni kannalla tahdon vakuuttaa, että siihen eivät ole mitkään natsionalistiset näkökohdat olleet vaikuttamassa, mutta sen myönnän, etten ole tässä suhteessa haaveilija, vaan ajatelen tätä asiaa suorastaan Itämeren politiikan kannalta ja Itämeren kansainliiton kannalta, erityisen Itämeren neutralisoinnin kannalta. Rauhnan kannalta.

Fr. Rantanen piti Ahvenanmaata ainakin toistaiseksi Suomen yhteydessä pidettävänä.

E. Lähde: Voionmaan esittämät näkökohdat ovat kyllä ymmärrettävissä, mutta ainoa hyväksyttävä esitys kysymyksen ratkaisemiseksi on tri Helon alustuksen ponsilauselmassa. «

E. Hattunen ilmoitti kysymyksen olevan Ruotsin imperialistien viritämän heti Suomen itsenäisyyden tunnustamisen jalestä. Tätä yritystä on Ahvenanmaan väestö saatu tukemaan, ja valitettavaa on, että Ruotsin sosialidemokratian eräät piirit ovat hallituksensa tukena tässä valtaushankkeessa. Vastusti saarten luovutusta, etenkin kun ei Ruotsin työvään etu sitä vaadi. Toivoi valiokunnan periaatteessa asettuvan Voionmaan kannalle.

Kun pyydetty puheenvuorot oli loppuun käytetty, julistettiin keskustelu päättyneeksi.

Oulun läänin eteläisen vaalipiirin edustaja Juho Anttila ilmoitti, että kokousta varten työpaikastaan saamansa loma on nyt loppuun kulunut, jonka takia hänen täytyy matkustaa pois.

Otettiin päivällisloma klo 125 i.p.

Iltopäivän istunto.

Ahvenanmaan kysymys.

Iltopäivän istunto aloitettiin klo 3, is Tannerin johtaessa puhetta. Ryhdyttiin aluksi tekemään päätöstä Ahvenanmaan kysymyksestä, josta aamupäivällä oli keskusteltu. Ensinnä päätettiin 49 äänellä 42 vastaan ratkaista asia kokouksessa valiokuntaan lähettämättä, jonka jälkeen Voionmaan alustus

ponsineen tuli hyväksytyksi 46 äänellä 43 vastaan, jotka annettiin tri Helon ehdotuksen puolesta.

Päätöksen johdosta jätettiin seuraava vastalause:

Kun puoluekokous Ahvenanmaan kysymyksessä on »sos.-dem. imperialistiselle» kannalle asettuen ratkaissut kysymyksen historiallisten, maantieteellisten y. m. s. »oikeuksien» perusteella eikä kansojen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaan ja kokouksen päätös on siten ilmeisessä ristiriidassa sen kannan kanssa, jolle puolueen kansainvälisenä sos.-dem. puolueena tulee asettua kysymyksessä, panemme me allekirjoittaneet, jotka emme halua olla mukana tällaisessa sosialidemokratialle häpeällisessä päätöksessä, vastalauseemme kokouksen päätöstä vastaan.

Helsinki 13 p:nä jouluk. 1919.

Osk. Reinikainen.

Edvin Vahlsten.

V. Annala.

Karl H. Viik.

T. Turtiainen.

Hj. Eklund.

Ernst. Lähde.

J. F. Aalto.

Otto Toivonen.

Puolueen suhde Internationaleen.

Esitettiin alustusvihossa sivuilla 167-172 oleva K. H. Viikin alustus puolueen suhteesta Internationaleen. Sen johdosta keskusteltaessa

K. *Sevander* ilmoitti Oulun kunnallisjärjestön kannattavan liittymistä kolmanteen Internationaleen, olematta tämä vaalipiirin yleinen päätös. Yleinen on piirissä sitävastoin käsitys, ettei II Internationale ole osoittanut vastaavansa tarkoitustaan. Omasta puolestaan ehdotti jäätäväksi pois kummastakin Internationalesta, joten olisi siis vain erottava II:sta, liittymättä III:een internationaleen.

J. *Enqvist* lausui valitsijainsa keskuudessa olevan vallalla sellaisen käsityskannan, että toisesta Internationalesta on sanouduttava irti. Kolmanteen Internationaleen ei myös ainakaan nykyhetkellä ole aika liittyä, vaan on jäätävä toistaiseksi riippumattomaksi.

J. *Suominen* ilmoitti valitsijainsa Uudellamaalla olevan ehdottomasti II:sta Internationalesta eroamisen kannalla, etenkin kun erät sen tukipylväät ovat asettuneet vastustamaan Venäjän työväen valtaa. Sellaiselle Internationalelle on sanottava ikuiset jäähyväiset. Hiiteen yhtyminen ei ole vastainen Helsingin järjestöjen mielipiteelle, mutta voidaan asia jättää avoimeksi käytännöllisistä syistä. Ehdotti, että puoluekokous asiaa valiokuntaan lähettämättä päättäisi erota II:sta Internationalesta.

5. J. *Rahikainen* yhtyi Suomisen ehdotukseen.

A. *Perämäki* ilmoitti valitsijainsa olevan sitä mieltä, että on liityttävä III:een Internationaleen.

J. F. Aalto ehdotti, että asia lähetettäisiin valiokuntaan perustellun lausunnon antamiseksi siitä, miksi puolue eroaa II:sta Internationalesta.

K. Luoto ilmoitti Kuopion kunnallisjärjestön evästyksen: On erottava II:sta Internationalesta ja liitettävä III:een.

M. Rosenberg ilmoitti valitsijainsa vaatimuksena olevan, että toisesta Internationalesta on erottava sen maailmansodan aikana ottamien työväenluokalle tuhoisien harha-askelten vuoksi. Kolmanteenkaan ei olisi kuitenkaan vielä liitettävä.

P. Kemppi kannatti eroamista II:sta Internationalesta.

P. Strengell kannatti eroa II:sta ja yhtymistä III:een Internationaleen.

T. Bryggari puhui II Internationalea vastaan. Mutta jos kokous päätäisi yhtyä III:een Internationaleen, tunnustaisi se samalla, ettei luokkataistelu voi käydä muuten kun vain aseellisesti. Kansainvälinen työväeninternationale vastaa vasta silloin tarkoitustaan, kun se on perustettu ammattillisen internationalen yhteyteen.

A. Lehtokoski sanoi Turun ja Maarian kunnallisjärjestöjen olleen sillä kannalla, että on toistaiseksi kuuluttava I:een Internationaleen.

A. Laine ilmoitti Vaasan 1. etel. vaalipiirissä oltavan II:sta internationalesta eroamisen kannalla.

E. Lähde: Huolimatta siitä, miksi II Internationale on osoittautunut työväenluokan kannalta, on kuitenkin harkittava ennen kuin siitä erotaan. Sanomatta selvät ovat myös ne syyt, jotka estävät yhtymästä III:een Internationaleen, joskin kommunistien taistelu eri maissa herättää ehdotonta myötätuntoa. Ratkaisevaa päätöstä tehtäessä on katsottava, mikä on työväelle hyödyllistä. Ensin täytyy koettaa muuttaa II Internalen työväen etuja vastaavaksi. Jollei se onnistu, on siitä erottava.

Asian käsittely keskeytettiin ja suotiin Ruotsin edustajalle тов. O. Möllerille tilaisuus lausua jäähyväisensä.

Ruotsin edustajan jäähyväispuhe.

Tov. Möller lausui:

Minulla on ollut tilaisuus seurata hyvin suurella jännityksellä tämän kongressin kulkua. En valitettavasti ole ymmärtänyt keskusteluja, mutta ystävällisten puolueoverien välityksellä olen saannut selon lausuntojen pääasiallisesta sisällyksestä. Pyydän, ettei pahastuttaisi, jos lausun käsitykseni parista kokouksessa tehdystä päätöksestä, kun saattaa olla mielenkiintoista kuulla, miten ruotsalaisella sosialidemokraattisella taholla ne käsitetään.

Minun täytyy tunnustaa, että tarkoittamani päätökset ovat herättäneet — pyydän anteeksi, en tahdo arvostella tai antaa mielipiteeni käydä muusta kuin puolueoverin käsityksestä - kummastusta, kun on kysymyksessä sosialidemokraattinen politiikka. Toinen päätös oli se, että lähetettiin sähkösanoma Tukholmassa pidetylle kokoukselle, sillä vakuutan, ettei sen kokouksen takana ole Ruotsin eikä Tanskan sosialidemokraattinen puolue (salista: Entä Norjan?), tuskin Norjankaan, eikä varmasti ainakaan Norjan ammattijärjestö. Kun on hyvä tietää, mistä se kokous käy, niin lausun, että sekä Ruotsissa että Tanskassa pidetään sitä hajoittamiskokouksena, joka on vahingollinen työväenliikkeelle. Tietysti Suomen sosialidemokraattinen

puolue menettelee niinkuin parhaaksi katsoo, mutta selvää on, että Ruotsissa herää helposti käsitys, että Suomen sosialidemokraattisen puolueen enemmistö kenties pohjimmitaan toivoo enemmän bolshevistisilta pyrkimyksiltä kuin sosialidemokratialta. Mikäli olen saanut tietää, on sellainen käsitys ennenaikainen, ja kun Ruotsiin pääsen, olen tuova ilmi, ettei sellaista sisällystä ole päätökseen pantava.

Toinen päätös, joka herättää kunnastusta, on kongressin Ahvenanmaan asiasta tekemä. On oletettu, että yleinen kansain itsemääräämisoikeus on se ainoa pohja, jolle todelliset hyvät suhteet kansain kesken on rakennettava.

Millään tavoin pyrkimättäni vaikuttamaan kongressin päätöksiin tai sekaantumattani tulossaolevaan keskusteluun, pyydän mainita, että minussa on herättänyt ihmettelyä, että kokouksessa kuuluu ääniä, jotka katsovat parhaiten palvelevansa kansainvälisen sosialidemokratian asiaa sillä tavoin, että Suomen sosialidemokraattinen puolue asettuisi molempain kansainvälisten sosialististen järjestöjen ulkopuolelle. Pitäisi olla ilmeistä, että jos voi ajatella sosialidemokraattista politiikkaa, jolle internationaalinen katsantokanta ja työväenluokan kesken vallitseva avomielisyys antavat leimansa, on edellytyksenä, että on olemassa kansainvälinen järjestö, joka neuvottelee, silloin kun kaikki kansat ovat edustettuna, ja valvoo sitä kansainvälistä politiikkaa, joka tulee olla sosialidemokratian. Jos Suomen työväenliike asettuu kummankin internationalen ulkopuolelle, niin kyllä minusta tuntuu, että se samalla asettuu kansainvälisen sosialidemokratian suuntaaviin ulkopuolelle. Jos semmoinen päätös tehtäisiin kaikissa maissa, niin se merkitsisi käytännössä sitä, ettei ylimalkaan internationalea tulisi olemaan, että uudesti luova, kansain veljeyteen pyrkivä järjestö lakkaa olemasta ja ettei enää ole koneistoa, jonka kautta eri maiden työväki pääsee neuvottelemaan keskenään. Sellainen ulkopuolelle asettumista tarkoittava päätös todistaisi käsityksen epäselvyyttä, josta pitäisi päästä irtautumaan mahdollisimman pian

Jos tohtisin sanoa, minkä päävaikutelman olen kongressista saanut, niin olisi minun lausuttava se arvostelu, että Suomen työväenluokka on sosialidemokratiassa oikealla tiellä selvyttä kohti, mutta että se ei ole vielä selvyttä saavuttanut, ei uskalla vielä varmasti määritellä, mitä suuntaviivoja sosialidemokratiassa on noudatettava. Mutta jos tohtisin jatkaa arvostelua, niin lähden kotiin siinä mielessä, että sosialidemokratian merkeissä ilmיתה tuleva selvyys syntyy, selvyys, jossa koko sosialidemokratian katsantokanta niin hyvin taktiikkakysymyksessä kuin siinä kysymyksessä, miten uusi yhteiskunta synnytetään ja rakennetaan, tulee varmaksi merkiksi Suomen työväenluokalle. Tilapäisestä epäselvyydestä huolimatta on ennen pitkää todettavissa, että internationale herää uudestaan ihmisyyden toiveena ja että siinä tuntuu myös Suomen voimakas työväenluokka — työväenluokka, jolla on itsehillintää ja kärsivällisyyttä ja joka on kerran ymmärtävä näyttää, miten tätä maata on hallittava ja hoidettava. (Suosionosoituksia.)

Puheen tulkitsi suomeksi /. W. Keto.

Kokouksen puheenjoht. V. Tanner lausui poistuvalla vierailulle ja hänen edustamalleen työväestölle seuraavaa:

Arvoisa vieraamme puoluetoveri Möller! Kokouksen puolesta saan kiittää Teitä vierailustanne täällä sekä niistä mielenkiintoisista ajatuksista, joita eri lausunnoissanne olette meille esittänyt. Pyydän Teitä kotiin pa-

lattuanne tervehtimään tovereitanne Pohjanlahden tuolla puolen ja ilmoittamaan heille, että Suonien työväenluokka jälleen on nousemassa siitä alennuksen ja orjuutuksen tilasta, johon se viime vuonna oli joutunut. Se on löytänyt itsensä, kerää parasfaikaa voimiaan, järjestäytyy ja tulee varmaankin ennen pitkää löytämään toiminnalleen ne selvät linjat, joita te, toveri Möller, tältä kokoukselta vielä kaipasitte. Suomen työväenluokka on aina toivonut hyvien välien säilyvän Skandinavian työläisten kanssa. Se toivoo sitä edelleen ja odottaa, ettei se kysymys — Ahvenanmaan kysymys —, johon puheessanne viittasitte, tule olemaan häiritsevänä esteenä tämänmoisen molemminpuolisen ymmärtämisen ja toisensa tukemisen välillä.

Internationalekysymys.

Jatkettaessa keskustelua kansainvälisestä yhteydestä lausui:

E. Harri yhtyvänsä Lähteeseen siinä, että on pysyttävä Ihssa Internationalalessa.

M. Laukkonen kannatti puoluetoimikunnan esitystä. *Fr. Rantanen* samoin.

P. Hätinen kannatti H:sta Internationalesta eroamista, mutta vastusti III:teen yhtymistä.

Väinö Vnolijoki: En minä luule toisen enemmän kuin kolmannenkaan Internationalen siitä niin erittäin paljon kärsivän, jos Suomen työväenluokka päättää siitä jäädä pois tai mennä mukaan. Ei asia siitä kannalta kovin tärkeä ole, mutta se on Suomen työväen kannalta sangen tärkeä. Me olemme siksi eristetyssä asemassa ja siksi kaukana sosialidemokraattisista keskuksista, olkootpa ne Moskovassa tai Parisissa, että meillä ei ole varaa olla poissa kansainvälisestä sosialidemokraattisesta liikkeestä. Täällä on puhuttu paljon sekä toisesta että kolmannelle Internationalesta. Mutta minun luullakseni täällä on verraten harvoja, jotka ovat ihan täydellisesti selvillä kummastakaan, ja vielä harvempia niitä, jotka, jos olisivatkin, eivät ole oikein selvillä, hyväksyvätkö täydellisesti kumpaakaan. Mutta on tässä niinkuin monessa muussa asiassa niin, että on valittava kahdesta, on valittava, tunnustammeko itsemme kallistuviksi bolshevismiin, jota merkitsee kolmanteen Internationalen liittyminen, vai koetammeko pysyä sillä selvällä sosialidemokraattisella kannalla, joka pääasiassa on toisen Internationalen kanta. Joka maassa on enemmän tai vähemmän tyytymättömyyttä toiseen Internationalen ja sen johtoon. Se on ymmärrettävää sellaisten äärettömän mullistusten jälkeen, jotka maailmansota on tuonut mukanaan, ja kun tietää, kuinka Internationalen johtajat ovat maailmansodan aikana, olleet toistensa tukassa, niin on helposti käsitettävää, ettei Internationale ole pystynyt luomaan sellaista yhteistoimintaa, joka kaikkia tyydyttäisi. Mutta jos meidän on sosialidemokraatteina ajateltava, että meidän täytyy pystyä luomaan semmoinen yhteistoiminta, jota suurin osa maailman köyhälistöä kannattaa, niin meidän ei ainakaan auta olla ulkopuolella tätä yhteistoimintaa, vaan meidän täytyy valita, kummanko kautta sen pystymme paremmin luomaan. Minä tiedän, että toiseen Internationalen kuuluu paljon jäseniä, jotka eivät ole sen kannalla, jotka koettavat toimia toiseen suuntaan ja koettavat hävittää sitä. En sitäkään pelkää, vaikka ne sinne ovat menneet siinä mielessä, sillä juuri siitä tulee oikea yhteistyöskentely, kun kerran päästään yhteen ja tavataan, sillä yhteistyön täytyy alkaa erimielistenkin kesken. On arvoiteltu toista Internationalea ja moitittu Brantingia sen Venäjän-politiin-

kasta. Tähän on huomautettava, että Luzernin kokouksen johdon pääpöytäkirja kulkee siihen, että koetetaan estää kansainvälinen sekaantumisen Venäjän asioihin, ja joka tapauksessa toisen Internationalen pääosan muodostaa länsimaiden työväki, Englannin, Ranskan, Hollannin, Belgian, mutta kolmannen Internationalen taas muodostaa Venäjän ja itämaiden työväestö. Meidän on näistä kahdesta valittava toinen, enkä silloin pahoin epäile, kumpaan minä kuulun. Sittenkin on se yhteistyö länsimaiden kanssa, johon minä pyrin, saavutettavissa toisen Internationalen ja siihen liittymisen kautta. Voin ajatella, että ne päätökset eivät tyydyttäisi meidän vasemmistolaisia. Tähän saakka ei toinen Internationale ole oikeastaan voinut tehdä mitään muuta kuin kutsua kokoon eri maiden sosialidemokraatteja perustamaan tuota toista Internationalea. Kaikki työ on mennyt vanhojen sodanaikuisten riitojen selvittämiseen, ja on esiintynyt sellaisia uusia kysymyksiä, joiden kantavuutta emme täällä ollenkaan ymmärrä. Ne ymmärtää vasta kun näkee, kuinka välttämättömiä elinkysymyksiä ne muissa maissa työväenliikkeelle ovat. Kun näkee, kuinka Itävallan eri kansallisuuksien sosialidemokraatit koettavat hakea pohjaa, millä tavalla heille muodostettaisiin valtio, niin siinä on sellainen kysymys, joka vie melkein kaiken sen ajan, joka olisi ollut käytettävä päivänkysymysten pohtimiseen. Bernissä kysymykset täytyi ratkaista äkkiä, jotta voitiin vaikuttaa hallituksiin, ja on sanottava työväen kunniaksi, että eri maiden työväestö tuli niissä aivan yksimielisiksi. Että silloin ei voitu pohtia sellaisia kysymyksiä, jotka erikoisesti meille olivat tärkeitä, on ymmärrettävissä. Se johtui aivan asiain tilasta, ja minä olen vallan vakuutettu, että kun seuraavan kerran pääsee eri maiden työväenedustajat yhteen, niin tulee siitä hedelmällinen Internationale, varmasti hedelmällisempi kuin kolmas Internationale. Pitäisi siis suurena erehdyksenä, jos ylimalkaan jäädään internationalesta pois. Jos päätetään liittyä kolmanteen, niin silloin on minun kantani selvä, ja selvä se on myöskin, jos päätämme liittyä toiseen Internationaleen. Mutta on sosialidemokratiamme konkurssi, jos emme uskalla liittyä kumpaankaan.

Ivar Lassy: Koska minäkin olen sitä mielipidettä, ettei tässä kysymyksessä ole haettava minkäänlaisia akkamaisia välimuotoja ja ratkaisuja, niin minäkin kannatan ehdotusta kolmanteen Internationaleen liittymisestä jo ratkaistavaksi täällä kokouksessa ilman valiokuntaan asiaa lähettämättä. Pyydän vielä huomauttaa, että tällaisella päätöksellä on pääasiallisesti julistuksellinen merkitys. Kansainvälinen työ eri maiden työväen välillä ei siitä millään muotoa kärsi eikä tule vahvemmaksi, sillä kansainvälistä työtä ei tällä hetkellä ole olemassakaan.

Kolmannen Internationalen ohjelma ei ole mikään muu kuin kansainvälisen köyhälistön vapausliikkeen kaikinpuolinen tukeminen ja helpottaminen. Mitään muuta sen ohjelmasta ei tarvitse tietää voidakseen ratkaista, liittyäkö siihen vai ei, ja ne, jotka vastustavat siihen liittymistä, ovat joko akkoja, jotka eivät tiedä, mitä tekevät, tai ovat Suomen köyhälistön vastustajia. Pyytäisin vielä huomauttaa, että meidän sosialidemokraattinen puolue on päättänyt yhtyä Zimmerwaldin Internationaleen, eikä tietäkseni tätä päätöstä ole purettu. Kun tässä nyt on tehtävä päätös, mihin internationaleen Suomen työväenpuolueen on liityttävä, niin pyydän ilmoittaa, että useimmat niistä työväenpuolueista, jotka sodan aikana liittyivät Zimmerwaldiin, ovat tällä hetkellä kolmannen Internationalen riveissä. Aina-kin Saksan tavattoman iso ja mahtava riippumaton työväenpuolue on liittynyt kolmanteen Internationaleen, Ranskan vasemmistopuolue, joka nyt on enemmistöpuolueena, kyllä kuuluu toiseen Internationaleen, mutta liittyi siihen ainoastaan siinä tarkoituksessa, josta Väinö Vuolijoki mainitsi, toi-

sen Internationalen hajoittamistarkoituksessa. Englannin riippumaton työväenpuolue on vielä epäselvä, Britannian sosialistipuolue on liittynyt kolmanteen Internationaleen, Amerikan sosialistipuolueiden kannasta ei täällä ole tietoa. Italian koko työväki on yksimielisesti kolmannen Internationalen kannalla. Sveitsin työväenpuolue, joka sekin on kuulunut Zimmerwaldiin, on eronnut toisesta Internationalesta ja sen puoluejohto päätti liittyä kolmanteen Internationaleen, mutta se päätös purettiin. Romaanilah työväki mikäli arvelen - en ole asiasta varma - on sekin jo muodollisesti päättänyt liittyä kolmanteen Internationaleen, ja Portugalin puolue on jo aikoja sitten tehnyt sen. Samoin koko Venäjän työväen suuri enemmistö on kolmannen Internationalen kannalla. Puolan ja Lätin puolueista ei minulla ole tietoja. Norjan työväen enemmistöpuolue on ainakin virallisesti liittynyt kolmanteen Internationaleen samoin kuin koko Ruotsin vasemmistosocialistipuolue, joka on paljon vahvempi kuin oikeistososialistien edustaja Möller tahtoi täällä selittää. Samoin useiden Balkanin valtioiden puolueet ovat liittyneet kolmanteen Internationaleen. Myös Böhmin, Tsekko-Slovakian, Lotringin ja Beyerin työväenpuolueet ovat siihen liittyneet. Siis suuri joukko työväenpuolueita eri maissa on kolmannen Internationalen kannalla. Tämän nojalla minä pyytäisin, että myös tämä kokous ratkaisisi kysymyksen, liittyäkö joko toiseen tai, miehuullisesti ja rehellisesti, kolmanteen Internationaleen.

Väinö Hupli: Minäkin kuulun niihin, jotka ovat sillä kannalla, että asiasta tehdään ratkaisu kokouksessa eikä siirretä sitä minkään verukkeen nojalla tulevaisuuteen. Menettelytapaan nähden on muutamilla edustajilla sellainen aikomus, että siitäkään ei pidä tehdä ratkaisua eikä selvyyttä; sanotaan, että selvyys on mahdollon. Aikomus on siis menettelytapaan nähden noudattaa sitä virheellistä taktiikkaa, että ollaan hyväksyvinään kumpikin eikä sanota selvään, mitä hyväksytään. Tätä samaa politiikkaa olisi myös noudatettava internationaale-kysymykseen nähden, koskapa useat puhujat ehdottavat, ettei liitytä kumpaankaan. On selvää, että samoin kuin menettelytapaan, samoin internationaaleenkin nähden ei voi mikään menettelytapa eikä internationaale olla sellainen, ettei sitä vastaan ole aina asiallista muistuttamista tehtävissä, mutta kun on valittava kahdesta, niin on toinen tai toinen valittava eikä jätettävä ratkaisua tekemättä. Näin ollen olisi minusta tärkeää, että tämä puoluekokous juuri internationaalekysymyksessä merkitsee, onko puolue kommunistisella vai sosiaali-demokraattisella kannalla. Ja se ei voi sitä merkitä, ellei se tee päätöstä ja ellei se päätöstä tee, niin sitä tulkitaan kautta maailman niin että täällä sosialidemokratia on kommunistisella kannalla, joskaan sitä ei aivan selvästi sanota. Mutta jos teemme päätöksen pysyä sosialidemokratialisella kannalla, niin ei kukaan voi sanoa, että olemme hyväksyneet sen virheet. Emme mene internationaaleen hyväksymään sen virheitä, vaan vaikuttamaan, että virheet poistetaan. Sitä vartenhan niihin liitytään, että siellä toimitaan omien mielipiteiden hyväksi, ja on aivan niin kuin toveri Möller lausui, että ellemme me mene eikä kukaan mukaan, niin koko internationale lakkaa olemasta, ei ole mitään internationaalea silloin. Jokainen odottaa, mistä tulee se kaikkea tyydyttävä internationale. Mutta eihän sillä tavalla mitään yhteistyötä luoda. Liityttäköön toiseen internationaaleen sillä edellytyksellä, että se tuottaa Suomen työväenluokalle tuloksia, ja kun ensi kerran tullaan puoluekokoukseen, on esitettävä kertomus siitä, minkälaiset tulokset ovat olleet, ja ellei silloinkaan tyydytä, niin liitytään sitten kolmanteen. Mutta täällä kertaa olisi toiseen liityttävä, koska se on ainoa sosialidemokraattinen internationale, joka maailmassa on olemassa.

T. Tainio: Kyllä minun täytyy myöntää olevani sellainen akka, joka en uskaltaisi laskea tätä asiaa ratkaisuun tässä kokouksessa ilman että sitä valiokunnassa on harkittu. Vallitsee jonkinlaista kiihkomieltä sellaisessa vaatimuksessa, että asia on heti ratkaistava. Totta kai sitä olisi harkittava. (On sitä harkittu!). Ei ole tarpeeksi tarkkaan. Sitä on hyvin vähän harkittu. Asialla on puoli jos toinenkin. Silloin kun puolutoimikunnan alustus laadittiin, olin vakavasti sitä mieltä, että toisessa Internationalessa on pysyttävä edelleen. Mutta on pari seikkaa, jotka minua jonkun verran epäilyttävät, ja ne epäilykset tulevat teille kaikille muillekin, kun vain asiaa kerkiätte miettiä. En tiedä, onko totta, että Saksan riippumattomat ovat täydellisesti toisesta Internationalesta eronneet, mutta jos se on totta, niin kyllä toinen Internationale on kärsinyt suuren siveellisen tappion. Jos se tieto pitää paikkansa, niin toinen Internationale tuskin vastaa sitä, mitä siitä olisi ollut mahdollisuus tulla niin kauan kun sillä olisi ollut Saksan riippumattomat mukanaan. Toinen seikka on se, teemmekö oikein, jos ajamme täällä pienellä enemmistöllä jokusen päätöksen läpi. Ei sitä tarvitse nyt ratkaista, jollei tahdo. Onhan mahdollisuus täällä esitetty: erotaan toisesta eikä mennä kolmanteen. En minä ole mikään ratsastaja, että minä tahdon esteratsastusta harjoittaa - en tahdo tietää, kumpiko puoli, oikeisto vaiko vasemmisto tässä voittaa. En minä halua jonkun mielipidesuunnan ennakolta tekemää päätöstä voittoon, jos minä epäilen, miten sen asian laita todellisuudessa on. Päätöstä tullaan käyttämään ikäänkuin jonkinlaisena puolueen hajoituskeinona ja varmasti tämän kysymyksen takia ei maksaisi vaivaa puoluetta hajoitaa. Sitten on vielä kolmaskin epäilyttävä seikka. Täällä on Väinö Vuolijoki yleisesti sanonut, ettei toinen Internationale ketään tyydytä, ei ketään. No, kyllä minua silloin epäilyttää, hyödyttääkö ylläpitää sellaista laitosta, johon ei kukaan ole tyytyväinen tai jota sen jäsenet sisästäpäin koettavat hajoitaa. (Ei olla tähänkään puolueeseen tyytyväisiä!). Kyllä tähän tämän puolueen jäsenet ovat tyytyväisiä. (S. Vuolijoki: Mutta ne haukkuvat!). Eiväthän ne puoluetta haukkukaan, ne haukkuvat sinua ja minua. Minä luulen että yhtäpaljon me hyödytämme tai parhaiten hyödytämme kansainvälisen sosialidemokratian asiaa sillä, ettemme liity toiseen, vaan sanomme päätöslauseessamme, ettei se tyydytä meitä ja selitämme, miksemme voi liittyä kolmanteenkaan sekä ryhdymme sikäli kuin meillä kykyä ja voimaa on, vaikuttamaan sellaiseen suuntaan, että meille syntyy neljäs Internationale.

E. Pekkala: Minä olen sitä mieltä, että tämä asia voitaisiin ratkaista valiokuntaan lähettämättä. Jokainen on ottanut tässä asiassa varman kannan, niin että valiokunnassa ei asia ensinkään parane. Olen niiden kannalla, jotka ovat ehdottaneet kolmanteen Internationaleen liittymistä.

Sulo Vuolijoki: Täällä on sanottu, että siinä kolmannessa Internationalessa on jokin semmoinen vivahdus, että se on itämainen Internationale ja vähän niinkuin ryssältä haiseva, mutta se on tullut siihen asemaan, että vaikka isorutto tappaisi jokaisen ryssän, niin ei se ole riippuva ryssien eikä punaisten bolshevikien toiminnasta. Lassy toi asiallisesti esille ne maat ja puolueet, jotka sitä kannattavat. Mutta minä pyysin puheenvuoroa oikaistakseni erään erehdyttävän kohdan Wiik'in lausunnossa. Wiik sanoo alustuksessaan, että Zimmerwaldin Internationalen vasemmistolaisten puolelta on! suurilta kansoilta tahdottu kieltää oikeus itsepuolustukseen. Ikävä, että lausunto tulee juuri Wiikin suusta, joka sodan aikana on tehnyt sängen kiitettävää työtä siinä suhteessa, että hän saisi sosialidemokraatit paremmin seuraamaan kansainvälisiä asioita. Alustuksessaan Wiik on ehdottomasti väärässä. Sillä Zimmerwaldin vasemmisto ei ole kieltänyt muita

paitsi imperialistiset sodat. Se on selittänyt maailmansodan imperialistiseksi sodaksi, ja milloin köyhälistö tulee puolustamaan imperialistisia hallituksia, ne se on tahtonut kieltää. Mutta Zimmerwaldin vasemmisto kyläkin hyväksyy kansallisia sotia ja vallankumoussotia. Esimerkiksi sellaisen sodan kuin Irlannin aseellisen vapaustaistelun hyväksyy Zimmerwaldin vasemmisto, samoin siirtomaiden vapauspyrkimykset, samoin vallankumoussodat. Se hyväksyy semmoiset sodat kuin Suomen työväen taistelu, Saksan vallankumouksellisen taistelun sikäläistä imperialismia vastaan, Unkarin tai Romanian sodat, Venäjän neuvostovallan taistelun Länsimaiden imperialismia vastaan. Mutta pahimmin Wiik rikkoo siinä, että koettaa tällä arvostelulla antaa Suomen työväelle sen käsityksen, että tämä yleismaailmallinen sota ei tulisi johtamaan yleismaailmalliseen vallankumoukseen. Koska minulla on ollut tilaisuus siitä puhua sekä eilen että tänään* niin en tahdo siihen puuttua enään.

K. H. Wiik: Eräs puhuja on luetellut niitä puolueita, jotka kuuluvat kolmanteen Internationaleen. Se oli aika komea lista. Sitä voisi pidentää vielä. Minä muistelen lukeneeni, että siinä kokouksessa, jossa perustettiin kolmas Internationale, oli edustettuna myös kiinalaiset, korealaiset, asarbeittshanilaiset, en tiedä ihan varmaan oliko, myös persialaiset, mutta siitä kai toveri Lassy antaa tiedon. Myöhemmin on siihen liittynyt myös meksikolaiset. Ei pidä nauraa! (Kyllä sille on naurettava!). Olkoon kaukana, että minä tahtoisin halveksia sellaisia kansoja kuin kiinalaiset ja intialaiset, joiden viisaus ansaitsee olla kaikkien kansojen huomion esineenä. Mutia siitä ei ole kysymys, vaan siitä, miten saada parhaat ohjeet luokkataistelua varten. Siinä suhteessa eivät ne kansat, jotka ovat kaikki kapitalistisen kehityksen kynnyksellä, voi antaa meille ohjeita. Esitetyssä luettelossa mainittiin ainoastaan kaksi taloudellisessa ja valtiollisessa suhteessa kehittyneitä kansaa, nimittäin norjalaiset ja italialaiset, ja nythän on tunnettua ja yleisesti kai myönnettään, että juuri Norjan ja Italian sosialistit eivät ole varsinaisia kommunisteja. Siitä mainitaan m. m. Helsingin kunnallisyhdistyksen julistuksessa. Ne ottavat osaa parlamentaariseen elämään, eivätkä suinkaan ainoastaan agiteeratakseen parlamentissa, vaan myös samasta syystä kuin sosialidemokraatit. Se siitä.

Sulo Vuolijoki sanoi minun rikkoneen, kun olen huomauttanut siitä, ettei maailmansota ole johtanut maailmanvallankumoukseen. Minä en käsitä, miten tosiseikan toteaminen voi olla rikos. Ajattelen, että kun tämä nykyinen maailmansodan luoma tilanne on mennyt ohitse ja kun kaikki, myös Vuolijoki, myöntävät, ettei sitä maailmanvallankumousta olekaan tullut, niin ehkäpä silloin kolmannesta Internationalesta voi kehittyä semmoinen vasemmistososialidemokratinen Internationale, joksi Zimmerwaldin Internationale oli tarkoitettu. Se oli kaunis unelma, mutta sen enempää siitä ei tullut, ja minä valitan, että Zimmerwaldin Internationale hajaantui. Meidän on tietysti haettava yhteyttä, ennenkaikkea niiden puolueoverien kanssa, jotka toimivat ennen kaikkea taloudellisessa suhteessa johtavassa asemassa olevissa maissa. Ne ovat Englanti, Ranska, Amerika ja vielä Saksakin. Useimmat näiden maiden puolueet kuuluvat toiseen Internationaleen. Nyt sanotaan, että toinen Internationale on ollut ja on edelleen oikeistososialistien johtama. Niin se oli ennen sotaakin, ja sota vaikutti niinkuin jonkinlainen kemiallinen aine, joka saattaa näkyviin ne vastakohtat, jotka olivat olemassa. Silloin astuivat näkyviin ne syvät vastakohtat, jotka olivat toisen Internationalen kaikissa puolueissa olemassa. Mutta kun tämän totean, niin totean samalla, että maailmansota on vaikuttanut selvästi, ja tämän prosessin ensimmäinen, joskin ohimenevä,

tulos oli Zimmerwaldin Internationalen hajoaminen. Kuten puoluetoverit muistavat, nostin minä kysymyksen, että puolue päättäisi yhtyä Zimmerwaldin Internationaleen. Englannissa, joka nyt on johtavassa asemassa sekä taloudellisessa että valtiollisessakin suhteessa, on riippumaton työväenpuolue, joka sodan aikana kuului Zimmerwaldiin, mutta nyt toiseen Internationaleen. Se on tavallaan vasemmistopuolue, ei kaikissa suhteissa. Ranskassa on kehitys käynyt sodan aikana nopeasti samaan suuntaan, nimittäin vasemmalle, ja me tiedämme, että Ranskan sosialistinen puolue, joka sodan alkaessa oli yksistään oikeistososialistien johtama, se on maailmansodan päätyttyä ollut vasemmistososialistien johdossa. Vieläpä sellaisessa maassa kuin Belgiassa, jossa sosialidemokratia on kaikkein vanhoillisin, niin sielläkin on vasemmistoryhmä, ja sen johtaviin henkilöihin kuuluu toisen Internationalen tunnettu sihteeri Camille Huysmans. Samalaisia ilmiöitä on kaikissa maissa. Tähän katsoen en voi pitää toista Internationalea semmoisena valmiina järjestönä, josta voisi varmasti sanoa, että se on oikeisto- tai vasemmistososialistinen, vaan se saadaan vastaisuudessa nähdä. Sentakia minä pidän ennenaikaisena päättää erota siitä. Oli päätetty, että helmikuussa pidettäisiin toisen Internationalen kansainvälinen kokous, mutta on kuitenkin itävaltalaisen taholta tehty ehdotus, jota useat muut ovat kannattaneet, että mainittu kokous siirretäisiin kesään. Silloin on kansainvälinen tilanne ehtinyt jonkun verran kehittyä, niin että suuremmalla varmuudella voidaan sanoa, mitä siitä toisesta Internationalesta tulee. Minusta näyttää kummalliselta, että puolue jäisi kolmeksi vuodeksi ilman tämmöistä kansainvälistä yhteyttä.

Sitten on muutamia käytännöllisiä syitä, jotka tekevät hyödylliseksi, että puolue pysyisi toisessa Internationalessa. Sanottu Internationale on aikaisemmin perustanut ja aikoo nyt uudestaan perustaa semmoisen interparlamentaarisen komissionin, joka kaikille siihen yhtyneille eduskuntaryhmille välittää lakiehdotuksia ja tietoja eri maissa tekeillä olevista lakiehdotuksista. Tämä olisi sängen tärkeää. Minä muistan, että kun eduskuntaryhmässä oli kysymys kahdeksantuntisesta työpäivästä, sanottiin porvarilliselta taholta, että kysymystä ei voida ratkaista, koska ei tiedetä, mihin suuntaan se ratkeaa muissa maissa. Silloin olisi ollut hyvin arvokasta, jos olisi ollut saatavissa aineistoa muista maista, sillä juuri tämän kysymyksen kehitys muissa maissa oli aivan toinen kuin mitä porvaristo tiesi ja väitti. Samoin amnestiakysymys on ollut esillä hyvin monessa maassa, sivumennen sanoen, vaikkakin kiinnitti siihen mitään ratkaisevaa merkitystä. On otettava huomioon se voimakas ja arvokas tuki, jonka olemme saaneet ulkomailta juuri amnestiakysymyksessä. Onhan luultavaa, ettei ne kovin paljon huolisi meistä, jos me kääntäisimme ulkomaisille tovereille selkämme:

Minä mainitsin toisesta Internationalesta semmoisena koneistona, jota ei pidä lyödä rikki, ennenkuin on voinut todeta, onko se todellakin sellainen kuin on sanottu, tuleeko se todella olemaan niin vaillinainen kuin on väitetty. Jos joku kone toimii huonosti, niin ei ole aina sanottu, että se on koneen vika, vaan se voi johtua siitä, että koneenkäyttäjät on huono. Ja tässä on ollut hyvin huono koneenkäyttäjät. On hyvin helppo mennä kaavamaisesti kysymään. Tavallisesti sanotaan: siinä on Branting ja Scheideman johtamassa. Ketkä ovat Brantingin ja Scheidemannin siihen asettaneet? Ja niiden työväenjoukkojen keskuudessa, jotka ovat Brantingin ja Scheidemannin asettaneet, on, kuten sanottu, havaittavissa hyvin voimakas pyrkimys vasemmalle. Minä pysyn siinä käsityksessä, että olisi paras toistaiseksi jäädä toiseen internationaleen siinä toivossa tai sillä

edellytyksellä, niinkuin minä sanonkin ponnassa, että tämä toinen Internationale muodostuu semmoiseksi, että se kykenee muodostamaan lujan pohjan kansainväliselle luokkataistelulle, että se osoittautuu toimintakykyiseksi. Ja se kyllä saadaan jokseenkin pian nähdä, minkälaiseksi se muodostuu sen jälkeen kuin on pidetty todellinen kansainvälinen kongressi eikä ainoastaan sellaista pientä konferenssia tai neuvottelua kuin tämän vuoden kuluessa on pidetty.

Vielä tahtoisin lisätä, että olisi mielestäni toivottavaa, että tässä asiassa saataisiin aikaan päätös, joka tyydyttäisi kokouksen useimpia osanottajia. Sillä tämä kysymys ei ole kysymys sosialidemokratiasta tai kommunismista, koska minä myönnän rehellisesti, että myös sosialidemokraatti voi olla sitä meitä, että nykyiseen toiseen Internationaleen ei pidä yhtyä. Sen tähden ei olisi suotavaa, että päätös tehtäisiin muutaman äänen enemmistöllä.

Toivoisin, että asia lähetettäisiin valiokuntaan, jotta valiokunta löytäisi näille ajatuksille oikean muodon.

f. *Huttunen:* Olen äärimmäisen vasemmiston kanssa samaa mieltä, että kokouksen olisi asia valiokuntaan lähettämättä ratkaistava. Mutta eri mieltä siitä, onko viisasta päättää tästä kysymyksestä, ennenkuin yleinen menettelytapakysymys on ratkaistu. Tämä asiahan on nimittäin mitä liikkeimmässä yhteydessä menettelytapakysymyksen kanssa, ja jos kokous olisi ensiksi voinut päättää menettelytapakysymyksen, määrätä kantansa siihen nähden joko puoluetoimikunnan tai vasemmiston alustuksen pohjalla, niin siitä johdonmukaisesti olisi seurannut yhtyminen toiseen tai kolmanteen Internationaleen. Kun kokouksessa tänään aamupäivällä verraten suurella ääntenenemmistöllä asetuttiin eräässä tärkeässä periaatteellisessa kysymyksessä parlamentaarisen sosialidemokratian kannalle, ja kun minulla on hyvä syy toivoa, että kokous myöskin myöhemmin tulee tärkeissä kysymyksissä asettumaan samalle kannalle, niin ei mikään estäne, että menettelytapakysymyksestä riippumatta ratkaistaan puolueen suhtautuminen Internationaleen. Puolestani olen toveri Väinö Vuolijoen kannalla siinä, että Suomen työväenluokalle olisi onnettomuus, jos se vetäytyisi syrjään kansainvälisestä toiminnasta. Jos tämä puolue tahtoo palvella työväen pyrinnoita ja tarpeita, niin sen ehdottomasti täytyy olla kansainvälisessä vuorovaikutuksessa muiden maiden työväenpuolueiden kanssa. Siltä kannalta, nähdäkseni, kokouksen on valittava kahdesta asiasta toinen.

Viittaus Zimmerwaldin Internationaleen ei oikeastaan vaikuta päätöksen tässä asiassa mitään, sillä kysymys Zimmerwaldin Internationalesta on päiväjärjestyksestä *in* poistunut tosiasia. Ja varsinkin kun puolue sangen sekavan käsittelyn jälkeen päätti v. 1917 vastoin Kuusisen jyrkkiä epäilyksiä yhtyä Zimmerwaldiin ja kun mainittu Internationale on jo hajonnut, niin ei ole syytä vetää sitä asiaa enää esille.

Tainio hyvin sattuvasti arvosteli puoluetoimikunnan ehdotusta, jossa sanotaan, että, samalla kun puolue pysyy toisessa Internationaleassa, se lausuu toivovansa, että tämä Internationale tulee kykenevämmäksi luomaan työväen kansainväliselle luokkataistelulle lujan ja kestävä pohjan. Arvostelija oli sitä mieltä, ettei tämä lause suinkaan ilmaise pätevää syytä toiseen Internationaleen yhtymisestä, sillä samoilla toivomuksilla voitaisiin yhtyä myös kolmanteen Internationaleen. Muutamat puhujat ovat huomauttaneet siitä eroavaisuudesta mikä näiden kahden Internationalen välillä on olemassa. Kysymys kolmanteen nähden ratkeaa aivan itsestään. Se perustuu kommunistiselle periaatteelle. Mutta jos puoluekokous tahtoo omaksua kokemuksen antamia opetuksia, niin se pysyy sosialidemokraattisella kannalla ja valitsee ainoastaan toisen Internationalen.

Tainion esittämä kanta, että liittyminen toiseen Internationaleen tällä hetkellä olisi omansa hajoittamaan puoluetta, tuntuu enemmän kuin hämmästyttävältä, sillä eihän *tämän* kysymyksen tarvitse hajoittaa puoluetta. Jos puolue hajoaa, ovat syyt toisissa seikoissa. Jos se hajoaa, hajoaa se kommunismin, eikä sen vuoksi, liittykö se toiseen Internationaleen vai ei. On lausuttu keskustan horjuvan. Oikeisto voi tässä asiassa samoin kuin muissakin seisoa ohjelmansa kannalla. Mitä tulee epäilyksiin toiseen Internationaleen yntymisestä, niin on siinä suhteessa huomautettu, ettei ole tietoa, minkälaiseksi tuo Internationale muodostuu. Jos olisi tieto, niin voitaisiin tehdä muka ratkaiseva päätös. Minusta näyttää selvältä, että Internationalesta ei tietysti tule mitään, ei jyrkkää eikä maltillista, jolleivät sosialidemokraattiset puolueet, jotka antavat sille elävää voimaa ja henkeä, yhdy siihen. Eihän Internationalen toimikunta yksistään luo kansainvälisen työväenliikkeen ohjelmaa, vaan siihen liittyneet puolueet. Ja jos tämä puolue on ja aikoo olla jyrkän luokkataistelun kannalla, niin se liittymisensä kautta, tavallansa, antaa leimaa Internationalen toimiston työskentelylle. Tältä kannalta katsoen ei puolueella voi tällä kertaa olla mitään päteviä epäilyksiä siihen liittymisen suhteen. Kannatan siis Väinö Vuolijoen päätöslauselmaa ja katson, ettei asia kaipaa erikoista valiokuntakäsittelyä.

E. Grönqvist ilmoitti suuren määrän Vaasan I. pohjoisen vaalipiirin järjestöistä olevan puoluetoimikunnan ehdotuksen kannalla.

V. Vainio ehdotti, että valiokuntaan lähettämättä päätettäisiin erota II:sta Internationalesta, mutta III:een liittymistä koskevan lausunnon laatiminen annettaisiin valiokunnan tehtäväksi.

Keskustelun päätyttyä tähän, päätettiin suurella äänen enemmistöllä lähettää asia kokonaisuudessaan menettelytapavalioikuntaan.

Sanomalehdet ja kirjallisuus.

Otettiin käsiteltäväksi Puoluetoimikunnan lausunto puoluelehdistöstä. Lausunto oli seuraavan sisältöinen:

Viime vuoden joulukuussa pidetty ylimääräinen puoluekokous hyväksyi puoluelehdiksi »Suomen Sosialidemokraatin» Helsingissä, »Kansan Työn» Viipurissa ja »Työläisen» Vaasassa. Muita työväenlehtiä ei siihen aikaan ilmestynyt.

Puolueneuvosto hyväksyi kokouksessaan 12 päivänä toukokuuta väliaikaisesti puoluelehdiksi »Kansan Sanan» Tampereella, »Demokraatin» Turussa, »Työn Voiman» Jyväskylässä, »Hämeen Kansan» Hämeenlinnassa, »Kansan Voiman» Sortavalassa ja »Folkbladetin» Vaasassa.

Puolueneuvoston kokouksen jälkeen ovat puoluelehdiksi ilmoittautuneet »Pohjan Kansa» Oulussa, »Vapaus» Mikkelissä, »Uusi Aika» Porissa, »Työn Oikeus» Kotkassa ja »Työläisnuoris» Tampereella. Puolueen (O.y. Kansanvallan) kustantaman »Arbetsbladeten» puolesta ei erikoista ennakkoilmoitusta ole pidetty tarpeellisena koska puolueen julkaisema ja välittömän valvonnan alainen lehti lienee pidettävä puoluelehtenä ilman muodollista hyväksymistä.

Puoluekokouksessa puoluelehdeksi hyväksytyt lehdet ovat kuluneen vuoden aikana seuranneet sosialidemokratian periaatteita ja noudattaneet puolueemme ohjelmaa ja päätöksiä. Puolueneuvoston kokouksessa 12 päivänä toukokuuta tosin puoluesihteerin selostuksessaan puoluelehdistä toi ilmi, että on ilmennyt aiheellista tyytymättömyyttä Viipurissa ilmestyvän »Kansan Työn» toimitustapaa ja suuntaakin kohtaan. Puolueneuvosto tämän johdosta päätti:

„a) hyväksyä ne toimenpiteet, joihin Puoluetoimikunta oli ryhtynyt „Kansan Työn» suhteen. Koska lehden toimituksessa nyttemmin on tapahtunut muutos, niin ei katsottu olevan aihetta enempään toimenpiteisiin;

b) velvoittaa Puoluetoimikunnan valvomaan kaikkien niiden lehtien toimintaa, jotka haluavat olla työväenlehtiä sekä toimimaan siihen suuntaan, että kaikki työväen lehdet tulevat puoluelehdeksi ja puolueen kontrollin alaisiksi.”

Tämän päätöksen jälkeen ei edellämainittujen lehtien toimitustapaa nähdessä ole ollut mitään muistuttamista. On kuitenkin mainittava, että 16 päivänä marraskuuta pidetyssä Oy. Kirjapaino A.-b:n yhtiökokouksessa — mainittu yhtiö on »Työläisen» kustantaja — asettuivat yhtiön osakkaat omittaiselle kannalle, joka ehkä aiheuttaa peruuttamaan „Työ läiselle» myönnetty puoluelehden oikeudet.

„Työläisen» selostuksen mukaan yhtiökokouksessa „vasemmistolaiset syyttivät, että lehti on uskollisesti noudattanut sosialidemokraattisia periaatteita ja puolueen menettelytapoja, josta syystä se ei vastaa työläisten vaatimuksia. — Tehtiin useampia vaatimuksia, että lehden on lakattava olemasta sos.-dem. puoluelehti ja omaksuttava vasemmistolainen kanta. Lopuksi hyväksyttiin lehden kannasta seuraava päätös:

että lehden kanta on muutettava jyrkän luokkataistelun kannalle ja tarkoin seurattava köyhälistön vallankumousliikettä”. E. J. Lillnixin päätökseen tekemä lisäysehdotus: »noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja», hylättiin.

Missä määrin tämä päätös, luopuminen sosialidemokraattisten periaatteiden ja menettelytapojen kannalta, on sopusoinnussa Vaasan l. eteläisen ja pohjoisen vaalipiirin sos.-dem. puoluejärjestöjen mielipiteen kanssa, ei ole tiedossamme. Mitään julkista tyytymättömyyttä lehden tähänastista suuntaa vastaan ei järjestöjen taholta kuitenkaan ole ilmennyt, joten edellämainittu yhtiökokouksen päätös tuntui yllättävältä. Se ei liene sopusoinnussa järjestöjen yleisen kannan kanssa ja tuslirnpa päätöstä tehdessä on järjestöjen mielipidettä yleisemmin kuulusteltukaan.

Tässä on taas uusi todistus siitä, mihin joudutaan, jos puoluelehtien kannasta saavat määrätä muutamat yksilöt ja syrjäyttää järjestöjen määräysvallan.

Sama ilmiö on ollut havaittavissa Kuopiossakin. Kuten Puoluetoimikunnan toimintakertomuksessa on mainittu, ei siellä ilmestyvää työväen lehteä »Savon Kansaa» ole puoluelehdeksi tarjottukaan, vaan on mainittu lehti koettanut kaikin keinoin puoluetta hajoiittaa, halventaa ja vahingoittaa, käyttäen tarkortuksensa saavuttamiseksi mitä likaisimpia keinoja, jopa törkeitä valheita ja vääristelyjäkin. Niin on tapahtunut siitä huolimatta, että siellä viime toukokuussa pidetty piirikokous oli sillä kannalla, että »Savon Kansa» olisi saatava puoluelehdeksi. Kokouksen kanta oli niin jyrkkä, että se kieltäytyi kehottamasta yhdistyksiä merkitsemään osakkeita lehteä kustantavassa yhtiössä ja vaati, että »puolueen toimitsijain ja jäsen-ten on toiminnassaan johdonmukaisesti noudatettava sosialidemokraattisen

puolueen periaatteita, ohjelmaa ja puoluepäätöksiä sekä sen mukaista parlamenttarista menettelytapaa".

Nämä piirikokouksen päätökset jäivät kuitenkin ainoastaan paperille. Lehti ei suostunut niitä edes julkaisemaan, joten järjestöjen jäsenet tuskin saivat tietää mitä piirikokous oli asiassa päättänyt. Kun mainittu lehti sen jälkeen on jo edellä mainituin keinoin saanut rauhassa »yleistä mielipidettä" piirissään muokkailla, niin eipä ihme, jos käsitteet sekaantuivat ja yhteistunto höltyisi, minkä kautta työväenliikkeelle tuotetaan vahinkoa.

Semmoinen asiointi kuin Vaasassa ja Kuopiossa ei saisi kauemmin jatkua. Sentähden olisi asianomaisten piirijärjestöjen tartuttava tiukasti kiinni tällaisiin epäkohtiin ja huolehdittava siitä, että heidän piirissään ilmestyvät „työväen lehdet" pysyisivät järjestöjen määräämällä kannalla, sosialidemokraattisina. Elleivät ne tähän alistu on niiltä kiellettävä kaikenkaltainen kannatus, kuten ainakin vastustajilta.

Puoluekokous puolestaan ei voine hyväksyä puoluelehdiksi tai sellaisina pitää niitä sanomalehtiä, jotka hylkäävät puolueemme sosialidemokraattiset periaatteet ja niin ollen on syytä päättää:

Vaasassa nykyisin ilmestyvältä »Työläiseltä» peruutetaan sosialidemokraattisen puoluelehden oikeudet, mutta saa se ne kuitenkin takaisin niin pian kuin se ja sitä julkaiseva yhtiö ilmoittavat hyväksyvänsä sosialidemokraattiset periaatteet ja menettelytavat sekä noudattavansa puolueemme ohjelmaa ja päätöksiä.

Samalla olisi myöskin selvän ja yhtenäisen menettelytavan saavuttamiseksi ja välttämättömän puoluekurin säilyttämiseksi päätettävä:

sosialidemokraattiset yhdistykset ja järjestöt eivät saa kannattaa tai suosia muita kuin puoluelehdiksi hyväksytyjä sanomalehtiä. Jos jossakin vaalipiirissä ei ole sosialidemokraattista puoluelehteä, niin on piirissä toimivien järjestöjen otettava ilmoitus ja tiedonantolehdekseen joku siihen tarkoitukseen sopiva puoluelehti, kunnes saavat piiriinsä oman puoluelehden.

Paria poikkeusta lukuunottamatta ei puoluetoimikunnalla ole erikoista muistuttamista niitä lehtiä vastaan, jotka Puolueneuvoston kokouksen jälkeen ovat puoluelehdiksi ilmoittautuneet. Yhteen aikaan näytti näistä Kotkassa ilmestyvä »Työn Oikeus" selviä oireita puolueelle vihamielisten pyrkimysten vaikutuksesta, mutta kun lehteä julkaisevan yhtiön johtokunta omasta aloitteestaan ryhtyi asian vaatimiin toimenpiteisiin, on senkin lehden kanta nykyisin sopuisuudessa puolueen omaksumain periaatteiden ja menettelytapojen kanssa. — Erikoisessa asemassa on Tampereella ilmestytvä sos.-dem. Nuorisoliiton äänenkannattaja »TyöläisnuorisoMehti, jonka asema ja kanta on kovin epäselvä. Lehden toimitus on kylläkin koettanut pitää lehteä sosialidemokraattisella kannalla, mutta kun lehti on Sos.-dem. Nuorisoliiton äänenkannattaja ja mainittu liitto ei halua työskennellä käsikädessä sos.-dem. puolueen kanssa, vaan asettaa omat päätöksensä puoluepäätösten yläpuolelle ja kun liiton toimikunta on kehoittanut »Työläisnuorison" johtokuntaa peruuttamaan lehden puolesta tehdyn anomuksen päästä puoluelehdiksi, ei puoluetoimikunnan mielestä voitane vastoin Nuorisoliiton toimikunnan tahtoa sen äänenkannattajalle puoluelehtioikeuksia tyrkyttää. Toisin olisi asia, jos »Työläisnuoriso* lakkaisi olemasta mainitun liiton äänenkannattaja ja julistautuisi sosialidemokraattisella kannalla olevain nuoriso-osastojen äänenkannattajaksi ja saisi niiltä siihen valtuutuksen. Silloin olisikin eräs aukko puoluelehdistössämme täytetty; meillä olisi sosialidemokraattinen työläisnuorison lehti.

Edelläolevan perusteella puoluetoimikunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi:

Paitsi Puolueuuvoston väliaikaisesti hyväksymiä puoluelehtiä .Kansan Sana* Tampereella, »Demokraatti" Turussa, »Työn Voima" Jyväskylässä, »Hämeen Kansa" Hämeenlinnassa, »Kansan Voima" Sortavalassa ja »Folkbladet" Vaasassa, hyväksytään puoluelehdiksi myöskin sitä pyytäneet .Työn Oikeus" Kotkassa, »Pohjan Kansa» Oulussa, »Vapaus" Mikkeliissä ja »Uusi Aika" Porissa; sekä

»Työläisnuorison" Tampereella, hyväksyminen puoluelehdeksi jää riippumaan siitä, asettuuko se puhtaasti sosialidemokraattiselle kannalle ja ilmoittaa noudattavansa puolueemme ohjelmaa ja päätöksiä.

Asiasta keskusteltaessa lausui:

J. Suominen: Alustuksessa esitellään asioita ja sanomalehtiä tavalla, joka vaatii minua kiinnittämään niihin erikoista huomiota.

Ensinnä siteerataan Vaasassa ilmestyvän puoluelehden »Työläisen» yhtiökokouksen päätöslauselmaa joka kuuluu: »että lehden kanta on muutettava jyrkän luokkataistelun kannalle, tarkoin noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja". Kun tuo loppuosa »noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja* tuli kokouksessa hylätyksi, niin se on aiheuttanut, että puoluetoimikunta esittää puoluekokoukselle evättäväksi Työläiseltä puoluelehden oikeudet. Perusteluissa sanotaan: »Semmoinen asiain tila kuin Vaasassa ja Kuopiossa ei saisi kauemmin jatkua. Sentähden olisi asianomaisten piirijärjestöjen tartuttava tiukasti kiinni tällaisiin epäkohtiin ja huolehdittava siitä, että heidän piirissään ilmestyvät työväenlehdet pysyisivät järjestöjen määräämällä kannalla, sosialidemokraattisina. Elleivät ne tähän alistu on niiltä kiellettävä kaikenlainen kannatus kuten ainakin vastustajilta." Nyt on asia todellisuudessa niin, että »Työläinen" on Vaasan seudun työläisten omistama, eikä ole yksityisiä omistajia koko osuuskunnassa. On ilmeistä, kun tällainen yhtiökokous tulee pidettäväksi, että siinä on juuri sen piirin työväen järjestöjen edustajat päättämässä lehden kannasta. Näin ollen »Työläisen» yhtiökokouksessa on lehden kantaan päässeet yksinomaan vaikuttamaan ne mielipiteet, mitä piirin osastoissa on vallalla, koska ne ovat piirin valitsemia edustajia tuohon sanomalehtikokoukseen. Tuntuu käsittämättömältä, että puoluetoimikunta, sen jälkeen kun kokous on hyväksynyt tuon piirin kannaksi, lähtee esittämään, ettei se lehti edustaisi sen piirin kantaa. Ainakin on siinä sellainen ristiriitaisuus, sellainen epäjohtamukaisuus, joka ei ole minulle selvinnyt. Mikäli tunnen »Työläisen» kysymystä, on siinä takana persoonakysymys eikä mikään muu, ja kun ei tähän asti ole voitu syyttää »Työläistä" siitä, että se olisi epäsosialidemokraattisena esiintynyt, tuntuu puoluetoimikunnan kanta, että lehdeltä on kiellettävä puoluelehden oikeudet, käsittämättömältä. Työläisen taholta ollaan kai erikoisen tyytyväisiä siihen toimenpiteeseen, johon puoluetoimikunta on lehden suhteen ryhtynyt, koska se on lehdelle vain reklaamia ja koska puoluetoimikunnan esitys on niin täydellisesti ristiriitainen, ettei puoluekokous voine asettua samalle kannalle kuin puoluetoimikunta.

Sitten puhutaan alustuksessa sos.-dem. Nuorisoliiton lehdestä, Työläisnuorisosta. Siitä sanotaan: »Toisin olisi asia, jos Työläisnuorisosto lakaisi olemasta mainitun liiton äänenkannattaja ja julistautuisi sosialidemokraattisella kannalla olevain nuorisosoastojen äänenkannattajaksi ja saisi niiltä siihen valtuutuksen. Silloin olisikin eräs aukko puoluelehdistössämme

täytetty; meillä olisi sosialidemokraattinen työläisnuorison lehti.» Minä oletan, että puoluetoimikunta tällä lauseella tahtoo johtaa asiat siihen, että sen jälkeen kun Työväen Sanomalehtiosakeyhtiö on aiottu vallata puolueen haltuun ja siinä kai luullaan jonkun verran onnistuttavan, niin lähdetään jatkamaan valtauspyyteitä, lähdetään valtaamaan sosialidemokraattiselta nuorisoliitolta sen ainoaa sanomalehteä, joka on sen hallussa. Kun minä en tahtois olla mukana lähtemässä valtaustoimenpiteillä vie-mään nuorisoliitolta sen äänenkannattajaa, niin en käsitä puoluetoimikunnan mielipidettä. Minä oletan, vaikka sosialidemokraattinen nuorisoliitto ei kuulukaan puolueeseen, että puolue ei käy samanlaiseen toimenpiteeseen sen suhteen kuin aikaisemmin työvänsanomalehtiosakeyhtiön suhteen.

Mitä puoluelehtien arvosteluun tulee, niin minä pyytäisin kiinnittämään kokouksen huomiota puolueen täällä Heisingissä ilmestyvään pää-äänenkannattajaan ja sen toimitukseen. Kuten useimmat jäsenet lienevät huomanneet, Sosialidemokraatin johtavalla paikalla olevia kirjoituksia samoin kuin erinäisiä muita siinä julkaistuja artikkeleita lukiessaan, on niissä useissa kirjoituksissa esiintynyt sensuuntainen sävy ja kanta, että se ei ole tyydyttännyt ainakaan Uudenmaan vaalipiirin alueella olevia järjestyneitä työläisiä. Syyskesällä — en muista tarkemmin aikaa enkä sitä numeroa, jossa kirjoitus julkaistiin — oli Sosialidemokraatissa nimellä »Mistä on kysymys» artikkeli, joka kokonaan oli sellainen, että, sanottakoon se suoraan, se oli suorastaan provokaattorimainen. En olisi olettanut, että Suomen Sosialidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattajassa johtavan kirjoituksen paikalla julkaistaan kirjoitus, jossa tahdotaan leimata kaikki toisinajattelevat, toisin asioita katsovat henkilöt sellaisiksi, että heistä voidaan lausua mitä tahansa ja mahdollisesti sen avulla osoittaa virkavalta heidän niskaansa. Mitä sitten tulee puolue-edustajavaalien aikana julaistuihin Sosialidemokraatin kirjoituksiin, niin jokainen tuntee, että niissä vaalinaikaisissa kirjoituksissa käytetyllä esitystavalla koetettiin toismieliset saada painetuksi mahdollisimman alas, ja muistamme, kun julkaistiin vaalien tulos Helsingissä toimitetussa äänestyksestä, mitenkä siinä leimattiin ne, jotka ehkä useatkin olivat joutuneet tietämättään puhvatuiksi puoluekokoukseen edustajiksi, lassylaisiksi ja sen sijaan ne, jotka eivät joutuneet listalle, sosialidemokraateiksi. Ja minä vakuutan, että sillä listalla, joka leimattiin sellaiseksi, että sillä valitut eivät olisi olleet sosialidemokraatteja, oli sellaisia vanhempia puoluetovereita, joiden täytyy olettaa olevan sosialidemokraatteja. Mainitsen Hellstenin ja Bryggarin. Heitä ei kukaan voine väittää muuksi kuin puhtaiksi sosialidemokraateiksi. Kun heihin sovelletaan ilkeitä letkauksia, »lassylainen« ja »kommunisti», niin se on surettavaa. Toivottavaa olisi, että tulevaisuudessa saataisiin tuollaiset epäkohdat korjatuksi.

Mitä tulee suvaitsevaisuuteen, jota lehdessä on harjoitettu niitä suuntaa kohtaan, joita ehdottomasti työväen joukkojen mielessä kyttee, niin ei ainakaan ole tasapuolisesti näitä virtauksia viattomassakaan muodossa siinä tullut ilmi. Ompa menty sensuriakin harjoittamaan ja siinä niin pitkälle, kuten erään toisen keskustelun yhteydessä huomautin, että sellaisen puoluetoverin kuin Matti Paasivuoren kirjoituksia on lähdetty muuttamaan itse periaatteiltaan. Minä pitäisin rehellisempänä, että, ellei sellaisia kirjoituksia toimitus katsoisi voivansa julkaista, se sanoisi suoraan: vie pois, sillä niitä ei voida julkaista. Mutta sitä, että toimitus lähtee muuttamaan tuollaisen toverin kirjoituksen periaatetta, sitä menetelyä ei voida sanoa rehelliseksi. Niinikään on lehdessä harjoitettu sen-

suroimista sellaisiin ulkopoliittisiin kirjoituksiin nähden, joihin Sosialidemokraatin päätoimittaja ei ole kyllin pätevä. Minä oletan, että se ulkopoliittinen kirjoittaja, jonka kirjoituksia on tahdottu sensuroida, on vielä Sosialidemokraatin päätoimittajalle oppi-isä ja niin ollen oppilaan olisi ollut opittava eikä lähdettävä sensuroimaan.

Toivoisin, että, kun tämä kysymys luonnollisesti lähetetään valiokuntaan perinpohjaisen lausunnon saamista varten, valiokunta kiinnittäisi näihin seikkoihin huomiota ja että valiokunnan mietinnön tultua tunnetuksi myös vastaisuudessa koetettaisiin välttää tuollaisia harhaanjohtavia erehdyksiä.

E. Grönqvist yhti edellisen puhujan lausuntoon mitä tulee »Työläisen» sulkemiseen pois puoluelehden joukosta. Todisteli, ettei »Työläistä» mitenkään voi kirjoitustensa suhteen syyttää epäsocialidemokraattiseksi. Selosti puheena olevan lehden yhtiökokouksen päätöstä. Se on sen luontoinen, ettei sen nojalla voi lehdeksi evätä puoluelehden oikeuksia. Vallankumouksellisuuden ei tarvitse aina olla aseelliseen vallankumoukseen pyrkivää. Ehdotti, että kokous ratkaisisi uudelleen »Työläisen» asian ja palauttaisi sille puoluelehden oikeudet.

Järjestävän valiokunnan puolesta ilmoitettiin, että valiokuntatöiden vuoksi alkaa seuraavan päivän istunto klo 3 ip. Istunto päättyi klo 6 illalla.

Seitsemäs kokouspäivä.

Sunnuntaina, iouluk. 14 päivänä.

Istunto alkoi klo 3 ip. *Hakkilan*, toimiessa puheenjohtajana. Nimenhuudossa merkittiin poissaolevaksi *Kaarilahti* ja *Anttila*.

Puoluelehdet

Jatkettiin edellisenä päivänä keskeytynyttä puolueen sanomalehtien arvostelua. Tällöin käytti puheenvuoroa

A. Laine, lausuen, ettei »Työläisen» edustamassa piirissä voida käsitellä, millä perusteilla puoluetuimikunta ehdottaa lehden eroitettavaksi puoluelehdistöstä. Yhtiökokouksen päätöstä ei voi pitää siihen oikeuttavana synä. Järjestöjen edustajat olivat juuri tuota päätöstä tekemässä, eivätkä järjestöt voi siis ryhtyä boikottamaan omaa lehteään. Toivoi, että puoluekokous ei hyväksyisi puoluetuimikunnan ehdotusta.

tij. E. Eklund kiinnitti huomiota puoluetuimikunnan lausunnon »Työläisnuorisoa» koskevaan kohtaan. Lehden moitKtu kanta ei ole johtunut Liiton toimenpiteestä vaan pikemminkin toimituksen heikkoudesta. Lehden kanta ei muuten ole ollut niin epäselvä kuin on väitetty, pitäen puhuja *S. Sosialidemokraatin* kantaa usein paljon epäselvempänä.

Nuorisoliitto tarvitsee oman äänenkannattajan, sillä esim. S. Sosialidemokraatti ei palvele nuorisoliikettä suinkaan kylliksi, huomauttaen ettei S. Sos.-dem. julkaissut Liiton julistusta kansainvälisen työläisnuorisopäivän johdosta. Päinvastoin julkaisi lehti vain uutisen »bolshevikivallankumouksen vuosipäivästä". Ei pitänyt näin pitkälle menevää holhousa suotavana ja siksi piti Liiton äänenkannattajaa välttämättömänä. Puoluetoimikunnan lausunnon sen osan, jossa toivottiin, että »Työläisnuoriso" ei pysyisi Liiton äänenkannattajana, leimasi puhuja työläisnuorisoliikkeeseen hajottamiseksi. Vastusti sitä, että työläisnuorisolle purettaisiin vain vanhojen ajatuksia kuin lapsille, viitaten tässä suhteessa saksalaisiin oloihin, jotka eivät suosita itseään esimerkiksi. Ehdotti »Työläisnuorisoa» koskevan kohdan päätöksessä seuraavasti kuuluvaksi: »Työläisnuorison» hyväksyminen puoluelehdeksi ei voi tulla kysymykseen sen jälkeen kuin Työläisnuorison Sanomalehti O. Y:n johtokunta on ilmoittanut peruuttavansa lehden puolesta tehdyn anomuksen päästä puoluelehdiksi.

P. Kemppi kosketti aluksi Laineen lausuntoa »Työläisen" asiassa sekä sen tulkintaa niin hyvin asianomaisten sanomalehtipolemiikissa kuin myös »Työläisen" ja Suomen Sosialidemokraatin kirjoituksissa. Yhtiökokous, määrätessään lehden kannan selvän luokkataistelun pohjalta, oli sitä mieltä, ettei lehti siihen asti ollut vastannut niitä vaatimuksia, jotka todellisen työväenlehden tulee täyttää. Nyt puoluetoimikunta päätöksellään tahtoo estää lehden työläislukijain vaatimukset oman lehensä suhteen. Polemisoi piirisihteerin Grönqvistiä vastaan, väittäen tämän esittäneen väärin lehden kannattajajoukon kannan. Toivoi; ettei puoluetoimikunnan lausunto antaisi puoluekokoukselle aihetta mihinkään toimenpiteisiin.

J. Penttala selosti vaasalaisen »Työläistä" kustantavan O. y. kirjapaino A. b:n yhtiökokousta, lausuen vaaleja vastustaneitten työläisainesten ryhtyneen yhtiökokouksen johdosta valmisteluihin vallatakseen yhtiön. Näitä toimenpiteitä ei yhtiön johtokunta pitänyt vakavampana. Marrask. 16 p:n yhtiökokouksessa lehden suuntakysymyksen tultua esille, hyökkäsi kokouksen vasemmistoaines puoluetoimikuntaa, eduskuntaryhmää ja S. Sosialidemokraattia vastaan. Puhuja oli kehoittanut kokousta arvostelemaan lehden kantaa sos.-demokratiaan pohjalta, jolloin huomautettiin lehden kaikessa seuranneen S. Sosialidemokraatin ohjeita ja vakuutettiin, ettei lehden kanta ollut tyydyttänyt sikäläistä työväestöä.

Kokouksessa oli tehty ehdotus lehden muuttamisesta itsenäiseksi Savon Kansan tapaan (Rosenberg: »Se ehdotus heti hylättiin"). Vielä ilmoitettiin järjestöjen päättäneen valita Savon Kansalle asiamiehiä ja ryhtyvän boikotteeraamaan Työläistä, ellei lehden kanta muutu. Päätös tuli sellainen, ettei se edellytä puhujan mielestä sos.-dem. periaatteiden noudattamista. Selostusta lausui väitetyä vääräksi vasta jalestäpäin, kun nähtiin miten päätöstä muualla arvosteltiin. Näitten jalestäpäin tulleitten selitysten väitti johtuneen halusta salata kommunistista suuntaa sos.-demokratiasella nimellä. Kokousta S. Sosialidemokraatissa selitellyt piirisihteerin Grönqvist ei ollut kokouksessa läsnä.

A. Perämäki yhtyi niihin, jotka ovat ehdottaneet, että »Työläistä» koskeva puoluetoimikunnan ehdotus ei antaisi aihetta mihinkään.

T. Bryggari huomautti työväenliikkeessä aina kaikissa maissa esiintyneen valhevasemmistolaisuutta ja nimisocialistisuutta ja piti tarpeellisena ottaa selkoa, kuka on todella vallankumouksellinen eikä vierailia, porvariston asioilla. Noita molempia on työväenlehtien vastustettava. Lehdet

eivät ole selostaneet syndikalistisia ja kommunistisia virtauksia kyllin selvästi. — Puolueen pää-äänenkannattaja ei ole tulkinnut Suomen työväen luokkakäsityksiä, eikä ole voinutkaan, koska puoluetöimikunnan puheenjohtaja on ilmoittanut puolueen hoitavan nousevaa vapaamielisen porvariston itua. Lehti ei nykyisellään saa jatkua. Kun on ehdotettu vasemmistoleikkausta, on myös tehtävä sellainen oikeiston suhteeseen. Lehden toimituskunnassa on tehtävä muutos, ehkä Sventorzetskin johdolla. Asiasta olisi saatava menettelytapavaliokunnan ehdotus.

T. Tainio: Kaikki puolustelut siinä suhteessa, että Työläinen on tähän asti ollut sosialidemokraattinen lehti, niinkuin täällä eilen puhuttiin ovat kuinka minä sanoisin tarpeettomia. Puoluetöimikunta myöntää, että Työläinen on noudattanut oikeaa suuntaa, kyllä se on ollut sosialidemokraattinen. Tähän asti siis sitä lehteä vastaan ei ole ollut mitään muistuttamista. (Onpa ollut.) Miten tahdotte. Mutta yhtiökokous on hylännyt Lillnixin päätösehdotuksen. Lillnix ehdotti nimittäin siinä yhtiökokouksessa, josta Pentala puhui »että lehden kanta on muutettava jyrkän luokkataistelun kannalle ja tarkoin seurattava köyhälistön vallankumousliikettä, noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja." Tämä ehdotus hylättiin. Se hylkääminen oli paha. Ei sellainen lehti, joka ei saa noudattaa sosialidemokraattisen puolueen periaatteita ja ohjelmaa, ei se voi olla sosialidemokraattinen puoluelehti. Yksinomaan siitä syystä puoluetöimikunta on ehdottanut sen puoluelehtioikeuden peruutettavaksi, kunnes yhtiö näkee hyväksi myöntää lehdelleen Oikeuden noudattaa sosialidemokraattisen puolueen periaatteita- ja menettelytapoja. Minä luulen että siitä asiasta ei tarvitse tämän enempää puhua. Sitten täällä vielä sanottiin, että puoluetöimikunta aikoo riistää sen paikkakunnan työväeltä määräysvallan lehdensä suhteen. Se ei ole totta. Minä väitän, että yhtiökokous ei ole edustanut tarkoin niiden kahden piirin työväenmielipiteitä (Scheidemanilaisia). En minä tiedä sitä, mutta minä väitän, että näiden piirien työläisten mielipiteet tulevat parhaiten ilmi niiden piirikokouksissa. (Eivät tule). Mitään muuta pätevämpää, järkevämpää työväenmielipiteen ilmaisaamistilaisuutta ei ole kuin piirikokous. Ja jos piirikokous päättäisi tällä tavoin, niin ymmärtäisin, että se piiri ei ole sosialidemokraattinen. Mutta siinä piirissä ei ole viittaustakaan sen suuntaiseen tyytymättömyyteen eikä ilmaantunut minkäänlaista kommunistista suuntaa yleisemmin, lukuun ottamatta erinäisiä kaupunkikuntia, ja niin ollen minä sanon, että tässä on tapahtunut jonkinlainen keikaus, vallankaappaus osakeyhtiön kautta ja loukatun sillä tavoin oikeastaan sen piirin työväenjärjestöjen määräysvalta.

Mutta puoluetöimikunnan lausunnossa on eräs vika, josta en tiedä, onko sitä täällä huomattu. Siinä ei puhuta yhtään sanaa Sosialistisesta Aikakauslehdestä, (ei kannata puhua sellaisesta roskasta.) Kyllä siitä kannattaa pikkuisen puhua. Sen toimittaja Lassy, kun täällä oli Luodon asia esillä, kysyi minulta, miksei hänen erottamistaan ole puoluekokouksessa otettu esille, onhan hänen toimintansa samanlaista, samaa suuntaa edustaa Sosialistinen Aikakauslehti. Aivan oikein, minä sanoin, mutta sinun vuorosi ei ole tullut ja nyt se vuoro minun käsittääkseni tuli. Jos Lassy olisi malttanut odottaa, niin ei hänen olisi tarvinnut tehdä tätä muistutusta. Tässä on nyt paikka keskustella hieman siitäkin asiasta. Meillä on nimittäin toinenkin lehti, jonka tarkoitus on puolueen hajottaminen ja vahingoittaminen: Sosialistinen Aikakauslehti. Sen ainoana tarkoituksena on sosialistisen puolueen vahingoittaminen. Sen enempää en aio tästä asiasta puhuaakaan. Minä teen ehdotuksen, että johdonmukaisuuden ja puolue-

kurin vuoksi Sosialistisen Aikakauslehden toimittaja fil. tri Lassy erotettaisiin sosialidemokraattisesta puolueesta ja että asia lähetetään valiokuntaan.

Sitten täällä väiteltiin puoluekuria vaativasta päätöslauselmasta. Alustuksessa sanotaan, »että sosialidemokraattiset yhdistykset ja järjestöt eivät saa kannattaa tai suosia muita kuin puoluelehdiksi hyväksytyjä sanomalehtiä." Tämä on minusta aivan yksinkertaista ja selvää. Kun puoluetta vastustaa ja vahingoittaa, niin on yhdentekevää, onko se lehti porvarillinen vai kommunistinen. Me olemme sosialidemokraattinen puolue ja me järjestöinemme emme voi kannattaa muita kuin sosialidemokraattisia lehtiä. Yksinkertaisin terve järki sanoo, että meidän pitää keskuudessamme noudattaa sen verran puoluekuria. Ja jos näin ei tapahdu, niin täytyy katsoa, että se järjestö tai ne järjestöt, jotka tätä päätöstä rikkovat, erotetaan myös puolueesta. Eihän ole mitään järkeä siinä, että me olemme sosialidemokraatteja olevinamme, kuulumme sosialidemokraattiseen puolueeseen, olemme hyväksyneet sen ohjelman, hyväksyneet sen menettelytavat, mutta kuitenkin samoina järjestöinä ryhdyimme kannattamaan ja pitämään ilmoituslehtinä-mme, tiedonantolehtinämme sellaisia sanomalehtiä, jotka jyrkästi vastustavat puolueemme ohjelmaa ja menettelytapoja. Sehän osoittaa niin ihmeellistä leväperäisyyttä ensinnäkin puoluejohdon taholta, jolle tiukemmin vastusteta sellaista mielipiteiden epäselvyyttä, sellaista hataruutta, että ihmettelen kuinka sellainen on mahdollista. Sosialidemokratiaa on rakennettu 20 vuotta, puhutaan luokkatietoisuudesta, puhutaan että noudatetaan periaatteita ja kuitenkin vallitsee tällainen suuri sekasotku. Siitä täytyy saada loppu. Ja esimerkin vuoksi, selvyiden vuoksi on parasta tehdä siitä tiukka päätös.

Eklund lausui, että Työläisnuorisoa koskeva ehdotus ei antaisi aihetta mihinkään toimenpiteeseen, koska liiton toimikunta on päättänyt, että työläisnuorison puoluelehdiksi pääsy pyyntö on peruutettu. Työläisnuorison yhtiön johtokunta ei ole peruuttanut sitä pyyntöä. Meille ei ole tullut sellaista ilmoitusta. Päinvastoin Työläisnuorisoa kustantavan yhtiön johtokunnalta on meillä edelleen peruuttamaton pyyntö, että se lehti hyväksytäisiin puoluelehdiksi. Siis Eklundin ehdotusta ei käy ottaminen huomioon ja itse asia täytyy käsitellä. Minä toivon sen saavan sen suuntaisen päätöksen kuin puoluettoimikunta ehdottaa.

T. Uski vertasi Suom. Sosialidemokraattia puolueen pää-äänenkantajana Työmieheen, nähden eron siinä, että »Työmies" oli liian räikeä ajaessaan työläisten etuja, S. Sosialidemokraatti taas harjoittaa taantumusta etsien yksinomaan porvarien kiitosta. Se on johtanut harhaan m. m. leimatessaan vanhoja sosialidemokraatteja »lassylaisiksi" eli kommunisteiksi. Edelleen puhuja selosteli puolue- ja piirilehden eroavaisuutta ja kummallekin kuuluvia tehtäviä. Kosketteli myös Työv. Sanomalehti O.ym valtausta puolueelle. Ollaan epäjohdonmukaisia, kun tahdotaan tuomita Sosialistinen Aikakauslehti kokonaan boikotettavaksi kun kuitenkin porvarillisiakin julkaisuja levitetään esim. Työvän Kirjakaupan kautta. Jos Luoto ja Lassy erotetaan puolueesta, olisi myös Huftunen ja kenties Ryömä erotettavat. Ehdotti asian viime mainitun suhteen lähetettäväksi menettelytapavaliokuntaan.

E. Mäkelin muistutti useasti lausutun, että Suomen työväki vihaa Venäjän porvaristoa, mutta ei sen vallankumouksellista työväkeä. Nyt on puhujan mielestä käynyt päinvastoin, että sos.-dem. lehdistö osoittaa vihamielisyyttä Venäjän vallankumouksellista työväkeä kohtaan. Paheksui ja moitti puoluejohdon ja lehdistön suhtautumista Venäjän ja Suomen vallankumoukseen.

H. Ryömä: Minä muistan aivan elävästi Työväen sanomalehtiosakeyhtiön kokouksen keväällä 1917. Muistan ne ankarat hyökkäykset, joiden alaiseksi toveri Valpas, Työmiehen päätoimittaja, joutui Uskin, Oskari Jalavan y. m. puolelta. Olin odottanut, että nyt tässä kokouksessa minä tulisin paljon paremman pyykin alaiseksi, mutta se onkin ollut ihmeellisen lievä. Kyllä näen, että Jalavalla on puheenvuoro pyydettyä, ja tiedän, että hän tulee minut ryöpyttämään paremmin kuin hän teki Valpalle. (Jalava: Eikö ansaitse? Puhuja: Ansaitsee!). Mutta olot ovat olleet paljon vaikeammat ja monimutkaisemmat, ja senvuoksi on aivan luonnollista, että näissä oloissa syntyy sellaisia ristiriitoja ja aiheita hyökkäyksiin paljon enemmän kuin silloin. Minä siis olen aivan valmistautunut siihen että tällaisia hyökkäyksiä tultaisiin toista vuotta kestäneen toiminnan jälkeen hyvinkin runsaasti tekemään.

Luen ensiksi ne toimintaohjeet joiden mukaan olen toiminut ja yrittänyt lehteä toimittaa; ne ovat puolueen kaksi menettelytapapontta. Toinen niistä kuuluu seuraavasti: »Porvarillisen taantumuksen kiihkkokauden aikana ja sen yrittäessä kaikin keinoin sortaa ja estää työväenjärjestöjen rauhallista toimintaa ja laillista luokkataistelua on yhä edelleen välttämättömästi noudatettava vakavaa, tosiolojen, eikä epävarmain toiveiden mukaan harkittua puoluemenettelyä; on pysyttävä erossa puolueemme hylkäämistä taistelutavoista; samoin ärsyttävistä hyökkäyksistä, joiden seurauksia ei ole punnittu; valvottava vankan puoluekurin noudattamista sekä katsottava aina, millä tavalla toimien voidaan olla mahdollisimman varmoja järjestyksen säilyttämisestä työväen riveissä, pimeäin voimien provokatoristen yritysten häpeään joutumisesta ja edesvastuuttomain (puhuja viittasi kädellään äärimmäiseen vasemmistoon) yltiöpäiden vaarallisten yritysten raukeamisesta; sekä muutenkin pidettävä silmällä, ettei minkään meidän oman tai meidän kenties estettävissä olevan toiminnan kautta työväen nykyisten vähäistenkään luokkataisteluoikeuksien supistaminen tai ryöstäminen käy työväen vihollisille helpommaksi, vaan että se käy yhä vaikeammaksi».

Tämän ponnen johdosta ei minun kai tarvitse huomauttaa, että Suomen työväenluokalla ei ole ollut niin raskasta aikaa ennen, taantumus ei ole milloinkaan ennen siinä määrässä painanut kuin viimeksi kuluneena aikana eikä siinä määrässä pakottanut harkitsemaan, millä tavoin on toimittava. Viime ylimääräinen puoluekokous laati tässä asiassa vielä seuraavan ponnen: »Puoluekokous velvoittaa kaikki järjestöt ja puolueen äänenkannattajat sekä puoluetuomikunnan harjoittamaan työväen keskuudessa valpasta valistustyötä tehdäkseen kaikille työväenluokan jäsenille selväksi sosialidemokratian periaatteet ja menettelytavat sekä vastustamaan sosialidemokratialle vierasten, valevallankumouksellisten harhaluulojen leviämistä». Tässä on siis ne ohjeet, jotka ovat kuuluneet niin hyvin meidän lehdelle, S. Sosialidemokraatille, kuin kaikille muille puolueen lehdille, ja minä yhdyin siinä täydellisesti toveri Bryggariin, että olemme Huonosti näitä ohjeita noudattaneet ja liian vähän tätä asiaa selittäneet. Toiminta on tosiasiaa ollut vaikeaa. Meillä on ollut maanalainen agitatio, tavaton parjaustulva ja puolueen hajoittamispyrkimykset vastassamme. Ne, jos mitkään, ovat tukeneet taantumusta ja vahingoittaneet erinäisten arkojen kysymysten kuten m. m. amnestiakysymyksen ratkaisua ja, kuten täällä kokouksessakin on moneen kertaan kuultu, varsinkin maailman vallankumouksen harha on niin yleisenä esiintynyt, että siitä varsinkin on erikoisesti, täytynyt huomauttaa. Tähän asiaan nähden minusta täydellisesti pitää paikkansa, mitä toveri Viik sanoo alustuksessaan: „se toivomus, että maail-

mansodan synnyttämistä hajanaisista levottomuuksista voitaisiin kehittää koko maailmaa käsittävää vallankumousta, on siis osoittautunut utopiaksi, jonka ylläpitäminen ainoastaan voi viivyttaa tosiloihin perustuvan, yhte-näisen proletaarisen taktiikan muodostumista". Tämä on myös täydelli-sesti ollut minun kantani ja on edelleen, ja uskon, että se kanta on osoit-tautuva todeksi. Kun täällä kuulin toveri Pekkalan sisäisesti onntoa pu-hetta, jossa ei ollut mitään muuta sisältöä kuin »maailman vallankumous", joka muka pian tapahtuu, niin muistin elävästi keskusteluni Pekkalan virka-veljen Laaksovirran kanssa syksyllä 1917. Hän sanoi, että maailman val-lankumous on pian käsissä ja siihen täytyy valmistautua. Minä vastasin, että odotetaan, mutta että minulla oli se käsitys, ettei maailmansodan yh-teydessä synny sitä katastrooffia, jota on ennustettu. Nyt minä luulen, että olosuhteet erikoisesti meillä ovat vielä huonommat kuin silloin. Joka meillä puhuu työväen vallankumouksesta, sen täytyy olla täydellinen unek-sija, jota vastaan on asetuttava. Ja minä sanon, että ne miehet, jotka täällä puhuvat vallankumouksesta, eivät kykene edes vallankumousta teke-mään. Haukkukaa meitä niin paljon kuin tahdotte, mutta ennenkuin uudelleen ryhdytte vallankumoushullutteluihin, tutkaa ensin meiltä kysy-mään neuvoa. Tällaisista vallankumoushaihatteluiden me olemme ensi-sijassa varoittaneet.

Täällä on keskustelussa mainittu Sosialidemokraatissa ollutta kirjoit-tusta »Mistä on kysymys?". Minun täytyy senvuoksi sitä kirjoitusta analysoida, koska sitä on selitetty väärin ja se näkyy yleensä vaikutta-neen kuin pommi keskellä rauhallista yleisöä. Luen siitä pääkohdat tai jotenkin kaikki. Se kuuluu: „Yksi tärkeimpiä seuroksia, minkä vallan-kumous Suomen työväenliikkeelle aiheutti oli se, että erisuuntaiset ainek-set, jotka ennen olivat kaikessa sovussa, vaikka asioista erimielisinä mah-tuneet yhden sosialidemokratisen puolueen sisään, nyt ovat ratkaisevasti eronneet toisistaan ja lähteneet kukin kulkemaan omaa tietään, synnyt-täen vanhan sosialidemokraattisen puolueen raunioista Suomen kommu-nistisen ja Suomen sosialidemokratisen puolueen*." Näin lausuu eräässä amerikkalais-suomalaisessa kommunistilehdessä „entinen Suomen työväen hallituksen edustaja Tukholmassa, toveri Usenius". Jako olisi tapahtunut Suomen kommunistisen puolueen perustavassa kokouksessa - Mosko-vassa. Lausunto on lähtenyt tässä suhteessa varsin pätevältä taholta ja on itsessään rehellinen ja selvä. Siinä nim. todetaan se tietty tapahtu-ma, että suurin osa Venäjälle paenneista kapinan johtajista ja osanotta-jista on kääntänyt selkensä sosialidemokratialle ja liittynyt bolshevisti-kommunisteihin, joiden pyrintönä on ottaa aseellisen vähemmistödiktatuu-rin avulla valtiovalta työväenluokan johtajien käsiin. Kuten kosketellus-sa kirjoituksessakin ilmoitetaan, on näiden kommunististen pakolaistem-me taholta sitten koetettu maanalaisen agitatsionin kautta yllyttää Suo-men työväenluokan jäseniä rupeamaan kommunisteiksi sekä parlamenta-risen ja ammatillisen toiminnan hyljäten, valmistautumaan uuteen kapi-naan bolshevistikommunistisen järjestelmän toteuttamiseksi. Suomen työ-väenluokalla on kuitenkin toiselta puolelta runsaasti kokemuksia siitä, mitä voidaan saavuttaa parlamenttarisen ja ammatillisen toiminnan kaut-ta, sekä toiselta puolelta verisiä kokemuksia siitä, mihin aseellinen vä-hemmistödiktatuuriin tavoittelu työväenluokan johtaa. Senpä vuoksi eivät työväenluokkamme keskuudessa liikkuvat, venäläisillä ruplilla runsaasti varustetut bolshevikkiagentit useinkaan uskalla tunnustaa oikeata väriään liikkuaan työväestön keskuudessa, vaan käyttävät tarkoituksiinsa toisia epärehellisiä keinoja. Sen sijaan nim. että ilmaisisivat olevansa kommu-

nisteja, tekeytyvät he »vasemmistososialisteiksi» ja lähtevät parhaamaan juuri jaloilleen nousseen sosialidemokraattisen puolueemme sosialidemokratian periaatteiden mukaan toimivia toimihenkilöitä sosialismin ja työväenluokan kavaltaajiksi, porvariston apureiksi y. m. s. Ja kun ulkomaille paenneet kapinalliset ovat rehellisesti eronneet sosialidemokratista puolueesta, riippuvat heidän täkäläiset hengenheimolaisensa epärehellisesti kiinni sosialidemokraattisessa puolueessa, muka vasemmistolaisina tai »riippumattomina», menevätpä vielä sosialidemokratisen työväen kokouksiin valitsemaan edustajia — sosialidemokratiseen puoluekokoukseen! Nyt puoluekokouksen ja sosialidemokratisen Nuorisoliiton kokouksen edustajavaalien yhteydessä ovatkin nämä valesosialidemokraattimme oikein ryhtyneet puuhaamaan sosialidemokratisen työväenliikkeen tukahuttamiseksi maassa. Heillä on ilmeisenä aikomuksena yrittää saada enemmistö tulevaan sosialidemokraattiseen puoluekokoukseen, ottaa tämän puolueen hallinto käsiinsä ja siten itse asiassa muuttaa se kommunistiseksi — niin paljon kuin valtiovallan puolesta uskaltavat. „Kapinan tarkoitus katsottiin saavutetun sillä, että se puhkesi, riippumatta siitä, miten se päättyi”. Näin kirjoittaa eräässä kommunistiemme aikakauslehdessä eräs heidän johtohenkilöltään - (Se oli Lassy!) - Mikä suunnaton kevytmielisyys ilmenee lausutussa ajatuksessa! Kapina tehdään vain siinä tarkoituksessa, että se puhkeaa! Kymmenien tuhansien ihmishenkien menetyt, voimakaiden työväenjärjestöjen tuhoutuminen ei merkitse tämän »tarkoituksen» rinnalla mitään! Ja sama »tarkoitus!» — ja sama tulos! — on ilmeisesti myöskin sillä uudella kapinalla ja vähemmistödiktatuurin tavoittelulla, johon nämä »vasemmistososialistit» turvautuvat parlamenttarisen toiminnan vastakohtana. He yrittävät parjata sosialidemokraattista puoluetoimikuntaa ja sosialidemokraattista eduskuntaryhmää huonosta työväenluokan asian valvomisesta vaikka he hyvin tietävät ettei millään muulla toiminnalla olisi voitu sen parempia tuloksia saavuttaa, ettei olisi ollut käytettävänä keinoa, jolla voimassa ollut valkoisen terrorin yhteiskunta olisi muutamassa kuukaudessa voitu muuttaa - sosialistiseksi yhteiskunnaksi! Sosialidemokraattisen työväen on siis oltava tietoisia, mistä on kysymys ja valittava sosialidemokraattisen maailmankatsomuksen omaavia puolue-tovereita puoluekokouksiin ja muihin edustustoihin. Vasemmistokommunisteihin, työväenliikkeen hajoittajiin ja sosialidemokratian rienaajiin nähdessä on meneteltävä niinkuin viimeisen ylimääräisen puoluekokouksen menettelytapaponsissa ohjataan s. o. kartoitettava heidät sosialidemokratisen puolueen liepeiltä, kuten on tehty Kurikalle y. m. puolueen epäsosialidemokraattisille kasvannaisille. Muuta valittavaa ei ole. Asema on vakava. Kaikissa maissa häiritsevät nämä kommunistiset »suoran toiminnan miehet», — valheyrkällä esiintymisellään työväenluokan järjestymättömiä ja kehittymättömiä pohja-aineiksi mukaansa houkuttellen, — marxilais-sosialidemokratisen työväenliikkeen olojen kehitykseen perustuvaa yhteiskuntavallankumouksellista luokkataistelua työväenluokan vapauttamiseksi. Työväenluokka voi kuitenkin voittaa niin meillä kuin muuallakin vain kansainvälisen yhteistoiminnan avulla *sosialidemokratian lipun ympärillä*. Tästä meilläkin nyt on kysymys ja tästä on työväenluokkamme jäsenten oltava selvillä eikä annettava harhakuvitelmien ja »vasemmistolaisten» iskusanojen itseään lumota. Harha-askeleet, suuretkin, voidaan kyllä aina aikojen kuluessa korvata, mutta ne tulevat niin sanomattoman kalliiksi. Parempi varoa kuin katua! •

Siinä on se paljon puhuttu kirjoitus. Minä en ihmettele, että Jalava, jonka hermoihin ilmeisesti vankilaelämä on vaikuttanut häiritsevästi, ot-

taa siitä s liraaloisesti itseensä, mutta se on oudostuttanut, että esimerkiksi jyväs kyläläinen piirisihteeri Aalto lähti sitä soveltamaan vasemmisto-sosialidemokrateihin, joista kirjoituksessa ei ole sanallakaan puhuttu, vaan selvästi rajoitettu, ketä tarkoitetaan. Tämä nyt on niitä harvoja kirjoituksia, joita olisi pitänyt olla useita, mutta joita ei ole jaksanut tarpeeksi kirjoittaa.

Minun täytyy vielä Jalavan rauhoittamiseksi selittää muutamalla sanalla, kuinka tämä kirjoitus syntyi, hän kun näet väittää, että se on kirjoitettu sentähden, että hän Koiton kokouksessa arvosteli eduskuntaryhmän toimintaa. Kirjoitus syntyi sillä tavoin, että sain Amerikasta kysymyksessäolevan kommunistilehden ja siinä Useniuksen kirjoituksen. Tuli silloin mieleeni, että asiasta saa sopivan pääkirjoitusaiheen, johon ryhdyin eräänä sunnuntaiaamuna. Poikkesin sitten siihen Koiton talon kokoukseen, jossa oli valittava helsinkiläiset edustajat puoluekokoukseen. Istahdin kokouksessa kymmenkunta minuuttia, muttei sillä aikaa eduskuntaryhmän toiminnasta keskusteltu. Kokouksessa näin tohtori Lassyn, josta tiesin jo toista vuotta, että hän ei ole sosialidemokraatti, ja joka täällä kokouksessa on itse sanonut, ettei hän ole eikä tule olemaan sosialidemokraatti. Siitä, että tosiaan tuollainen henkilö, joka ei ole sosialidemokraatti, tulee valitsemaan sosialidemokraattisia edustajia ja niinkuin näkyy, on tullut tähän puoluekokoukseenkin, jossa hänellä ei ole mitään tekemistä, minä tunsin moraalista suuttumusta. Kirjoitin kirjoituksen toimituksessa kokouksen aikana ja jätin painoon, enkä tiennyt ennenkuin vasta seuraavana päivänä, mitä Jalava oli Koiton kokouksessa puhunut. Turha on siis ollut hänen siitä ottaa itseensä. Minä sanon, että tulee pitää silmät auki tällaisena aikana, ja puoluelehden velvollisuus on sanoa, miten asia on. Tämä ei ole oikeistolaisuutta, vaan se on »oikeustolaisuutta», jos niin saa sanoa, oikeaoppisuutta ja siihen meidän pitää pyrkiä ja sitä meidän pitää teroittaa.

Täällä on sanottu, että muka tällamöisellä toiminnalla on tahdottu v hajoittaa rivejä. Minä «sanon ettei ole muu tarkoituksena kuin torjua kommunistisia kärpäsiä sekä puolueen että omilta silmiltä. (Välihuudahdus salista: Porvarien silmiltä!) Jos porvarit kiittävät tahi haukkuvat, se on minusta sama asia.

Mitä tulee lehden harjoittamaan sensuroimiseen, niin minä myönnän, että sitä on tehty ja aina tehdään, ja myönnän senkin, että on voinut tapahtua erehdyksiä — siinä ruljanssissa hukkuu väliin yhtä ja toista, jota ei ole ollut tarkoitus jättää pois eikä ole hylätty. Siinä olen aivan yhtämieltä Uskin kanssa, että on vaikea puolueen pää-äänenkannattajassa julkaista pitkiä kokousreferaatteja ja julistuksia. Niinpä Nuorisoliittokin pakkaa puhtaasti kommunistisia julistuksia, erästäkin, josta Hj. E. Eklund mainitsi, että se oli lievä julistus. Mutta kun siinä olisi pantu puolue puf- faamaan sellaista tekelettä kuin Sosialistista Aikakauslehteä, joka on kommunistinen lehti ja parjaa sosialidemokratista puoluetta, niin katsoin, ettei moista julistusta voi ottaa lehteen. Voin kuitenkin sanoa, että sensuroiminen on ollut mahdollisimman liberaalista. Otan näytteeksi muutaman palan siitä, minkälaista on tullut ja jota on täytynyt jättää pois. Tässä on kädessäni Lassyn toimiston lähettämä uutinen, jonka saftumailta sain korehtuuria lukiessani silmäini eteen kun se oli painokoneeseen menossa: »Ministeri Thomwell Haynes. T. k. 24 p:nä on Amerikan Yhdysvaltojen täällä oleva pääkonsuli Mr. Thomvrell Haynes määrätty hallituksensa täysvaltaiseksi ministeriksi Suomessa. Olemme vakuutetut, että tämä nimitys on osoittautuva erittäin onnelliseksi ei ainoastaan Suomen itsenäisyyden

turvaamiseksi, vaan myös demokratisen järjestyksen aikaansaamiseksi tässä maassa. Amerikassa ei ole koskaan ymmärretty yksipuolisen väkivallalla ylläpidetyn luokkadiktatuurin ja sotilasparaadihumpuukin siunausta kaikille kansankerroksille. Vapaan maan kansalaisena, jossa kansanvaltaiset periaatteet ovat kaikilla veressä ja johon ei mikään sotilasklikki eikä yläluokkaryhmä uskaltaisi koskea, tulee ministeri Haynes, olemme varmat siitä, myötätunnolla seuraamaan sitä työtä, mitä meidänkin puolueemme taholta tehdään kansanvaltaisen järjestyksen ja vapauden turvaamiseksi koko Suomen kansalle, siihen luettuna myös sen työväenluokka. Lausumme ministeri Haynesille parhaimman onnentoivotuksemme hänen nimityksensä johdosta ja toivomme hänelle menestystä työssään maassamme." Tällaista tulee siltä taholta. Muistakaamme samalla, miten Lassy, kun oli kysymys hallitusmuodon hyväksymisestä, hyppäsi yhden ja toisen eduskunnanjäsenen luona sanomassa, että hallitusmuoto hyväksyttävä, sillä Amerikan lähettiläs on sanonut, että se pitää hyväksyä. Tällaisia kirjoituksia tuodaan, ja tietysti niitä pitää kontrolloerata, mitä asioita kukin ajaa. Silmät pitää olla auki. Luen toiselta taholta saamani kirjoituksen. Satuinaapaamaan sen kiinni toimitussihteerin pöydältä. Tämä on oikeistotaholta ja kuuluu: »Puolueemme herrastyypit. Sos. Aikakauslehti kysyy: mitkä ovat herrastyypit puolueessamme ja vastaa seuraavasti: Ensiksikin tirehtöörityyppi j. n. e.« Sitten lähettäjä kirjoittaa: „Aikakauslehti on kuitenkin unohtanut pari hyvin huomattavaa herrastyyppeä, nimittäin: miljonäärityyppi Sulo Vuolijoki silintereineen ja viinapottuineen; ja rakasfeliijatyypin Ivar Lassy yksityissihteerineen ja persialaisine ystävättärineen. Proletaarityyppi." Tämäkin oli joutua lehteen. Minun sensuurini teki, ettei tullut skandaalia.

Olen sitä mieltä, että meitä voi moittia siltä ajalta, jonka olemme toimineet, — voi moittia vasemmalta ja voi moittia oikealta. Erikoisesti olen saanut moitetta Venäjän kysymyksen takia. Sanon ensinnäkin, että olen vastustanut sotaa Neuvosto-Venäjää vastaan. Olen ainakin kymmenkunta kirjoitusta siltä alalta kirjoittanut. Esimerkkinä mainitsen, mitenkä lausuntoja tuli lehteen. Olin kirjoittanut sotaa vastustavan kirjoituksen. Kun se oli korehtuurivedoksena valmiina, saapui toimitukselle toinen kirjoitus samasta asiasta — se oli Tannerin kynästä. Kun hän kuuli minun jo kirjoittaneen, tahtoi hän oman kirjoituksensa pois. Minä sanoin: „Ei panna pois, minä julkaisen oman kirjoitukseni tänään ja pannaan huomenna sinun kirjoituksesi nimimerkilläsi varustettuna." Niin myöskin tapahtui. Sitten tuli Kotonen Riista ja hän sanoi heti: Pitää panna kirjoitus sotaa vastaan. „Kirjoita vaan.« Niin pantiin kolmas kirjoitus hetimiten. Ne tulivat kaikki aivan tilaamatta. Mitä tulee olojen kuvauksiin Venäjältä, QJi siinä suhteessa lehden asema ollut vaikea. Sieltä ei ole nim. tahtonut saada tietoja. Porvarilehdissä on ollut erilaisten paroonien tietoja ja kuvauksia, jotka ovat sieltä saapuneet. Ne eivät tee muuta kuin herjaavat oloja. Mutta kun muuta ei ollut, niin meidän piti julkaista eräiden englantilaisten porvarien kirjoituksia, kuten Oood'in y. m., jotka pyrkivät olemaan objektivisia, mutta näkevät olot ainoastaan pinnalta. Mutta näistä kirjoituksista samoin kuin erään suomalaisen kirjoittamista on ainakin se etu, että niissä on osoitettu se pyrkimys, mihin sikäläinen järjestelmä tahtoo tulla, ja sen teoreettinen tarkoitus on hyvin kaunis. Sitte saimme Hilja Pärssisen kirjoituksen, jonka julkaisimme. Se on kuvaus siitä, minkälaisia olot todellisuudessa ovat. Mutta minkälaisia uutista levittää Lassin uutistoimisto maaseutulehtiin? Haukkuu, että julkaisimme Pärssisen selostuksen sikäläisistä oloista. Eikö Suomen työväki luota enem-

män Hilja Pärssiseen kuin englantilaisiin porvareihin. Olen saanut useita työmiesten lähettämiä postikortteja, joissa he sanovat, että te kuvaatte olot valheellisesti Oodoin kirjoituksissa, että ne ovat kurjemmat. Eihän olojen huonous kuitenkaan ole yksinomaan järjestelmän syy, se on saarron y.m. muiden seikkain aiheuttama.

Tahtoisin välttää »assylaisuuksia" ja muita »naljailuja." Mutta täytyyhän teidän myöntää, että meillä on koetettu välttää persoonallista »naljailua." Lassysta puhuminen on ollut hirmuisen vaikeaa. Minä olen tiennyt, ettei Lassy ole sosialidemokraatti. Mutta jos häntä ja heikäläisiä sanoo kommunisteiksi, niin siihen sanotaan, että se on ilmianto »ohranalle", ja sen vuoksi on täytynyt keksiä uusi termi »assylaisuus".

Tahdon lopuksi huomauttaa, että Uudenmaan piiri on lehtemme hyväksynyt piirilehdekseen. Mutta olen sitä mieltä, että parempi olisi, jos Uudellamaalla olisi oma piirilehtensä. Se ilmeisesti helpottaisi sosialidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattajan toimitusta. (Se nukkuu!) Ei se nuku, mutta se ei rupea kannattamaan kaikkia tuhuksia, mitä Helsingin Kunnallisjärjestö päättää. Olen itse koettanut toteuttaa sitä katsantokantaa, että työväenlehden pitää mahdollisimman paljon pitää kiinni teoriasta ja pysyä yläpuolella satunnaisten juttutupapäätösten eikä missään tapauksessa ruveta, — en minä ainakaan ole siinä mukana, kuten Sulo Vuolijoki itsestään sanoi — toteuttamaan tuhmia päätöksiä. Pitää paikkansa aina ja joka paikassa se, mitä Marx sanoi silloin kuin hänestä joukot luopuivat ja hän jäi yksin: pitää tehdä niinkuin katsoo oikeaksi ja antaa ihmisten puhua. Täällä on leikkiläisesti ehdotettu minun erottamistani puolueesta ja Jalava kuulemani mukaan tulee ehdottamaan sitä vakavasti. Minä en pelkää, sillä uskon, ettei kokous sellaista ehdotusta kannata. Mutta minä olen itse saanut tarpeekseni puolentoista vuoden rähjäämisen jälkeen ja olen ollut valmis jättämään päätoimittajan tehtävät jo kevästä saakka. Enhän minä ole mikään sanomalehtimies, ja ihmettelen, että olen sentään niinkin hyvin onnistunut, kun tulin aivan toisesta ammatista tällaiseen vieraaseen ammattiin. Haluaisin, että seuraajani olisi pätevä, — sitä pätevää olen odottanut, jotta pääsisin vapaaksi. Arvelen ettei puoluekokous häntä valitse, mutta minulla on hyvä ehdokas. Se on maisteri Viik.

Lopuksi käytän tilaisuutta oikaistakseni Sulo Vuolijoen lausuntoa. Tapahtui nimittäin niin, että eräs ruotsinmaalainen sanomalehtimies sattumoilta tapasi minut ja pani keskustelumme pohjalla lehteensä kontrolleeratnattoman uutisen, sen, josta Sulo Vuolijoki lausunnossaan puhui. Minä peruutin sen meidän lehdessä. Vuolijoki ei ole sitä ottanut huomioon. Sanoin, että tähän puoluekokoukseen tulee korkeintaan 15 kommunistia. Arvelin, ettei meillä kommunistinen suunta ole suuri, vaan tulee niitä Savosta ja muutamia Helsingistä. En ole tarkoittanut Hellsteniä.

Mitä satamalakoon tulee, niin meidän lehdessä kirjoitettiin lakon puolesta, vaikka arvelimme sen epäonnistuvan. Mutta jos me olisimme kirjoittaneet tällaista Jakon aikana, olisi sanottu, että se meni meidän takiamme myttyyn. Minä kirjoitin omalla nimelläni ja todistin, että se on taloudellinen lakko, mutta sanoin samalla, ettei poliisilla ole oikeutta sekaantua siihen, vaikka se olisi poliittinenkin lakko. Minulla ei ollut siis haastattelijalleni mitään syytä välittää, vaikka se olisikin saanut rahansa bolshevikkipiireiltä, kuten eräs Sosialistisen Aikakauslehden kirjoitus selvästi antoi tietää. Tahdoin antaa oikean kuvan oloista ja sanoa, että meilläkin kommunistisia virtauksia esiintyy, joskin verrattain vähän. Jos minut tämän lausunnon vuoksi erotetaan puolueesta, niin olkaa hyvät.

Olen yli vuoden ajan tehnyt niin paljon puolueen ja työväenluokan eteen työtä, että minulla on hyvä omatunto.

Otettiin 20 min. kahviloma.

Kaarlo Luoto: Täällä kuultiin jo hyviä esimerkkiä Vaasan Työläisestä. Työläisnuorisoa kohtaan puoluetoimikunta on myös aloittanut ajojahtinsa, osittain niinikään kotkalaista Työn Oikeutta vastaan. Mutta kun uranaukaisijana on sittenkin tuo Savon Kansa ja siitäkin on puoluetoimikunnan alustuksessa erittäin rasvainen pala, niin minä en ainoastaan sen lehden toimittajana, vaan Kuopion kunnallisjärjestön edustajana olen velvollinen esittämään järjestön terveiset, että Savon Kansa Kuopion läntisen vaalipiirin järjestöjen ja järjestyneen työväen omistamana lehtenä on sittenkin työväen lehti ja että sille annettaisiin myös tässä puoluekokouksessa samat edustus oikeudet kuin muillekin lehdille, niin ettei sen kirjeenvaihtajan tarvitsisi istua jossakin nurkassa tuolla parvekkeella niinkuin hän nyt istuu. Savon Kansaa on puoluetoimikunnan taholta syytetty epäparlamenttaarisuudesta. Mutta parlamenttarismin, ammatillisen toiminnan ja osuustoiminnan puolesta ei ole Suomen Sosialidemokraattikaan ainakaan sen enempää kirjoittanut kuin Savon Kansa, vaikka Sosialidemokraatti ilmestyy kuutena päivänä viikossa ja meidän lehti vain kolmena päivänä. Minä voisin - en arvannut etukäteen ottaa tilastoa mukaani - numeroilla todistaa, kuinka monta työväen yhdistystä Savon Kansan sisältö on nostanut tämän vuoden kuluessa pystyyn, kuinka monta sellaista järjestöä, jotka ovat nimenomaan sanoneet, että Savon Kansan sisältö on tehnyt sen herätyksen heille. Sen sijaan millä tavoin puoluetoimikunnan pää-äänenkannattaja on suhtautunut asioihin? Tässä äskettäin ammuttiin, niinkuin kaikki muistavat, Virossa rajalla 26 toveria. Kun ammattikongressi kokoontui ja sen jäseniä vangittiin, niin Sosialidemokraatti sanoi noista tyrmäänmenijöistä: emme tiedä, mitä on tapahtunut, että vangitsemiset on voitu tehdä. Kun ne vangittiin, niin Sosialidemokraatti leikkasi Helsingin Sanomista 5 tai 10 sentin pituisen uutisen. Ei mitään muuta sillä ollut asiasta sanottavaa. Päätoimittaja sanoi, että on vaikea saada tietoja. Täytyyhän meidänkin siellä korvessa saada tietoja, mutta me julkaisimme kaikki nimet ja siinä oli Helsingissä tunnettujen toverien nimiä.

Puheenjohtaja keskeyttää puhujan selittäen, että sallittu aika on kulunut.

Puhuja pyytää saada jatkaa kymmenen minuuttia.

Toimitetussa äänestyksessä puoluekokous 51 äänellä 45 ääntä vastaan hylkäsi puhujan pyynnön.

E. Hallikainen kosketteli Puoluetoimikunnan lausuntoa »Työn Oikeuden» suhteen, jossa lausunnossa oli mainittu lehdessä aikaisemmin olleen puoluetta vahingoittavia kirjoituksia. Väitti, että puoluetoimikunta oli menetellyt epäoikeudellisesti.

K- Valta vastusti Luodon väitettä, että Savon Kansa olisi herättänyt henkiin työväenjärjestöjä piirissään. Paheksui lehden epäsocialidemokraattista kantaa.

O. Rauhala kannatti puoluetoimikunnan sitä pontta, jonka mukaan järjestöjen ei ole kannatettava muita kuin puoluelehtiä, ja lausui, että Savon Kansa ei ole julaissut kaikkia puoluekokouksen alustuksia.

K- Sevandefin mielestä ei S. Sosialidemokraatti ole kyennyt täyttämään tehtävänsä. Puoluekokousselostusta lehdessä piti puolueellisena oikeistolaiseen henkeen, samoin naisliittokokouksen selostusta.

J. Enqvist yhtyi ehdotukseen, että puolueltoimikunnan Työläisnuorisoa koskevan lausunnon viimeinen kohta poistettaisiin. Merkitsi vastustavan kantansa viime ylimääräisen puoluekokouksen päätöksiin nähden ja moitti Suomen Sosialidemokraattia erinäisten siinä julkaistujen kirjoitusten johdosta.

E. Lähde yhtyi »Työläisnuorison" suhteen Hj. E. Eklundin lausuntoon. Mitä tulee Tainion ehdotukseen tri Lassyn puolueesta erottamisesta, ei se puhujan mielestä voi tulla kysymykseen, koska lehdestä vastaa päätoimittaja Lindahl ja lehteä kustantavan nuorisoliiton taholta ei ole lehden suuntaa vastaan vielä annettu muistutusta.

J. F. Aalto: Sosialidemokraatista joka on ensimmäinen puoluelehti, täytyy sanoa, että miksei, olihan kaikille silloin mieleinen asia, kun kuultiin sen alkavan ilmestyä, ja hyvä oli, että se alkoi ilmestyä. Mutta kyllä minunkin täytyy sanoa, että se herätti jo melkein ensimmäisinä aikoihin katkeruuttakin, sen jälkeen kun Huttusen roskakirjoituksia siinä alkoi ilmestyä ja sitten sinne vankilamuurien sisään saatiin jonkun verran muitakin tietoja. En tarkoita, että se lehti olisi lopetettava, jos siinä on huonojakin kirjoituksia mutta muutos täytyy tulla. Olen sitä mieltä, että esiintyneeseen antiparlamentaariseen suuntaan on antanut osalta aihetta juuri Sosialidemokraatin liian pehmeä, oikeistolainen kanta. Se on synnyttänyt katkeruutta työläisten keskuudessa eikä se sitä voi tyydyttää. Olkoon tämä kerta kaikkiaan sanottu. Täällä on monta kertaa mainittu Huttusen kirjoituksia. Ne eivät olleet yksinomaan mitään oikeistososialistisia, vaan ne olivat likaisia ilmiantoja, joita medän porvaristo käyttää hyväkseen. Tänä päivänä on sanottu Valppaasta Huttusen kirjoitusten perusteella, että kuinka te vaaditte sellaisille miehille erikoista armahdusta ja oikeuksia, kun sosialistit itse myöntävät, että tämä mies ja nämä sosialistit ovat rikoksellisia. Jos ei Huttunen ole erikoisesti sitä sanonut Valppaasta, niin kuitenkin se kirjoitussarja oli suorastaan paljastuksia tekevää. Minäkin olen sitä mieltä, että Venäjän asioista on puhuttu Sosialidemokraatissa halventavassa sävyssä. Ei Pärssisen kirjoituksia olisi tarvinnut panna lehteen. Kyllä ne tiedettiin. Tämä kaikki on vaikuttanut, että on alkanut nousta sellaisia lehtiä kuin Savon Kansaa. En toiselta puolen voi hyväksyä Savon Kansaa ja sellaisia lehtiä, mutta huomautan samalla, että hillitön hyökkäys sosialidemokraatista puoluetta vastaan ei olisi päässyt sellaiseen vauhtiin kuin se on päässyt, jos ei Sosialidemokraatissa mainitunlaatuaisia kirjoituksia olisi julkaistu. Ne ovat myöskin syynä siihen, että hajaannusta on puolueessa päässyt syntymään. Älkää luulko, että minä puolustan Savon Kansaa, mutta minä sanon, että saa arvostella, mutta ei puoluetta, vaan arvostelkaa Sosialidemokraattia ja valitkaa täällä sellainen puolueltoimikunta, joka pitää huolta siitä, että pääänenkannattajan kannan täytyy muuttua.

Väinö Hupli: Tarkoitukseni oli hieman arvostella muitakin puoluelehtiä kuin Sosialidemokraattia, koska olen seurannut niitä kaikkia niiden alusta saakka. Minun täytyy tyytyä nyt lyhyesti sanomaan vain se, että kaikissa lehdissä on ollut vikaa missä tavalla, missä toisella. Suurin osa maaseutulehdistä on siinä suhteessa menetellyt kevytmielisesti, että ne ovat aivan arvostelukyvättömästi ja ollenkaan asioita punnitsematta julkaisseet kaikki tohtori Lassyn uutistoimiston lähettämät roska- ja häväistyskirjoitukset. Toimittajat ilmoittavat, että he ovat paljon karsineet niitä ja jättäneet julkaisematta, mutta ikävä kyllä on niitä tullut liiaksi julkaisutuksikin. Tässä suhteessa ei liene montakaan lehteä, jolla olisi puhdas omatunto. Mitä tulee niihin hyökkäyksiin, joita on tehty toimittajain per-

soonaa vastaan niinkuin Ryömää vastaan, niin pitäisi hyökkääjän'ajattella, että heidän omassa keskuudessaan on henkilöitä, joiden persona on paljon rumempi. Minä viittaan Tamperealaisen Kansan Sanan toimittajaan Huhta, jonka persoona on siksi tunnettu kaikille vanhemmille puoluetovereille, että tätä seikkaa olisi myös näiden persoona-arvostelijain muistettava. Hänenhän ei tosiasiallisesti luullakseni pitäisikään kuulua puolueeseen, koska Hämeenlinnan kunnallisjärjestö on vaatinut häntä erotettavaksi, vaikka asiaa ei ole ratkaistu. Siitä huolimatta hän on keplotellut itsensä puoluekokoukseen eikä puolueenuevosto ole asiaa käsitellyt. Häntä vastaan on tehty jo aikaisemmassa puoluekokouksessa syytöksiä ja samassa kokouksessa lausui m. m. Kullervo Manner, että Huhta on lurjus ja selkärangaton henkilö ja että työväen ei pitäisi päästää häntä mihinkään johtavaan asemaan. Kuitenkin hän on yhden tärkeimmän lehtemme henkinen päätoimittaja ja harjoittaa arvostelua, joka ei ole muuta kuin ilmeistä kalvamista. Tämän olen maininnut en tehdäkseni numeroa kenenkään persoonasta, vaan huomauttaakseni, että jos toveri Ryömää vastaan tehdään muistutuksia, niin on enemmän syytä toisella puolella katsoa, mitenkä asiat siellä ovat. Lopuksi pyydän kannattaa Tainion ehdotusta, että kysymys tohtori Lassyn puolueesta erottamisesta lähetetään valiokuntaan.

J. Heikka: Suomen Sosialidemokraatin tapa arvostella Neuvosto-Venäjää ja kommunismia on jyrkästi tuomittava. Vastusti »Työläisen» sulkemista puoluelehdistöstä mainiten, että m.m. Pohjan Kansa voisi joutua, vasemmistoenemmistön käsissä ollen, samaan asemaan. Puolue toimikunnan alustuksessa oleva sensuuriponsi on poistettava.

K. Lukkarinen lausui odotetun S. Sosialidemokraatin otetuksi ilolla ja hyvin toivein työväen keskuudessa vastaan, mutta sitte huomattiin heti, »että lehti oli maalaisliittolainen". Vain Sventorzetskin ja Sasu Punasen kirjoitukset saivat työläisiä sen ympärillä pysymään; kysyi, miksei viime mainitun kirjoituksia enää näy Sosialidemokraatissa, vaan hänen pitää niitä lähettää muihin puoluelehtiin.

O. Jalava kohdisti lausuntonsa tri Ryömän kysymyksessä käyttämää puhevuoroa vastaan.

H. V. Rautio olisi arvostellut sosialidemokraattia maalaisen kannalta katsoen, vaan lyhyen puheajan takia tyytyi mainitsemaan, että lehti on tahtonut tehdä ymmärrettäväksi, että vasemmistolaisuus olisi vain johtopaikkariitaa. Puhuja tahtoi torjua lehden tämän otaksuman ja väitti lehden käyttäytyneen »kuin ohranan agentti". Väitti lehden edelleen antaneen takeet halusta »ase kädessä taistella bolshevikkeja vastaan".

M. V. Karvonen piti Sosialidemokraattia liian maltillisena ja oikeistolaisena, jota pääasiassa vain johtavan asemansa takia tilataan ja vaati toimitustavan vasempaan muuttamista.

Anton Kotonen: On jotenkin hyödytöntä ollenkaan arvostella täällä puoluelehdistöä, sillä puoluelehdistö ei ole muuta kuin kuva itse puolueesta, ja minkälainen taas puolue on, siitä antaa jonkinlaisen kuvauksen tämä kokous. Katsellessani nyt viikon päivät tätä kokousta on minusta — suokaa anteeksi! — näyttänyt siltä että tämä kokous on kuin jokin markkinatori, jossa huudetaan ja räätään ja armon saavat ne, joiden hulina ylimpänä heiluu ja joiden sanat ja hyppäykset ovat kaikkein korkeimpia ja jyrkimpiä. Tämä on sellainen vallankumoushumala, saatuna osittain venäläisestä vatkasta, osittain kotimaisesta salapoltoista, ja seuraus tulee olemaan: tämä maksaa tähän asti noin 100,000 markkaa Suomen työväelle ja tulee kai maksamaan toiset 100,000 markkaa, ennenkuin leikki on lo-

pussa, ja sitten tämä markkinaväki matkustaa kotiinsa edessä pattijalkainen, sinne tänne huojuva koni vaivaisten ponsien muodossa. On tarpeetonta haukkua täällä toisia ja arvostella lehtiä, kun puolue kerran on pohjavärliltään, perustuksiltaan niin kokonaan hajanainen kuin se on. Täällä on taskuvarkaista alkaen kaikki edustettuna.

E. Huttunen: Minua vastaan on kokouksessa tehty niin monenlaisia syytöksiä, että kolmen minuutin puheajan kuluessa on niihin melkein mahdoton vastata. Tyydyn sen vuoksi lausumaan ainoastaan Sulo Vuolijolle pari sanaa siitä suojeluskuntakysymyksestä. On totta, että minä jo viime vuoden lokakuussa kirjoitin suojeluskunta-asiasta. Kirjoitukseni lähtökohtana oli se ajatus, että koska suojeluskuntien hajoittaminen ja puolueohjelmamme mukaisen kansanmiliisin muodostaminen maahan silloisissa oloissa näytti mahdottomalta, niin työväki parhaiten vastustaa suojeluskuntien vallankaappaushankkeita siten, että se mahdollisimman suuresta määrästä tunkee suojeluskuntalaitoksen keskuuteen, koettaen siellä saada aikaan samat luokkavastakohdat, jotka yhteiskunnassakin vallitsivat. Tämä kanta ei kuitenkaan ole mennyt työväestöön. Puoluekokous joulukuulla sen hylkäsikin vaatien jyrkästi suojeluskuntien hajoittamista, mutta vaatimusta ei kuitenkaan vielä tähän saakka ole voitu toteuttaa. Puoluekokouksen jälkeen olen lojaalisesti suhtautunut tehtyihin päätöksiin ja vaatinut niiden noudattamista kirjoituksissani niissä lehdissä, joissa olen ollut toimittajana, joten erikoinen silloisten kirjoitusteni painostaminen suojeluskunta-asiasta minun halventamisen tarkoituksella sen jälkeen kuin viime puoluekokous — mikäli olen oikein ymmärtänyt, antoi »synninpäästön» silloisista kirjoituksistani — lienee vähemmän tarpeellista sillekään asialle, mitä »vasemmistolaiset» ajavat.

Olכון kuitenkin huomautettu, etten minä suinkaan yksin ole ollut kirjoituksissani mainitulla kannalla, vaan on minulla ollut »ystäviä» siellä äärimmäisessä vasemmistossa. Asianlaita on nimittäin sillä tavalla, että useissa kommunistisissa maanlaisissa julkaisuissa, joita olen sattunut saamaan käsiini, on työväkeä kehoitettu harjoittamaan tehokasta suojeluskuntien rappeuttamista niiden omassa keskuudessa. Miten suuret suojeluskuntiin liittyneet kommunistiset joukot ovat, en tiedä. Mielenkiintoinen on muuankin kehoitus työväestölle liittyä suojeluskuntiin, jonka kehoituksen viime syyskuun 13 päivän numerossaan julkaisee johtavassa nimimerkittömässä kirjoituksessaan Venäjällä olevien suomalaisten kommunistien toimesta ja kustannuksella Tukholmassa ilmestynvä »Viesti*-lehti. Tämä kirjoitus, josta pyydän lukea muutaman otteen, osoittaa, missä määrin minä saatan äärimmäisille vasemmistolaisille tässä suojeluskunta-asiassa lyödä »veljen kättä». Siinä sanotaan: »Suojeluskunnista on viime aikoina kuulunut viestejä, että sieltä miehet alkavat eroilla. On selvää, etteivät isetietoiset lahtarit niistä eroa. Kyllä he pysyvät noissa lahtarikaarteissaan viimeiseen hengenvetoon saakka. Kutka niistä sitten eroilevat? Väikeata tietää. Sanomme vain: tuhasti tehty on, jos vain mukaan joutuneet työläiset niistä eroavat. Jokaisen isetietoisien työläisen ero suojeluskunnista merkitsee yhden kiväärin menetystä työväenluokalle. Ja jos noita eroamisia tapahtuu kymmenittäin kaupungeissa, sadottain, ehkäpä tuhansittain koko maassa (huomatkaa siis lehdien edellytys, että suojeluskuntiin jo kuuluisi *tuhansittain* luokkatietoisia työläisiä), niin se merkitsee tavatonta porvariston asevoiman ja luokkavoiman kasvua. »Joku on sanonut, että tuollaiset eroamiset merkitsevät suojeluskuntien rappiota. Päinvastoin se merkitsee niiden voimistumista. Tuollainen menettely, jos sitä tietoiset työläiset harjoittavat, on työväen

vapaehtoista aseistariisumista. Se on porvariston auttamista ja semmoisena vastavallankumouksellisuutta. — Alkää siis työläiset luopuko suojeluskunnista, vaan päinvastoin koettakaa vallata niitä kokonaan itsellenne! Jos saatte niistä eroamaan porvareja, niin on hyvä. Ja jos voitte eronneitten paikoille sijoittaa luokkatietoisia vallankumouksellisia työläisiä, on se vieläkin parempi."

Tällä tavalla kirjoittavat kommunistilehdet työväen suhteesta suojeluskuntiin. Minä en ole niistä lausunut oikeastaan sen enempää, enpä edes sitäkään. Luullakseni tämä riittää tällä kertaa arvoisille vasemmistolaisille.

T. Heinonen yhtyi Uskin lausuntoon ja tuomitsi Suomen Sosialidemokraatin kannan. Väitti siinä vallitsevan Kannisen aikojen kaltaisen sensuurin.

P. Railo selitti Suomen Sosialidemokraatin puoluekokouksellistusten johdosta, joiden vuoksi lehteä oli syytetty puolueelliseksi, että syy lankeaa yksin hänen vastuulleen. Hän oli kuitenkin koettanut kiireessä ottaa sen mikä oli mielestään arvokasta.

Asia meni sanomalehti- ja valistusvaliokuntaan.

Järjestävän valiokunnan puolesta ilmoitettiin, että kokous alkaa seuraavana aamuna klo 8.

Istunto päättyi klo 630 i.p.

Kahdeksas kokouspäivä.

Maanantaina joulukuun 15 p:nä

Aamupäivän istunto.

Istunto aloitettiin klo 815 a. p. Puhetta ryhtyi johtamaan Hakkila. Nimenhuudossa todettiin poissaolevaksi Anttila, Jokisalo ja Kaarilahti.

Käsiteltäväksi otettiin

Puoluetoimikunnan kotipaikka.

E. Vahlsten lausui, että kun puolueen uusiin sääntöihin tulee siitä asiasta määräys, että Puoluetoimikunnan kotipaikka on Helsingin kaupunki, olisi asiasta päättäminen jätettävä sääntökysymyksen yhteyteen.

Tämä ehdotus hyväksyttiin.

Eduskuntaryhmän toiminta.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 2, koskeva sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintaa.

Mietintö kuului:

Puoluekokouksen päätöksen mukaisesti on Menettelytapavaliokunta tarkastanut sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomuksen vuoden 1919 kevätestutokaudelta sekä tätä tehdessään ottanut huomioon muun muassa lähetekeskustelussa mainittua toimintakertomusta vastaan tehdyt muistutukset. Tarkastustilaisuudessa olivat ryhmän pöytäkirjat pyynnöstä käytettävissä.

Eduskuntaryhmän toiminnasta, sikäli kun se koskee armahdusasiaa, on lausuttu se käsitys, ettei ryhmä ole sanottua asiaa kaikella tarmolla ajanut ja ettei se ehkä ole amnestiavaatimuksen läpiajamiseksi riittävästi käyttänyt hyväkseen erinäisiä edullisia tilanteita. Joskin yleensä päättäväisempi esiintyminen ryhmän puolelta olisi tässä asiassa voinut olla toivotavaa, ei Valiokunta kuitenkaan, kuultuaan asianomaiselta taholta anettuja lähempiä selostuksia, ole voinut todeta erityisiä laiminlyöntejä asiassa tapahtuneen.

Sitä vastoin katsoo Valiokunta, ettei ryhmä ole tehnyt voitavaansa vuoden 1918 ylimääräisen puoluekokouksen suojeluskuntia koskevan päätöksen toteuttamiseksi. Koska tämä seikka näyttää ainakin osaksi johtuneen siitä, ettei sanotun asian esilleottamisella ole tahdottu häiritä muiden köyhälistölle tärkeiden kysymysten ajamista, tahtoo Valiokunta käsitkensä lausua, ettei tällaiseen varovaisuuteen ole ollut riittävää syytä. Niinkään olisi ryhmän pitänyt suuremmalla tarmolla toimia valtiollisen poliisin lopettamiseksi ja valtiollisista syistä pidätettyjen henkilöiden suojelemiseksi mielivaltaa vastaan.

Tyydytyksellä on Valiokunta todennut, että ryhmä on tarmokkaasti ja menestyksellisesti toiminut yhä uudistuvan sodanvaaran torjumiseksi. On vaadittava, että ryhmä edelleen valppaasti seuraa tähän kuuluvain kysymysten kehitystä ja kaikella tarmolla ryhtyy niiden kulloinkin mahdollisesti vaatimiin toimenpiteisiin.

Ryhmän ponnistukset niiden yhteiskunnallisten uudistusten takaisin palauttamiseksi, jotka jäännöseduskunnan toimesta huononnettiin, eivät ole vielä johtaneet tyydyttävään tulokseen ja on niissä siis edelleen jatkettava. Ennenkaikkea on ryhmän pyrittävä palauttamaan kahdeksantuntinen työpäivä siinä laajuudessa kuin sen sääti v. 1917 hyväksytty laki kahdeksantuntisesta työajasta.

Ne uudet lait, jotka nykyisen eduskuntaryhmän olemassaolon aikana on eduskunnassa hyväksytty, eivät tosin yleensä voi semmoisinaan työvakea tyydyttää, mutta mikäli Valiokunta on voinut havaita, on ryhmä ainakin useimmissa tapauksissa tyydyttävällä tavalla tehnyt voitavansa niissä löytyvien vaillinaisuuksien poistamiseksi, joten sen pyrkimysten epäonnistuminen tässä suhteessa ei ole luettava ryhmän syyksi.

Mitä erityisesti tulee uuteen hallitusmuotoon, katsoo Valiokunta, että sanottu hallitusmuoto huomattavista puutteistansa huolimatta merkitsee entiseen verraten niin suurta askelta valtiollista kansanvaltaa kohti, ettei ryhmällä olisi ollut syytä estää sitä laiksi tulemasta.

Ryhmän suhtautumisesta presidentinvaaliin on erimielisyyttä ilmennyt. Valiokunta kuitenkin katsoo voivansa todeta, että järjestyneen työväestön suuren enemmistön keskuudessa vallitseva mielipide on jyrkästi vaatinut ryhmää menettelemään mainitussa asiassa sillä tavalla kuin se sittemmin menetteli.

Arvosteltaessa ryhmän toimintaa yleensä on Valiokunnan mielestä otettava huomioon ne vaikeat olosuhteet, joissa ryhmä on toiminut. Työväestön ollessa toistaiseksi heikosti järjestynyt, ei se ole voinut eduskuntaryhmäänsä sanottavasti tukea, jotavastoin porvariston käytettävänä on ny-

vinkin suuria ulkoparlamentaarisia voimavarastoja. Lisäksi on otettava huomioon nykyään eduskunnassa niinkuin yleensä yhteiskunnassa ilmenevään kysymysten tavaton paljous ja tärkeys. Tähän katsoen, ja kun nykyinen eduskuntaryhmämme on suurimmaksi osaksi kokoonpantu tovereista, jotka eivät aikaisemmin ole ottaneet eduskunnalliseen toimintaan osaa, ei Valiokunnan mielestä voida moittia ryhmää siitä, ettei sen toiminta ole johtanut sen enempiin tuloksiin, vaan on sille annettava tunnustus sen rehellisistä ponnistuksista.

Sitä vastoin on ryhmän toimintaa vastaan useasti tehty se huomautus, ettei siinä ole ilmennyt riittävää periaatteellista selvyyttä, vaan päinvastoin jonkinlainen taipumus sovittelupolitiikkaan. Valiokunnan mielestä onkin ryhmän esiintyminen joskus voinut antaa aihetta tällaiseen käsitykseen, sitä enemmän kun on tunnettua, että jotkut ryhmän jäsenet omaavat semmoisia sovittelupolitiikkaan kallistuvia mielipiteitä, jotka puolue on aikaisemmin hylännyt ja varmaankin edelleen hylkää. Tähän katsoen, ja koska kaikki poikkeamiset selvän luokkataistelun tieltä ovat omiansa työväenjoukoissa synnyttämään tyytymättömyyttä ja epäluuloja, siten valmistaen maaperää epäsosialidemokraattiselle, parlamenttaariset menettelytavat hylkääville virtauksille, on ryhmämme pidettävä horjumatta kiinni sosiaalidemokratian luokkataisteluperiaatteesta ja sitä ilmaisevista, eduskuntatyötä koskevista puoluepäätöksistä.

Edelleen on Valiokunta kiinnittänyt huomiota erinäisiin ryhmän sisäisessä toiminnassa ilmenneisiin epäsäännöllisyyksiin, joiden vuoksi Valiokunta pitää tarpeellisena huomauttaa, että ryhmän aina olisi omassa keskuudessaan keskusteltava eduskunnassa esilletulevista asioista ja määrättävä kantansa niiden suhteen; että sosiaalidemokraattisten valiokuntaryhmien on niinkään omassa keskuudessaan käsiteltävä valiokunnassa esilletulevia kysymyksiä ja erimielisyyksien sattuessa esitettävä asia eduskuntaryhmän, ratkaistavaksi; sekä että valiokunnan sosiaalidemokraattinen jäsen, joka erivän vakaumuksensa vuoksi ei voi valiokunnassa jossakin kysymyksessä toimia eduskuntaryhmän kannan mukaisesti, on velvollinen jättämään paikkansa valiokunnassa varajäsenen käytettäväksi.

Lopuksi tahtoo Valiokunta kiinnittää eduskuntaryhmän huomiota siihen 1911 vuoden puoluekokouksen päätökseen, joka velvoittaa ryhmän pysymään mitä läheisimmässä yhteydessä puolueen kanssa. Tällaisen yhteyden ylläpitämiseksi pitäisi ryhmän tästälähtien suuremmista kysymyksistä julkaista perusteellisia virallisia selostuksia, jotka tekevät työvälle mahdolliseksi muodostaa itselleen selvän käsityksen kyseessä olevista asioista ja ryhmän suhtautumisesta niihin sekä estävät puoluetta vahingoittavia väärinkäsityksiä syntymästä. Tältä kannalta katsoen olisi Valiokunnan mielestä esim. ollut erittäin toivottavaa, että olisi julkaistu tietoja siitä ryhmän väliaikaisen toimikunnan viime heinäkuun 6 päivänä tekemästä päätöksestä, jolla asetuttiin hylkäävälle kannalle hallitukseen menon suhteen.

On myös lausuttava toivomus, että ryhmä säännöllisesti julkaisisi lyhyempiä uutisia omista kokouksistaan ja niissä tehdyistä päätöksistä, sikäli kuin eivät asianhaarat vaadi niiden salassa pitämistä.

Helsingissä 12 päivävä joulukuuta 1919.

V. Tanner.

-P. Leppänen.

L. Nurmiaho.

O. Toivonen.

Edv. Helle.

K. H. Wiik.

J. F. Aalto.

E. V. Lähde.

Mietinnön johdosta lausui:

O. Jalava: Mietintö eduskuntaryhmän toiminnan johdosta on silloinen ja pyöreä. Jos siinä jossakin kohdin on jotakin aivan lievästi sanottu, niin se on kuitenkin pehmeällä jäniksenkypälällä silotettu, niin että se eduskuntaryhmän toiminta on lopultakin hyvä. Mitä on ohranastakin sanottu, niin se ei suoraan sanottuna merkitse mitään. Olisi sietänyt vähän lujemmin puhua siitä, että ryhmän olisi pitänyt hiukan kovemmin ahdistaa hallitusta ohran toiminnasta, jota tässä maassa on harjoitettu ja edelleen harjoitetaan. Siitä ei ole myöskään mainittu ollenkaan, mistä minä puhevuorossani evästykseksi huomautin, että ryhmässä on jäseniä, jotka esimerkiksi punavankien asiassa, armahduskysymyksessä, ovat asettuneet aivan vastustavalle kannalle ainakin eräisiin nähden. Niin esimerkiksi tohtori Ryömä. Minä halusin tietää, onko Ryömä julistanut ne 66 maanpaossa olevaa Suomen työväenliikkeen parhainta miestä, onko hän ollut valtuutettu julistamaan ne ikuisen maanpakoon? Siitä ei näy mietinnössä ainoatakaan sanaa. Ei myöskään siitä, kun minä huomautin ryhmän viime syysistuntokautisesta toiminnasta m. m. valuuttakysymyksessä. Täällä leimattiin minun puheeni tässä suhteessa äärimmäiseksi kevytmielisyysdeksi ja typeryydeksi. Saattoihan se kevytmielistä ja typerää ollakin, mutta antakaamme historian näyttää, onko sellaisella puoskaroisella ja laastaroimisella, jota eduskuntaryhmä on kuten juuri valuuttalainkin hyväksyessään, harjoittanut, Suomen työväenluokan asemaa rahtuakaan parannettu. Minä sitä epäilen. Selitettiin, että kaikkialla muissa maissa sosialidemokraatit ovat tahtoneet tukea, edistää ja eteenpäin viedä taloudellista elämää, että se on itse työväenluokallekin ollut elinehto. Se on kyllä totta. Mutta huomioon täytyy ottaa, että se on tapahtunut siihen aikaan »kun isä lampun osti». Ryhmä on myöskin auliilla kädellä jaellut kansan varoja maan anastajaluokalle. Uudenmaan piirin vaalikokouksessa minä mainitsin esimerkiksi niistä 10 miljoonasta markasta, jotka ryhmä myönsi uutisviljelyksen edistämiseksi, ja osoitin, ettei tämä raha joudu hyödyttämään maan köyhempää pikkuviljelijäväestöä, vaan on tuo määrä raha myönnetty suoraan rahamanttaaliporhojen taskuun. Sitä ne eivät kiskomisensa ja huijauksensa vuoksi olisi ansainneet. Ei mietinnössä myöskään ole sanottu mitään siitä kulussientakaisesta toiminnasta, jota puolueen johtomiehet harjoittivat heti kun valtiopäivät kokoontuivat.

Mietintö menee kokouksessa epäilemättä läpi, mutta siitä huolimatta minä edelleen suosittelen hyväksyttäväksi ryhmän toiminnasta ne ponnet, jotka aikaisemmin olen esittänyt ja sihteerille antanut.' Katson tarpeettomaksi ryhtyä niitä enää lukemaan.

E. Pekkala: Mietinnössä sanotaan seuraavasti: »Koska tämä seikka (nimitäin että ryhmä on vaatinut suojeluskuntain hajoittamista) näyttää ainakin osaksi johtuneen siitä, ettei sanotun asian esilleottamisella ole tahdottu häiritä muiden köyhälistölle tärkeiden kysymysten ajamista, tahdotto valiokunta käsityksensä lausua, ettei tällaiseen varovaisuuteen ole ollut riittävää syytä». Tässä esitetään syyksi siihen, ettei ryhmä ole vaatinut suojeluskuntien hajoittamista, ettei muka ole tahdottu häiritä muiden kysymysten ajamista. Tällainen syy esitetään minun tietääkseni nyt ensi kertaa. Ei sellaisesta aikaisemmin ole ensinkään huomautettu, ja mitkä ne erinomaiset kysymykset, erinomaisen tärkeät kysymykset sitten olisivat, joiden ajamista on tahdottu valvoa ennen suojeluskuntain hajoittamista? Minusta tuntuu siltä, ettei Suomen työväestölle ole tällä kertaa sen tärkeämpää kysymystä kuin suojeluskuntien hajoittaminen.' Mutta

sitten vielä lievennetään arvostelua lausumalla, ettei tällaiseen varovaisuuteen ole ollut riittävää syytä. Siis jotakin syytä on ollut, mutta ei riittävää syytä. Arvostelu tässä kohdin ryhmän toiminnasta on siis tavattoman lievä, jos sitä edes arvosteluksi voi sanoa. Ja kuitenkin kaikkein suurempia virheitä ryhmän toiminnassa on ollut se, ettei ole kiinteästi vaadittu suojeluskuntien hajoittamista. Hallitusmuotoa koskeva kohta mietinnössä on kovin niukka. Siinä todetaan, että hallitusmuoto on merkinnyt huomattavista puutteista huolimatta suurta askelta valtiollista kansanvaltaa kohti. Mutta ei sanallakaan mainita edes noista puutteista. Vielä tahtoisin huomauttaa siitä mietinnön kohdasta jossa puhutaan sovittelupolitiikasta, siis siitä, josta oikeastaan ryhmän kaikki muut toimet ovat johtuneet. Mietinnössä sanotaan, että ryhmässä on ilmennyt jonkinlaista taipumusta sovittelupolitiikkaan. Siis taipumusta, mutta ryhmä ei ole sovittelupolitiikkaa harjoittanut. Kyllä on aivan selvää, että sellaista politiikkaa on harjoitettu ja nimenomaan on täällä useissa puheenvuoroissa tunnustettu, m. m. Tanner on sen suoraan sanonut. Se olisi senvuoksi pitänyt mietinnössäkin sanoa selvemmin. Minä kannatan sen päätöslauselman hyväksymistä, jonka Jalava on esittänyt.

E. Harri puhui Jalavan kysymyksessä käyttämää puhevuoroa vastaan eritoten mitä tulee eduskunnan maatalouden edistämiseksi myöntämään 10 miljoonaan. Puhuja oli sitä mieltä, että määrärahan, puhumattakaan siitä, että sen myöntäminen oli hyväksyttävä teko, olisi tullut olla suurempi. Erityisen tunnustuksen ansaitsisi ryhmä siitä, että se asetti sellaiset edut, ettei sitä voida suurviljelijöille jakaa kuin pieni määrä.

O. f. Rauhala ehdotti puhevuorojen saannin rajoittamista ja puheajan supistamista 3 minuuttiin. Ehdotus hyväksyttiin.

S. J. Rahikainen ei pitänyt mietintöä tyydyttävänä, seikka, jonka katsoi johtuvan siitä, että valiokunnassa on ryhmän jäseniä. Yhtyi Pekkalan lausuntoon. Ehdotti mietinnön 9:n kappaleen lopusta poistettavaksi sanat: „vaan on sille annettava tunnustus rehellisistä ponnistuksista.”

E. Sallila: Uudenmaan piirikokous, katsoen siihen missä oloissa ryhmä on toiminut, on hyväksynyt ryhmän toiminnan yleensä. Valitti, että monet piirin edustajat ovat äänestäneet vastoin saamiaan evästyksiä.

A. Raatikainen katsoi, etteivät valiokunnan jäsenet ymmärrä työväenliikettä, koskapa hallitusmuodossa on lakkovapauden estävä ja rikkureita suojaava pykälä, eikä siitä ole puhuttu. Yhtyi Jalavan ehdotukseen.

Sulo Vuolijoki: Tahdon vain lyhyesti mainita, että lähetekeskustelussa Tanner selostaessaan ryhmän toimintaa sanoi, että ryhmän taktiikka on mennyt siihen suuntaan, jotta ryhmä on koettanut ajaa jonkinlaista repeämää tai kuilua porvariston välille. Samaa sanottiin puolueen pää-äänenkannattajan pääkirjoituksessa, samaa sanoivat Keto, Kotonen ja jotkut muut. He ovat konstateeranneet sen. Minä tahdon pöytäkirjaa varten lausua, että vuodesta 1906, Oulun puoluekokouksesta alkaen, on meidän puolueemme menettelytapa ollut toinen. Se ei ole ollut se, että on tahdottu kannattaa jotakin porvaristoryhmää toista porvaristoryhmää vastaan, vaan kaikissa menettelytapapäätöksissä, jotka on puoluekokouksissa tehty sitten Oulun puoluekokouksen ja sen jälkeen, on teroitettu, että työväenpuolueen täytyy taistella koko porvaristoa vastaan eikä suinkaan kannattaa, yhtä osaa tois'a osaa vastaan. Kannatan Jalavan ponsiehdotusta.

J. F. Aalto: Mietinnössä kyllä mainitaan eduskuntaryhmän harjoittaneen sovittelupolitiikkaa siinä määrin, että sen suhteen sanomisen sijaa on. En käsitä, miksi asiat pitäisi joka paikassa mahdollisimman myrkyllisesti lausua. Ei siitä mitään hyötyä ole. Samoin mietinnössä maini-

taan ryhmäkurista. Sanotaan, että on ilmennyt sellaista, mitä ei olisi saanut tapabtua. Niinikään mainitaan siellä hallitusmuotokysymyksestä, vaikka ei puhuta yksityisistä henkilöistä, koska se ei olisi asiaa parantanut. Sitten hallitukseen menosta ja ministerisocialismista. Vaikka en aikaisemmassa lausunnossani kysymyksestä mitään maininnut, pidin minäkin hallitukseenmenoajatusta, jos sitä on esiintynyt, harkitsemattomuutena. Valiokunnassa oli tarkastettavana eduskuntaryhmän pöytäkirjat ja niistä näin, että ryhmässä oli tosiaan esitetty tällainen ajatus harkita hallitukseenmenoa ja millä ehdoilla hallitukseen mentäisiin, mutta ryhmä oli tehnyt jyrkän kielteisen päätöksen, joka sisältää, ettei socialisteilla ole minkäänlaisia edellytyksiä, minkäänlaista syytä lähteä minkäänlaisilla ehdoilla tällä kertaa hallitukseen, ja kun ryhmä oli tehnyt tällaisen ehdottomasti kielteisen päätöksen, niin emme käsittäneet valiokunnassa, että olisi voitu tästä kohdasta sen paremmin sanoa kuin mietinnössä on sanottu. (Lassy: oliko valmisteluvaliokunnan pöytäkirjat?) Kyllä oli kaikki. Jos ryhmässä olikin joku tehnyt sellaisia ehdotuksia niin koska itse ryhmän päätös oli tullut jyrkästi kielteinen, niin emme voineet mennä antamaan, paheksumislausuntoa. Pekkala huomautti, että suojeluskuntakysymyksestä sanotaan liian lievästi, ettei suojeluskuntaasian esilleottamisella ole tahdottu häiritä muiden köyhälistölle tärkeiden kysymysten ajamista ja ettei se olisi ollut kylliksi suuri syy ja että toiselta puolen valiokunta puoltaisi sitä kantaa, että on ollut niin painavia syitä, ettei ryhmä ole saanut suojeluskuntakysymystä esille. Tämähän on aivan virheellinen päätelmä valiokunnan mietinnöstä. Kai Pekkalan muistaa, että täällä kokouksessa ryhmän taholta puolusteltiin, kun kokous ryhmää moitti siitä, ettei se ollut tehnyt enempää suojeluskuntain poistamiseksi, asiaa sillä, että on ollut muita niin tärkeitä kysymyksiä, ettei ryhmä ole voinut ottaa suojeluskuntain poistatniskysymystä niin painavalta kannalta. Ryhmän taholta mainittiin täällä, että vaatimus suojeluskuntain hajottamisesta olisi yhdistänyt porvarit yhteen, mutta ryhmä katsoi asiaa siltä kannalta, että jollei suojeluskuntakysymystä oteta esille, se irroittaa porvarillista keskustaa oikeistosta. Valiokunnassa katsottiin tätä liiaksi sovittelupolitiikaksi ja valiokunta on mietinnössään esittänyt tämän ajatuksen. Kyllä teidän täytyy muistaa ja käsittää se. Valiokunnassa oltiin sitä mieltä, ettei olisi pitänyt olla aihetta sellaiseen menettelyyn, jos katsotte tarkemmin mietintöä, niin teidän täytyy huomata valiokunnan olleen sitä mieltä ja tuoneen sen mietinnössään julki, m. m. ettei ole ollut mitään sellaista syytä, joka olisi ryhmää estänyt tekemästä vaatimusta suojeluskuntain poistamisesta ja että sen olisi pitänyt siinä kysymyksessä menetellä toisin kuin se on menetellyt. Niinkuin alussa sanoin, valiokunta ei vain ole käsitystensä esittänyt kyllin painavilla sanoilla, ei ole käyttänyt katkeraa kieltä. Ehkä mietintö sitten olisi tyydyttänyt mutta valiokunnassa olemme katsooneet, ettei asia parane painavia voimallauseita käyttämällä. (Jalava: lopussa kiitetään ryhmää!) Ryhmälle on täytynyt antaa tunnustus niissä kysymyksissä, joissa se ei ole voinut enempää tehdä. Olemme käsittäneet, että on ollut ylipääsemättömiä vaikeuksia ryhmällä, vaikka sitä moitittaisiinkin, vaan se on koettanut tehdä parhaansa, ei se ole tarkoituksellisesti toiminut paheentaakseen työväen asiaa. Vähemmistönä ollen se ei ole saanut meidän toivomuksiamme eduskunnassa toteutetuksi. Tästä syystä olemme ajatelleet, ettei pitäisi mennä tuomitsemaan ryhmän toimintaa sellaisissakin kysymyksissä, joissa ei ole mitään mahdollisuuksia ollut. Samoin presidentinvaalista ja hallitusmuotokysymyksestä. Emme katsooneet voivamme ryh-

mälle mitään moitetta, mitään paheksumislausetta antaa, koska varsinkin presidentinvaalissa ryhmälle oli lausuttu toivomuksia, että Mannerheim on saatava poistetuksi, eikä mielestämme olisi ollut oikeudenmukaista käydä siinä kohdin ryhmän kimppuun. Jo aikaisemmin mainitsin presidentinvaalista, että se otettiin aika hyvällä tyydytyksellä vastaan, kun Mannerheim tuli syrjäytetyksi. Niin ollen täytyy rehellisesti pyrkiä arvostelemaan asioita, vaikka nyt kyllä on väitetty, että Mannerheim olisi tullut poistetuksi muutenkin, vaikka meidän ryhmämme ei olisi lähtenytkään Ståhlbergia kannattamaan. Perästä päin on aina parempi sanoa kuin edeltäpäin. Kun sitäpaitsi näimme, ettei siinä lopullisesti ole tapahtunut vahinkoa, niin emme katsoneet voivamme ruveta ryhmää tuon ankarammin arvostelemaan.

L. Nurmiako yhtyi pääasiassa Aallon huomautuksiin. Jalavan lausunnon Ryömää koskevan osan johdosta huomautti ryhmän toimineen amnestiakysymyksessä yksimielisenä ryhmän päätösten mukaan, joten piti Jalavan huomautusta aiheettomana.

A. Niemi lausui Mikkelin piirikokouksen pääasiallisesti hyväksyneen ryhmän toiminnan. Kosketteli Jalavan hyökkäystä ryhmää vastaan 10 milj. mk. myöntämisestä maatalousrahastoon, tuomiten n. s. vasemmistolaisten soimaavan kannan mainitussa asiassa, jonka johdosta ryhmä ansaitsee täyden tunnustuksen.

J. Niininen huomautti kommunismiin taipuisien ainesten lähtevän arvostelussaan kokonaan toisista periaatteista kuin todellisten sosialidemokraattien, mainiten esimerkkinä m. m. Jalavan lausunnon. Yhtyi valio-kunnan mietintöön.

J. Kivilahti huomautti, että hevosasevelvollisuudesta olisi pitänyt Jotain mainita mietinnössä, kun ryhmä on äänestänyt sen puolesta. Yhtyi jalavan lausuntoon.

Keskustelun päätyttyä tähän ilmoitti puheenjohtaja, että on vaadittu nimenhuutoäänestystä, jonka vuoksi ehdotti, että ne, jotka kannattavat mietinnön hyväksymistä, äänestävät *jaa*, ja ne, jotka puoltavat päätökseksi Jalavanlähete keskustelussa esittämiä ponsia, äänestävät *ei*. Ehdotus hyväksyttiin.

Toimitetussa nimenhuudossa äänestivät *jaa* seuraavat edustajat: J. F. Aalto, Fanny Ahlfors, Hjalm. Ahlfors, Aug. Aho, Heikki Alkanen, Otto Andersson, V. Annala, Hj. Eklund, Lyyli Eronen, Herman Eskeli, Mimmi Haapasalo, Hanna Hakala, Väinö Hakkila, Toivo Halonen, K. Harvala, A. Hautamäki, Lyyli Heinonen, E. Helle, S. Hellsted, J. Helmisäari, Hilda Herrala, Juho Holm, J. P. Holopainen, V. Huhta, Anni Huotari, Emil Hurri, E. Huttunen, O. Härmä, P. Hätinen, Aug. Julkunen, Laina Järvinen, J. Kananen, V. Kanto, K. Kauko vaara, A. Kemppi, J. Kivimäki, A. Kiviranta, Hilma Koivu-lahti-Lehto, A. Koljonen, Manu Kontula, Albin Koponen, Kaisu Korhonen, Vilho Korhonen, Arth. Koskelin, V. Laakkonen, Hilma Laine, Matti Laukkonen, Kalle Lehtinen, Toivo Lehto, Aino Lehtokoski, Osk. Leivo, V. Lepola, P. Leppänen,

P. A. Leskinen, E. Loikala, S. Louhelainen, A. Luukkonen, O. Marttila, P. Meriläinen, F. Mustasilta, A. Muhonen, J. Mykkänen, A. Mäkelä, O. Mäkeläinen, E. Mäki, A. Niemi, Kalle Niemi, Juho Niininen, Lauri Nurmiaho, Albin Parkkinen, Isak Penttala, Emil Raearo, Frans Rantanen, Antti J. Rintala, Hannes Ryömä, E. Sallila, Hilda Seppälä, J. V. Seppälä, Miina Sillanpää, Väinö Tanner, A. Tanskanen, J. Telen, O. Toivonen, K. Toppinen, Lydia Tuominen, T. Turtiainen, Edv. Vahlsteo, J. Vainio, K. Valta, Laina Vesterlund, K. H. Viik, N. Virtanen, Väinö Voionmaa, J. Vuorinen ja E. Väre, yhteensä 96.

Ei äänestivät seuraavat edustajat: Hj. E. Eklund, Jaakko Enqvist, Aug. Forsman, Siilas Haippo, E. Hallikainen, A. Hedman, Tuomas Heinonen, Perttu Ikonen, O. Jalava, J. H. Kanerva, Ida Kantanen, M. V. Karvonen, P. Kemppi, A. Kinnunen, J. Kivilahti, Ida Koski, T. N. Lahti, Ivar Lassy, K. Lukkariinen, K. Luoto, Matti Manninen, V. Meriläinen, Emil Metsäranta, Ellen Mäkelin, Pekka Niiranen, Eetu Paronen, E. Pekkala, A. Perämäki, Fiina Pietikäinen, Hannes Pulkkinen, A. Raatikainen, S. J. Rahikainen, H. V. Rautio, M. Rosenberg, K. Salmi, K. Sevander, Eliina Sillanpää, P. Strengell, Juuso Suominen, A. Taskinen, Lempi Tuomi, Tapani Uski, K. A. Valtanen ja Sulo Vuolijoki, yhteensä 45.

Menettelytapavaliokunnan mietintö tuli näin ollen hyväksytyksi.

O. /alava, samalla kun pani vastalauseensa päätöstä vastaan huomautti, että eduskuntaryhmän jäsenet äänestämällä tässä asiassa, ovat asettuneet tuomareiksi omassa asiassaan.

V. Hakkila ilmoitti ottaneensa osaa äänestykseen suuntakysymyksen vuoksi, tahtoen merkitä sosialidemokraattisen kantansa.

Puheenjohtaja esitti, että niiltä edustajilta, jotka aiheetta ovat poissa toimitettavista nimenhuudoista, pidätetään sen päivän palkka. Hyväksyttiin.

Kokous keskeytettiin klo 10,15 ja päätettiin jatkaa klo 11,30.

Kokousta jatkettiin klo 11,« Tannerin toimiessa puheenjohtajana. Nimenhuudossa todettiin poissa olevaksi Anttila, Jokinen, Kaarilahti, Koskelin ja V. Mäkelä.

Muuan välikohtaus.

Puhevuoroa pyysi ja sen saatuaan lausui

Antti Kiviranta: Täällä on toista viikon aikana, jonka olemme olleet koossa, saanut kuulla lausuntoja, jotka eivät ainakaan minun mieles-

täni ole olleet liian pyöristeltyjä eikä viimeisteltyjä, eivätkä omiaan kottamaan tämän kokouksen arvoa. Mutta kun ne ovat pääasiallisesti kohdistuneet määrättyihin henkilöihin, ei allekirjoittanut ole katsonut olevan syytä kokouksen puuttua asioitiin, koska asianomaisilla henkilöillä on ollut tilaisuus vastata ja puhdistaa itseänsä. Mutta eilisiltainen Kotosen lausunto, jossa hän m. m. sanoi, että tässä kokouksessa ovat kaikki edustettuina taskuvarkaita myöten, oli todellakin lausuttu henkilön suusta, jolla täytyy olla edellytykset siihen, että hän puhuu tietoisena; se oli senlaatuinen, että minun mielestäni ei kokous voi sitä sulattaa. Ajattelin tehdä kokoukselle ilman pitempiä perusteluita ehdotuksen, että ellei toveri Kotonen joko peruuta lausuntoaan tai määrittele sitä tarkemmin, kokous lausuisi hänelle jyrkän paheksumisensa.

J. Suominen lausui, ettei kokous vastalauseetta saata sivuuttaa Kotosen halveksivaa, ja arvotonta syytöslausuntoa. Näki hyökkäyksen kohdistuneen vasemmistoa vastaan. Ehdotti, ettei syytetyn henkilön sallita olla kokouksessa ennenkuin on selvittänyt asiansa järjestävälle valiokunnalle.

I. Kaarto katsoi, ettei kokouksella ollut syytä vastalauseeseen Kotosen lausunnon johdosta.

Hj. E. Eklund katsoi Kotosen edellisenä päivänä tekemien syytösten puoluetta vastaan rosvoudesta voittavan porvaristonkin törkeydet. Kannatti paheksumislausuntoa Kotoselle syytöksistä koko puoluetta vastaan. Kannatti myös Suominen ehdotusta.

Anton Kotonen: Tehdyn välikysymyksen johdosta tulee minun antaa selitys. Eilisiltana vähäistä ennen lausuntoani sain tietää, että eräs tämän kokouksen edustajista on ilmiannettu tai juuri tultiin ilmiäntamaan siitä, että hän erään työväenliikkeen varoja joko väärennysillä tai muuten on anastanut suuremman määrän. Minä en todellakaan tunne henkilöä, en tiedä, onko hän vasemmistolainen vai oikeistolainen. (Tainio: kyllä hän on vasemmistolainen. — Ei muuta asiaa). Nyt olen saanut tietää, että tämä henkilö onkin tänään pidätetty ollen ehkä vieläkin pidätettynä ja tunnustanut ainakin seitsemäntuhatta markkaa varoja vieneensä. Kun tämä tuli tietooni ja kun oli pelättävä, että etsivät poliisit saapuisivat ehkä tähän kokoukseen vangitakseen tämän kokouksen edustajan, josta sitten olin vielä saanut kuulla, että hän on Helsingin kaupungin valtuuston jäsen, niin minä pelkäsin, että häväistys tätä kokousta vastaan tulisi liian suureksi, jos täältä tullaan vangitsemaan henkilö sellaisesta rikoksesta. Antaakseni tuolle henkilölle, jota en tuntenut enkä tunne nykyään, viittauksen, että olisi sopivaa poistua, minä kuvaannollisessa muodossa puhuin asiasta ja katson siinä tehneeni palveluksen tälle puoluekokoukselle ja koko puolueelle. Sillä arvaatte, mikä makupala tästä olisi syntynyt, jos kokouksesta olisi tultu vangitsemaan sellaisesta rikoksesta edustajaa (Nimi.) Hänen nimensä on Toini Johansson, kuten nyt olen saanut kuulla, ja tämä on sama henkilö, sikäli kuin olen saanut kuulla, jota täällä aikaisemmin kutsuttiin varkaaksi, syystä että hän oli saanut kunniasanaan vastaan eduskuntaryhmän pöytäkirjat puhtaaksikirjoitettavaksi, mutta oli niistä kirjoittanut kopiot ja antanut ne muille. (Häpeä!) Jos kokous katsoo, että tällaisen henkilön savustaminen ulos kokouksesta on liikaa, niin minä en voi totisesti sille mitään. Katsoin velvollisuudekseni saada hänet poistumaan. Nyt on minulle sanottu ja koetin itsekin nimenhuudossa seurata, ettei hän ole tullut kokoukseen — vai lieneekö tullut. (Kyllä se täällä on.) Minä en tunne, niin etten tiedä, onko hän täällä vai ei. Jos hän on täällä, niin olisi hyvä, että hän poistuisi tai selittäisi asian, sentähden ettei maan suurimman puolueen kokouksessa sovi olla edustajana

tällaiset henkilöt, olkoon, että hänet on toinen johtanut niihin tekoihin. Mutta sittenkin meidän täytyy ottaa kiinni siitä henkilöstä. Minä säälin tuota ihmistä, kun tiesin missä voisi olla syy, niin etten tahdo sormellani osoittaa, jos olisinkin tuntenut, vaan koetin sanoa siinä muodossa, että hän itse ymmärtäisi, kun hänelle oli ilmoitettu, että hänet tänään vangitaan tästä teostaan. Arvostelkaa sitten, teinkö väärin vai en. Sen voin myöntää, että kun vähäistä ennen kuin astuin tänne puhumaan minä siitä kuulin, minun lausuntoini sävy oli ehkä tarpeettoman kiihkeä. Siinä minä myönnän arvoisan välikysymyksen oikeaksi, mutta se on minun luonteessani, että kun tuollaista kuulen, en voi sitä sulattaa. Muuten mitä tulee tähän lausuntoon, niin se oli myös niinkuin jokainen toivoakseni on ymmärtänyt, kuvaannollisessa muodossa lausuttu arvostelu tästä kokouksesta. Täällähän on syytetty toisia jos miksi. On sanottu, ettei voi päästää toista selän taakse, täällä on ennen kutsuttu varkaiksi, meitä on vasemmiston taholta haukuttu roistoiksi. Sitä sanaa oli vähäistä ennen käytetty. Ruotsista tälle kokoukselle tullessa sähkösanomassa, jossa huudetaan: Alas sociala förredare, joka on jotenkin samaa kuin sosialistilurjukset. — förredare sanalla ei ole vastinetta suomenkielessä, mutta lähinnä lurjus sana sitä vastaa. Minä sanoin, että meidän pitäisi tässä kokouksessa päästä asioihin eikä olla markkinatorina, jossa haukutaan. Toivoakseni tämä selitykseni tyydyttää myös välikysymyksen tekijää. Sen verran kuin häntä tunnen, uskon, ettei hänkään katso kokouksen arvolle soveliaaksi, että mainitsemani laatuinen henkilö on täällä saapuvilla ja että sen vuoksi meidän porvaristomme saavat tavattoman valtín käsiinsä tätä kokousta vastaan, jos hänen annetaan täällä olla, sikäli kuin hän poliisin käsistä vapautuu.

A. Kiviranta ei voinut myöntää Kotosen lähteneen oikeasta periaatteesta, koska ei yksityisen rikoksen takia voi syyttää jotain ryhmää. Ehdotti Kotoselle paheksumislausuntoa varomattoman esiintymisen johdosta.

Keskustelu loppui tähän.

Puheenjohtaja: Puolueen järjestösäännöt eivät tiedä mitään välikysymyksen käsittelystä puoluekokouksessa, mutta äänestettävä lienee siitä, siirrytäänkö yksinkertaiseen päiväjärjestykseen, vai annetaanko Kotoselle paheksumislause. Tämä käsitys hyväksyttiin. Äänestettäessä annettiin paheksumislausunnon puolesta 72 ja yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta 54 ääntä. Vielä hyväksyttiin Suomen ehdotus, ettei kysymyksessä oleva henkilö saa olla mukana kokouksessa ennen kun on selvittänyt asiansa Järjestävänvaliokunnan kanssa.

Puolueen kunnallinen toiminta.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 3, koskeva puolueen kunnallista toimintaa. Mietintö kuului:

Menettelytapavaliokunta, käsiteltään puolueemme kunnallista toimintaa koskevassa alustuksessa olevat ponsiehdotukset, katsoo voivansa

ehdottaa suurimman osan niistä sellaisinaan hyväksyttäväksi. Ainoastaan joihinkin kohtiin nähden on tehty muutoksia.

Valiokunta ehdottaa:

1) että vaaleihin osanottoa koskevat ponnet (siv. 96) hyväksytään sellaisinaan;

2) että menettelytapaa kunnallisissa luottamustoimissa koskevat ponnet (sivut 99—100) muutoin hyväksyttäisiin paitsi että toinen kappale saisi seuraavan sanamuodon:

että heidän on pyrittävä miehittämään puolueen jäsenillä kaikki ne paikat kunnallisissa toimi- ja lautakunnissa, mitkä heidän täytettävikseen heidän lukumääränsä mukaan suhteellisesti tulevat, ja on valittujen toimihenkilöiden myöskin tarkasti velvollisuutensa täytettävä;

3) että työväenjärjestöjen tehtäviä ja valistustyötä koskevat ponnet (siv. 101) hyväksyttäisiin sellaisinaan;

4) että kunnallisen lainsäädännön kehittämistä koskevat ponnet (siv. 103—4) muuten hyväksyttäisiin sellaisinaan, paitsi että kolmannen ponnen viimeinen lause muutettaisiin näin kuuluvaksi:

Eduskuntaryhmä huolehtikoon siitä, että perinpohjainen kunnallinen verotusuudistus tulee mahdollisimman pian toteutetuksi.

5) että puolueen kunnallisohjelman uudistamista koskevista ponsista (siv. 104) toinen hyväksyttäisiin, mutta että ensimmäinen ponsi saisi seuraavan sanamuodon:

Puolueen kunnallisohjelma on erinäisten täydennysten ja tarkistusten tarpeessa. Puoluekokous antaa tässä kokouksessa valittavalle ohjelmakomitealle tehtäväksi valmistaa seuraavalle puoluekokoukselle ehdotuksen uudeksi kunnallisohjelmaksi.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myöskin Kunnallisasiaintoimiston toimintaan, ja pitää tarpeellisena tässä yhteydessä ehdottaa hyväksyttäväksi joitakin Toimiston toimintaa koskevia ohjeita. Valiokunta ehdottaa kokouksen päätettäväksi:

1) Toimiston on tarkoin seurattava kunnallispoliittisia virtauksia yleensä, sekä erittäinkin sosialistien kunnallispolitiikkaa koti- ja ulkomailla. Tästä on tehtävä selkoa kirjallisuuden, sanomalehdistön ja puheiden kautta, siten huolehtien kunnallispoliittisesta valistustyöstä;

2) Toimiston on sekä pyynnöstä että muutoin annettava neuvoja, valaistava kunnallisen elämän alalle kuuluvia päivän kysymyksiä, sekä innotettava kunnallista vaalitaistelua;

3) Toimiston on huolehdittava kunnallispoliittisen kirjallisuuden kustantamisesta sekä toimintaa valaisevien tietojen kokoamisesta ja julkisuuteen saattamisesta.

Kun on luultavaa, että ennen pitkää tulee tarpeelliseksi kunnallista elämää koskevan tiedonantolehden julkaiseminen, jota varten lienee kunnilta saatavissa aineellista kannatusta, ehdottaa Valiokunta kokouksen päätettäväksi,

että kunnallisen tiedonantolehden perustaminen, jos semmoinen osotautuu tarpeen vaatimaksi ja sitä varten on kannatusta saatavissa, jätetään Puolueneuvoston päätettäväksi.

Helsingissä, 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Tanner.	Edv. Helle.	P. Leppänen.	K. H. Viik.
L. Nurmiahon.	J. F. Aalto.	O. Toivonen.	Anni Huotari.
	E. V. Lähde.		

E. Vahlsten esitti, että alustusvihon sivulla 103 olevien ponsien sanat muutettaisiin kuulumaan siten, että hallintoviranomaisilla olisi oikeus tarkastaa kuntain itsehallintoa ainoastaan laillisuuden kannalta, mutta ei sen tarkoituksenmukaisuutta.

Kun Vahlstenin ehdotusta ei kukaan kannattanut raukesi se ja mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

«

Puoluejärjestöjen rekisteröiminen.

Esitettiin Sääntö valiokunnan mietintö N:o 1. Se kuului:

Käsitellessään ehdotusta puolueen uusiksi säännöiksi on valiokunta pitänyt tarpeellisena kiinnittää huomiota puoluejärjestöjen rekisteröimiseen.

Tammikuun 4 p:nä 1919 annettu yhdistyslaki määrää, että jo olemassa oleva yhdistys on rekisteröitävä viimeistään vuoden kuluessa tämän lain voimaan astumisesta. Seurauksena rekisteröimisen laiminlyömisestä on, että yhdistyksen johtokunta tuomitaan sakkorangaistukseen. Mutta laiminlyömisestä seurauksena ei supistu yksinomaan tähän. Rekisteröimätön yhdistys ei ole oikeuskelpoinen. Se ei voi nimiinsä hankkia omaisuutta, se ei voi esiintyä oikeuden eikä viranomaisten edessä. Nyt jo, vaikka rekisteröimispakko ei ole vielä astunut voimaan, on ilmoitettu, etteivät muutamat maalaispoliisiviranomaiset ole myöntäneet rekisteröimättömille yhdistyksille edes iltamalupaa. Tällainen luvan kieltäminen tulee tammikuun 4 p:n jälkeen laillistetuksi.

Tämän johdosta esittää valiokunta,

että Puoluekokous kehoittaisi piirien, järjestöjen ja osastojen johtokuntia aivan ensi tilassa ryhtymään toimenpiteisiin kukin järjestönsä rekisteröimiseksi sen säännöissä mainitsemien kotipaikan rekisteriviranomaisen luona.

Muutamilla tahoilla on oltu epäselvillä siitä, onko puolueeseen kuuluva järjestö tai osasto, joka alaosastona kuuluu rekisteröityyn puolueeseen tai järjestöön, itsekohdaltaan rekisteröitävä. Tämän johdosta olisi valiokunnan mielestä syytä huomauttaa, että jos osasto rekisteröitäisiin ylemmän järjestön yhteydessä, täytyisi tämän ylemmän järjestön johtokunnan tai niiden henkilöiden, jotka sen toiminimen merkitsevät, kantaa ja vastata alajärjestön puolesta. Kantamista ja hakua varten alajärjestön puolesta täytyisi yläjärjestön edustajan kaikissa tilaisuuksissa, kun on käännettävä oikeuden tai viranomaisten puoleen, saapua alajärjestön puolesta heti paikalle tai antaa alajärjestölle valtakirja. Vielä mahdollisimmaksi käy asia, kun alajärjestö esiintyy vastaajana, jollei alajärjestö ole rekisteröity itse kotipaikallaan, tulee se forum eli laillinen tuomioistuin, jossa sen tulee vastata, olemaan ylemmän järjestön kotipaikalla.

Tätä kaikkea silmällä pitäen saa valiokunta esittää,

että Puoluekokous kehoittaisi itse kutakin alajärjestöä ja puolueosastoa hetimiten tässä kokouksessa vahvistettujen sääntöjen perusteella paikkakunnan rekisteriviranomaiselle jättämään rekisteri-ilmoituksen, jotta järjestö tulevan tammikuun 4 p:nä on täysin oikeuskelpoinen yhdistys.

Helsingissä 13 p:nä joulukuuta 1919.

Emil Sallila.	J. Suominen.	Fanny Ahlfors.	E. Wahlsten.
I. Penttala	E. Walkeisaho.	E. Raearo.	Väinö Hupli.

Mietintö hyväksyttiin.

Tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttaminen.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 4, koskeva tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttamista. Mietintö kuului:

Puoluekokous on antanut Menettelytapavaliokunnan valmistettavaksi päätöslauselman tuotannon yhteiskunnallistuttamiskysymyksestä sillä pohjalla, että Puoluekokous, hyväksyen muutamia kysymyksen ääriviivoja, voisi lähettää asian yksityiskohtaisempaa valmistelua varten kokouksessa valittavalle ohjelmakomitealle.

Asiaa käsiteltyään Menettelytapavaliokunta ehdottaa, että Puoluekokous hyväksyisi asiassa seuraavan lausunnon:

1) Maailmansodan aikaansaama puute ja kurjuus sekä samaisen sodan aiheuttama kapitalististen kansantalouksien perinpohjainen järkytys on jo herättänyt ja lähinnä seuraavana aikana on nykyistä suuremmassa määrässä herättävä kaikkien kapitalististen maiden köyhälistöön kuuluvissa ja puoleksi köyhälistönomaisissa, väestön enemmistönä olevissa työätekeivissä väestöaineksissa entistä kiihkeämpiä ja päämäärästään tietoisempia pyrkimyksiä päästä vapautumaan kapitalistisesta riistosta siten, että yksityispääomallisen tuotantotavan sijalle järjestetään sosialistinen tuotantotapa. Tässä tarkoituksessa köyhälistö kaikkialla entistä voimakkaammin järjestäytyy valloittamaan valtiollisen vallan, sen avulla toteuttaakseen työn yhteiskunnallisen päämäärän.

2) Jotta Suomen köyhälistö olisi tarpeen vaatiessa kykenevä viemään suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti perille yhteiskunnallisen ohjelmansa, mihin sille tilaisuus tulee erityisesti silloin kun johtavien kapitalististen maiden köyhälistö on — mikä voi tapahtua mahdollisesti suhteellisen läheisessäkin tulevaisuudessa — saava valtiollisen vallan haltuunsa ja ryhtyy järjestämään tuotannon yhteiskunnallistuttamista, on Suomen sosialidemokraattisen puolueen köyhälistön etujen edustajana välittömästi alettava voimaperäinen valistustyö Suomen köyhälistöön kuuluvien väestöainesten keskuudessa tuotannon yhteiskunnallistuttamisen tarkoituksiperistä, mahdollisuuksista ja keinoista; tätä valistustyötä on harjoitettava paneamalla toimeen luentoja, julkaisemalla sanomalehtikirjoituksia ja teoksia y.m. tavoin.

3) Yhteiskunnallistuttamisen yhteydessä olevien monien laajakantoisten periaatteellisten ja käytännöllisten kysymysten tutkiminen jätetään tässä puoluekokouksessa asetettavalle ohjelmakomitealle, jonka on mahdollisimman pian julkaistava asiasta mietintönsä yksityiskohtaisine sosialisimisohjelmineen, mikä ohjelma on esitettävä seuraavan puoluekokouksen lopullisesti hyväksyttäväksi.

Helsingissä, 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Tanner.	Edv. Helle.	P. Leppänen.	K. H. Wiik.
L. Nurmiaho.	J. F. Aalto.	O. Toivonen.	Anni Huotari.
E. V. Lähde.			

V. Woionmaa huomautti mietinnön ensimmäisen ponnen johdosta, että puhe »kapitalistisen yhteiskunnan järkkymisestä* on siinä esitetty epätarkasti, mutta hyväksyi kuitenkin mietinnön sellaisenaankin.

Mietintö hyväksyttiin.

Sosialidemokraattinen Aikakauslehti.!

Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan mietintö Sosialidemokraattisen Aikakauslehden perustamisesta kuului näin:

Päätöksellään joulukuun 11 päivästä 1919 jätti Puoluekokous Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan tehtäväksi antaa lausuntonsa kokouksen ohjelmassa olevista kysymyksistä, jotka koskevat

Puoluetoimikunnan tekemää alustusta „Sos.-dem. viikkolehden perustamisesta" ja sen yhteydessä

Kuopion sos.-dem. vaalipiirin toimikunnan alustuksesta: „Sos.-dem. puolueelle oma aikakauslehtensä" sekä

Laukaan Tarvaalan Työväenyhdistyksen alustuksesta „Lakiasioita selittävästä kuukauslehestä".

Käsiteltyään näitä alustuksia yhdessä, saa valiokunta Puoluekokoukselle esittää seuraavaa:

Viime aikoina on esiintynyt paljon uusia kysymyksiä sekä sosialistisen teorian että ennen kaikkea menettelytavan alalla, jotka tarvitsevat perusteellisempaa käsittelyä kuin se, mikä niille voidaan antaa jokapäiväisessä sanomalehdistössä. Sitäpaitsi on työväelle kunnallisessa elämässä avautunut kokonaan uusi toiminta-ala, johonka sillä vasta vuoden ajan on ollut tilaisuus ottaa osaa. Nämä seikat ja muut niitten lisäksi tekevät puolueellemme uuden aikakauslehden perustamisen välttämättömäksi.

Valiokunnan mielestä olisi asialle eduksi, jos voitaisiin saada kaksi tuollaista aikakauslehteä, toinen puhtaasti tieteellinen, joka ilmestyisi kerran kuukaudessa, toinen hieman kevyempää laatua, joka ilmestyisi kerran viikossa ja vastaisi puoluetoimikunnan ehdottamaa verrattain suurikokoista, 2-palstaista ja 16-sivuista lehteä. Taloudellisista syistä ja henkisten voimain niukkuuden takia ei valiokunta kuitenkaan ole katsonut voivansa ehdottaa kahden lehden perustamista.

Valiokunnan mielestä olisi kuitenkin tavoiteltava keskitietä raskaamman ja tieteellisemmän kuukausilehden ja kevyemmän viikkolehden välillä ja ehdottaa valiokunta sentakia kahdesti kuukaudessa ilmestyvää »Sosialidemokraattinen Aikakauslehti"-nimistä aikakauslehteä, samankokoista kuin vuosina 1906—08 ilmestynyt „Sosialistinen Aikakauslehti".

Myötäliitetystä kustannusarviosta päättäen, missä on otaksuttu vain 6,000 kappaleen painosta ja 16 sivun kokoa ja jossa, siitä huolimatta, että kustannukset valiokunnan mielestä ovat jotensakin korkeiksi lasketut, nettovoitto tulisi olemaan 14,000 mk., näyttää todennäköiseltä, että aikakauslehteä voitaisiin toisinaan, ehkä joka toista numeroa, julkaista 24 sivuisena. On näet otaksuttavaa, että lehden levikki tulee olemaan melkoista suurempi kuin 6,000 kappaletta.

Mitä ehdotetun aikakauslehden ohjelmaan tulee, on valiokunta ollut sitä mieltä, että päähuomio olisi kiinnitettävä sosialidemokraattiseen me-

nettelytapaan ja teoriaan, etenkin itse sosialisoimiskysymykseen, mikä nyt on astunut päiväjärjestykseen. Erittäin tärkeätä on myös teoreettisen ja käytännöllisen sosialidemokraattisen kunnallispolitiikan ja muitten kunnallisten kysymysten selostaminen, sitä tärkeämpää koska puolueemme on saavuttanut ehdottoman enemmistön useiden kuntien valtuustoissa ja siis on yksin edesvastuussa niitten hallinnosta. Sitäpaitsi olisi aikakauslehden seurattava työväen sivistyspyrintöjä ja annettava yleiskatsauksia tärkeimmistä kotimaisista ja ulkomaalaisista tapahtumista, etupäässä tietysti työväen asiata Koskevistä. Raittiuskysymyksiä voitaisiin ottaa keskustelun alaisiksi, mikäli ne ovat kunnallispoliittisten kysymysten yhteydessä. Sitä: vastoin ei valiokunta ole katsonut tarpeelliseksi, että ammatillisella, osuustoiminnallisella ja urheilun alalla esiintyviä kysymyksiä aikakauslehdessä keskusteltaisiin, koska niitä varten jo ilmestyy erikoislehtiä.

Mitä koskee Laukaan Työväenyhdistyksen ehdotusta »Lakiasioita selittävistä kuukausilehdestä», ei valiokunta ole voinut sitä puoltaa, mutta on ollut sitä mieltä, että Sos.-dem. Aikakauslehdessä olisi selostettava työväelle tärkeiden lakien sisältöä. Mitään varsinaista kyselyosastoa lakiasioita varten valiokunnan mielestä ei näin pieni lehti kuitenkaan voisi järjestää.

Sos.-dem. Aikakauslehti ei saisi olla mikään polemiikkilehti, mikä tietenkään ei estäisi sitä, että siinä eri suuntia asiallisesti arvosteltaisiin sosialidemokraattiselta näkökannalta.

Ylläolevan perusteella ehdottaa valiokunta.

että Puoluekokous velvoittaisi puolue-toimikunnan ryhtymään 1920 vuoden alusta julkaisemaan »Sosialidemokraattinen Aikakauslehti"-nimistä kahdesti kuukaudessa ilmestyvää aikakauslehteä pääasiassa yllämainittuja näkökohtia silmälläpitäen.

Helsingissä 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Annala. Vihtori Huhta. Eemeli Mäki. Hannes Pulkkinen.
Hannes Ryömä. Hj. Eklund. Miina Sillanpää.

Mietintöön liittyi seuraava arviolaskelma lehden taloudesta:

Entisen Sosialistisen Aikakauslehden koko, 16 sivua, värillinen kansilehti, jossa kolmella sivulla ilmoituksia. 24 numeroa vuodessa. Painoa 6,000 kpl. Hinta vuosikerralta 24 mk., irtonumeroilta 1 mk.

Tulot:

6,000 vuosikerta 24 mk.	144,000: -
Vähennetään asiamiespalkkioina 20 %	28,800: -
Vähennet, vapaakappaleista.	4,000: — 32,800: - 111,200: -
Tuloja ilmoituksista, netto.	<u>14,000: -</u>
	Smk. 125,200: —

Menot:

Kirjapainotyö ja paperi.	59,600: -
Toimitus ja avustajat	26,000: —

Kuvitus	4,000;
Konttorityö	6,000;
Osoitteet, kääreet ja postimaksut	7,200;
Ilmoitukset, tilauslistat, reklaami y. m.	8,000;
Voitto	14,400;
	<u>Smk. 125,200;</u>

Helsingissä 12. 12. 1919.

K- Heinonen.

Mietintö ja arviolaskelma hyväksyttiin sellaisenaan.

Kansainvälinen apukieli.

Esitettiin Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan mietintö N:o 2, koskeva kansainvälistä apukieltä. Siinä luettiin:

Päätöksellä joulukuun 11 päivästä antoi Sos.-dem. Puoluekokous Sanomalehti ja valistusvaliokunnalle tehtäväksi antaa lausuntonsa kokouksen ohjelman n:o 6:n kohdalla olevan kysymyksen johdosta, mikä koskee Hj. Eklundin tekemää alustusta kansainvälisestä apukielestä. Käsiteltyään tämän asian saa Valiokunta Puoluekokoukselle antaa seuraavan lausunnon:

Keinotekoinen kansainvälinen apukieli on epäilemättä suurimerkityksellinen esim. tiedemiehille ja liikemiehille, mutta ennen kaikkea siitä kuitenkin olisi hyötyä työväenluokalle, joka ei muuta kuin poikkeustapauksissa ole tilaisuudessa opiskelemaan vieraita suuria sivistyskieliä, jotka kaikki ovat sangen vaikeita ja tarvitaan useamman sellaisen taito, ennenkuin tulee kansainvälisesti toimeen. Jos sellainen kieli olisi virallisesti käytäntöön otettu sivistyskansojen kesken, voisi työväenluokkakkin jo kansakouluissa oppia tuota kieltä ja siten olla tilaisuudessa seuraamaan kaikkea arvokasta maailmankirjallisuutta, jota tietystikin heti virallisen päätöksen tehtyä ruvettaisiin kääntämään tälle kielelle. Sitä paitsi voisivat työläiset itse menestyksellä ottaa osaa heidän omia asioitaan käsitteleviin kansainvälisiin kongresseihin, mikä nyt on heille vaikeutettua.

Ei kuitenkaan olisi syytä jäädä odottavalle kannalle siksi kunnes ehkä joku kansainvälinen hallitusten konferenssi on päättänyt korottaa jommankumman tärkeimmistä kilpailevista kielistä, fdon tai esperanton, viralliseksi kansainväliseksi kieleksi. Voitaisiin aivan hyvin jo sitä ennen ruveta opettamaan jompaakumpaa kieltä maamme kouluissa. Sillä koska ne ovat hyvin toisensa kaltaiset, olisivat ne, jotka ovat oppineet toista, pahimmassakin tapauksessa, nim. siinä, että kansainvälisesti virallisesti valittaisiin toinen kieli, edullisemmassa asemassa kuin ne, jotka eivät ole oppineet kumpaakaan. Ja sitäpaitsi, jos valinta tehtäisiin siten, että annettaisiin puolueettomista kielitiedemiehistä kokoonpannun komitean ensin antaa lausuntonsa siitä, kumpiko näistä kielistä paremmin vastaa kaikkia sellaiselle kielelle asetettavia vaatimuksia — kuten kauneus-, ilmaisurikkauspa ennen kaikkea helppousvaatimusta — ei tarvitsisi niinkään paljon pelätä harhavalintaa. Sillä näitä periaatteita täytyy kansainvälisestikin noudattaa, kun tehdään tuo ihmiskunnalle niin tärkeä päätös. Mainitunlaisen komitean on Suomen valtioneuvosto viime huhtikuun alussa jo aset-

tanutkin, mutta silloin kun alustusta kirjoitettiin, ei se vielä ollut pitänyt yhtään kokousta.

Ylläolevien perustelujen nojalla ehdottaa Valiokunta, että alustajan ehdotus pääasiassa hyväksyttäisiin.

Koska kuitenkin yllämainittu valtion komitea sittemmin on laatinut ja valtioneuvostolle jättänyt mietintönsä, jossa se yksimielisyyden saavuttamiseksi ehdottaa, että valtio toistaiseksi puolueettomasti kannattaisi kumpaakin kieltä, sekä idoa että esperantoa, siten, että valtion apua myönnettäisiin

kouluille, joissa opetetaan jompaakumpaa kieltä; yhdistyksille, jotka ajavat jompaakumpaa kieltä valmistaakseen päteviä opettajia;

yksityisille, jotka julkaisevat oppikirjoja jompaakumpaa kieltä varten katsoo valiokunta, että, joskin on pidettävä kiinni siitä, että virallinen valinta olisi tehtävä ja valittua kieltä pakollisesti opetettava kaikissa kouluissamme, eduskuntaryhmän olisi vaikutettava siihen suuntaan, että edes tämä yllämainitun komitean tekemä ehdotus eduskunnassa saataisiin hyväksytyksi, sillä sekin olisi katsottava pieneksi voitoksi maailmankieliaatteelle.

Koska ne syyt, jotka puoltavat virallisen valinnan suorittamista maassamme jo ennen kansainvälistä virallista valintaa, myös ovat voimassa yksilöihin nähden, on Valiokunta ehdotettuun ensimmäiseen ponteen tehnyt sen muutoksen, että puolueen jäseniä kehoitettaisiin ryhtymään jomman kumman kielen opiskeluun.

Koskei Puoluetoimikunta ole suoranaissessa yhteydessä muitten maitten sos.-dem. puolueiden kanssa ja puolueen suhde internationaaleihinkin on epävarma, on Valiokunta päättänyt ehdottaa alustuksen kolmannen ponnen poistettavaksi.

Valiokunta ehdottaa siis Puoluekokouksen päättäväksi seuraavat ponnet:

1. Puoluekokous tunnustaa kansainvälisen apukielen suuren merkityksen eri maiden työväenluokkien lähentäjänä ja kehoittaa puolueen jäseniä opiskelemaan jompaakumpaa nykyään kilpailevista kielistä, idoa tai esperantoa.

2. Puoluekokous velvoittaa eduskuntaryhmän vaikuttamaan siihen suuntaan, että hallitus, hankittuaan puolueettomista kielitiedemiehistä kokoonpannun komitean lausunnon siitä, kumpiko näistä keinotekoisista kielistä kielellisesti parhaiten vastaa tarkoitustaan, määrää paremmaksi havaitun kielen opetettavaksi maamme kansakouluissa, oppikouluissa ja seminaareissa.

Helsingissä, 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Annala. Hj. Eklund. Eemeli Mäki. Vihtori Huhta.
Hannes Ryömä. Hannes Pulkkinen Miina Sillanpää.

T. Bryggari ehdotti asian jätettäväksi Eklundin yksityisesti hoidettavaksi.

M. Hakkarainen, piti liiallisena vaatimuksena, että eduskuntaryhmä velvoitettaisiin ryhtymään valiokunnan mietinnössä ehdotettuun toimenpiteeseen kansainvälisen kielen suhteen, varsinkin katsoen siihen, millä kannalla vielä on esim. kansakouluopetus maassamme.

K. Luoto lausui keinotekoisien kielipuuhaan saaneen alkunsa imperiaalistisista tarkoituksista, m. m. siksi, että ranskalainen ja englantilainen eivät voi sietää saksankieltä. Ei katsonut apukieltä välttämättömäksi työväelle,

H/. M. Eklund puolusteli aikaisemmin esittämiään näkökohtia.

Hilda Seppälä oli mietinnön hyväksymisen kannalla.

T. Bryggari toivoi eduskuntaryhmän kiinnittävän ennemminkin suomenkielen opetukseen huomiota niin, että Suomessa jokainen tulisi suomenkielellä toimeen. Ehdotti mietinnön hylättäväksi.

K. Harvala arveli, että puoluekokous tekisi viisaammin kehoittaessaan kansakouluissa opettamaan kunnollisesti suomenkieltä kuin muija kieliä.

A. Kiviranta yhtyi Hakkaraisen lausuntoon.

Mietintö hylättiin 58 äänellä 37 vastaan.

Puoluetoimikunnan toiminta.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 1, koskeva Puoluetoimikunnan toiminnan arvostelua. Se kuului:

Menettelytapavaliokunta, käsiteltyään Puoluetoimikunnan toimintakertomuksen sekä sen yhteydessä olevia asioita, esittää lausuntonaan seuraavaa:

1) Evästykeskustelussa jotkut puhujat paheksuivat sitä, että Puoluetoimikunta lähetti edustajia Bernin konferenssiin ja että nämä edustajat olisivat muka huonosti täyttäneet tehtävänsä. Siihen katsoen, että konferenssin tarkoituksena oli m. m. koettaa saada jälleen solmituksi maailmansodan katkaisemia sosialidemokratian kansainvälisiä yhtyssiiteitä, ja että juuri meidän maamme sekä sisä- että ulkopoliitiikan vuoksi oli välttämätöntä päästä ulkomaisten veljespuolueiden kanssa kosketuksiin. Valiokunta pitää edustajien lähettämistä tähän konferenssiin täysin hyväksyttävänä.

Otettuaan selvää siitä, miten lähetetyt edustajat ovat tehtävänsä täyttäneet, on Valiokunta tullut siihen käsitykseen, että edustajat ovat tehneet voitavansa vaikuttaakseen tätä tietä maamme itsenäisyyden tunnustamiseksi, maassamme vallinneen valkoisen terrorin tunnetuksi tekemiseksi ja yleisen amnestian vaatimukselle kannatuksen saamiseksi.

2) Valiokunta, antaen täyden tunnustuksen työlle valkoista terroria koskevan tilaston kokoamisesta ja kokoamisen järjestämisestä, jotka molemmat on suoritettu varsin vaikeissa olosuhteissa ja kysyneet, varsinkin kokoojilta, tavattoman paljon työtä ja uhrautuvaisuutta, tahtoo tässä yhteydessä ehdottaa kokouksen päätettäväksi,

että niillä paikkakunnilla, missä tilastojen kerääminen on vielä keskenäisenä, on se hetimiten loppuun suoritettava.

3) Sen johdosta, että evästykeskustelussa kiinnitettiin erikoista huomiota toimintakertomuksen lopussa olevaan yleiskatsaukseen, katsoo Valiokunta olevan syytä huomauttaa, että Valiokunta ei ole siinä huomannut muuta sopimatonta kuin ehkä joitakuuta epätarkkoja sanontatapoja. Niinpä esim. viimeinen kappale on tähdätty yksinomaan maamme rajojen ulkopuolelta johdettua, maanalaista bolshevistista kiihotusta vastaan, joten kelleen sosialidemokraatilla ei pitäisi olla aihetta siitä loukkaantua.

4) Kun on herätetty kysymys siitä, oliko Puoluetoimikunta oikeassa selittäessään viimeksi pidetyn puoluekokouksen ylimääräistä veroa koskevan päätöksen tarkoittavan myöskin tänä vuotena liittyviä uusia jäseniä, on Valiokunta tutkinut asiaa ja pitää Puoluetoimikunnan selityksen oikeana sekä tarkoituksen mukaisena.

5) Lopuksi tahtoo Valiokunta lausua käsityksensä Puoluetoimikunnan toiminnasta, että se on yleensä ollut, etenkin mikäli se koskee järjestötoiminnan elvyttämistä, tarkoituksenmukaista ja puolueen tarpeita vastaavaa.

Helsingissä, 12 p:nä joulukuuta 1919.

Väinö Tanner. E. Helle. L. Nurmiaho. J. F. Aalto.
E. Lähde. Anni Huotari. O. Toivonen. (K. H. Viik.
P. Leppänen.

*

Keskustelussa *J. Suominen* kiinnitti huomiota siihen, että valiokunta hyväksyy edustajain menettelyn Bernin konferenssissa vaikka edustajat amnestiakysymyksessä toimivat vastoin ylimääräisen puoluekokouksen päätöstä. Mietinnön 4 kohdassa hyväksytään puoluetoimikunnan väärä tulkinta 1918 veronkantoa koskevasta päätöksestä, josta puhuja teki vielä muistutuksen, sillä puoluetoimikunta ei ole menetellyt ylimääräisen puoluekokouksen päätöksen mukaan. — Puhujaa ei tyydyttänyt myöskään mietinnön 3 kohta, vaikkei Puoluetoimikunta ole vastustanut ohranan kaikkinaista toimintaa ja eräs sen jäsen on vielä julkisesti myöntänyt ohranan olevan sallittavan. Ehdotti lausuttavaksi,

että Puoluetoimikunnan Bernin konferenssiin lähettämät edustajat eivät ole täyttäneet heille uskottua tehtävää, sekä

että toimintakertomuksessa alustusvihon sivuilla 14—15 oleva loppulausunto poistettaisiin.

J. Enqvist ehdotti poistettavaksi mietinnön 4:n kohdan.

K. Luoto yhtyi Suomisen muistutuksiin ja Enqvistin ehdotukseen. Tiedusti, aiotaaniko Aug. Vatasen eläkeasia ottaa esille tässä kokouksessa. (*Tainio*: Kyllä se tulee).

E. Lähde vastasi muutamien edellisten puhujien mietintöä vastaan tekemiin huomautuksiin, ehdottaen, eikä valiokunnan mietintö hyväksytäisiin.

T. Uski yhtyi Suomisen lausuntoon, huomauttaen, että puoluetoimikunnan puheenjohtaja on toiminut valiokunnassa. Bernin konferenssin edustajilta olisi ollut saatava kertomus, eikä heidän olisi ollut annettava milloin minkinlaisia selityksiä.

T. Tainio vastasi Luodolle, että Vatasen avustusanomus on jätetty raha-asiaivaliokunnalle. Selosti puolueen lähettämäin edustajain tehtävien suoritusta Bernin kongressissa torjuen näitä vastaan tehtyt syytökset. Samoin selvitti ylimääräistä verotusta koskevaa valiokunnan lausuntoa.

A. Perämäki kysyi Tainiolta, voivatko ammatilliset järjestöt tietää vanhat jäsenensä sen paremmin kuin puolueosastotkaan, ilmoittaen Pietarsaareissa käsitetyn asian niin, että vain vanhat jäsenet suorittavat ylimääräisen veron.

L. Nurmiaho ihmetteli niiden käsityskantaa, jotka vaativat 4 kohtaa poistettavaksi. Puolsi hyväksymistä.

A. Koljonen kannatti valiokunnan mietintöä kaikissa kohdissaan.

A. Raatikainen moitti Bernissä olleita edustajia epätavallisesta, jopa työväestöä vahingoittavasta toiminnasta mainitulla edustusmatkalla.

/ . Niininen oli mietinnön 4 kohdan kannalla, vastustaen sen poistamista.

5. Vuolijoki moitti mietinnön puolue-edustajain Bernin matkaa koskevaa kohtaa, kannattaen Suomisen ehdotusta.

Mietintö hyväksyttiin 81 äänellä 55 vastaan, jotka annettiin Suomisen ehdotuksen puolesta.

Kokous keskeytettiin klo 1,50 p. ja päätettiin jatkaa klo 3 iltap.

Iltapäivän istunto.

Istunto aloitettiin klo 3 ip. Puhetta ryhtyi johtamaan Hakila. Nimenhuudossa todettiin AnttilaD, Johanssonin ja Kaari-
lahden olevan poissa.

Suhteellinen vaalitapa puoluevaaleissa.

Esitettiin seuraava Sääntövaliokunnan mietintö.

Käsiteltyään valiokunnalle annetun Hj. Eklundin esityksen suhteellisen vaalittavan käytäntöön ottamisesta puoluekokousedustajain vaalissa, on valiokunta huomannut perusteellisiksi ne näkökohdat, joihin puolue toimikunta lausunnossaan viittaa ja jotka eivät kehoita suhteelliseen vaalitapaan siirtymistä. Kun lisäksi uusissa puoluesäännöissä, jos sääntöehdotus hyväksytään, suhteellisuuden periaatetta on otettu huomioon, esittää valiokunta Puoluekokouksen päätettäväksi:

että kysymyksessä oleva Hj. Eklundin esitys tällä kertaa hyljättäisiin.

Valiokunnan jäsen Wahlsten on ollut eri kannalla, tahtoen hyväksyä tehdyt esityksen.

Helsingissä 13 p:nä joulukuuta 1919.

E. Sallila.	J. Suominen.	Fanny Ahlfors.	E. Wahlsten.
I. Penttala.	E. Valkeisaho.	E. Raearo.	Väinö Hupli.

Mietintö hyväksyttiin.

Puolueen säännöt.

Sääntövaliokunnan puolesta ilmoitti Hupli, että valiokunta ei ole tehnyt sääntöjen yksityiskohdista painettua mietintöä,, vaan ehdottaa, että käsittelyn pohjana pidettäisiin ennen puo-

luekokousta järjestöille painettuna jaettua sääntöehdotelmaa,, johon valiokunnan taholta tehdään eräitä muutosehdotuksia suullisesti ja jonka johdosta valiokunta yleisenä mielipiteenään lausui:

Puolueen nykyiset järjestösäännöt myönnetään yleisesti sekä asiallisesti vanhentuneiksi että muodollisessa suhteessa peräti heikoiksi. Tästä syystä on pidettävä oikeana, että puoluetoimikunta on ryhtynyt toimiin uusien kelvollisten puoluesääntöjen aikaansaamiseksi.

Se sääntöehdotus, jonka puoluetoimikunta tälle puoluekokoukselle on esittänyt, on, valiokunnan siihen tutustuessa, osoittautunut yleensä onnistuneeksi. Katsoen tarpeettomaksi käydä yksityiskohtaisesti selostamaan tämän ehdotuksen sisältöä ja niitä asiallisiakaan muutoksia, joita se nykyisiin sääntöihin verrattuna sisältää, tahtoo valiokunta vain huomauttaa, että se kaikissa pääkohdissa on yhtynyt puoluetoimikunnan ehdotukseen. Ainoa huomattavampi korjaus, minkä valiokunta on tehnyt, koskee kunnallisjärjestöjen sääntöehdotusta, jossa valiokunta ehdottaa kunnallisjärjestön edustajiston pakollista käytäntöönottamista kaikissa kunnallisjärjestöissä, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta.

Ryhdyttäessä sitte sääntöehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitelyyn hyväksyttiin 1 § nimikkeineen.

J. Suominen ehdotti, että 2 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Puolueen tarkoituksena on yhteistyössä muiden maiden puhtaan luokkataistelun kannalla olevien työväenpuolueiden kanssa toimia kapitalistisen yhteiskunnan j. n. e. kuten sääntöehdotuksessa.

E. Lähde ehdotti, että sanamuoto muutettaisiin kuulumaan siten, että puolue on yhteistyössä muiden maiden sosialististen puolueiden kanssa.

2 § hyväksyttiin valiokunnan ehdottamassa muodossa 75 äänellä 57 vastaan, jotka sai Suomisen ehdotus.

Nimike hyväksyttiin.

Puoluetoimikunnan ehdottamassa ja valiokunnan puoltamassa muodossa hyväksyttiin niinkään §§:t 3 — 16 sekä niiden kohdalla olevat nimikkeet.

I. S. Rahikainen lausui 17 §:n suhteen valitsijainsa olevan sitä mieltä,, että puoluekokousedustajat valitsisivat edelleenkin piirijärjestöt eikä kunnallisjärjestöt.

V. Hupli huomautti edellisen lausunnon johdosta, että asia kuuluu §:ään 26, jossa on kysymys vaalitivasta.

17 § hyväksyttiin, edellyttäen että 26 § tulee hyväksytyksi. Jotta saataisiin selville, millaisina seuraavat pykälät voitaisiin hyväksyä, otettiin väliä esille 26 §, jonka johdosta keskusteltaessa *J. Suominen* ei pitänyt tarpeellisena muuttaa puoluekokousedustajain valiaa kunnallisjärjestöittäin tapahtuvaksi, vaan olisi se edelleen toimitettava piirittäin. Uudellamaalla oli jäsenmäärä vähän yli 7,000, josta Helsingissä 5,000 ja edustajaluku 26.

Esittäen laskelmia tämän perusteella väitti puhuja, ettei maalaisten vaikutus olisi tästä piiristä kuitenkaan nykyistään suurempi vaikka olisi toinenkin valintaperuste. Ehdotti 26 §:n 1 ja 2 kohdaksi määräystä, että puoluekokousedustajaan valinta tapahtuisi piirijärjestöittäin 500 jäsentä ollessa valintaperusteena.

E. Pekkala mainitsi kaikissa vaaleissa ruvetun käyttämään suuria vaali-piirejä vaalin tuloksen tasapuolisemmaksi saamiseksi. Ei hyväksynyt vaali-alueiden pienentämistä. Kannatti Suomisen ehdotuksia.

K. Sevander ehdotti että vaaliperuste pysytettäisiin ennallaan.

T. N. Lahti ehdotti että pykälän 1 ja 2 momm oleva peruste 200 muutettaisiin 100:ksi.

V. Hupli ilmoitti valiokunnan kysymystä kaikin puolin harkittuaan tulleen siihen tulokseen, että puolueelle edullisin olisi mietinnössä ehdotettu vaalitapa, etteivät kokoukset muodostuisi pelkästään puoluevirkailijain kokouksiksi.

26 § hyväksyttiin suurella äänten enemmistöllä valiokunnan ehdottamassa muodossa, joten Suomisen muutosehdotus tuli hylätyksi. Niinikään hyväksyttiin valiokunnan ehdottamassa muodossa pykälät 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ja 23.

J. Suominen ehdotti, että 24 § 1 kohta hyväksyttäisiin näin kuuluvaksi:

»Ylimääräinen puoluekokous pidetään, milloin puoluekokous niin päättää tai puolueuuvoston jäsenten kaksi kolmannelta tahi kolmen piirijärjestön — jos niiden yhteinen jäsenmäärä on vähintään 10,000 — edustajakokoukset samaa määrättyä tarkoitusta varten sitä vaativat.

2 kohta: Jos puoluetuomikunta kieltäytyy kutsumasta näiden sääntöjen mukaan pyydetyn puoluekokouksen tai ei ole kutsunut sitä kahden viikon aikana sen jälkeen kuin pyynnön sai, saavat ne, jotka ovat siten kokousta pyytäneet, valita sen kutsujat ja valmistajat.»

V. Hupli katsoi Suomisen esittämän ehdotuksen olevan vastoin ensiä puoluesääntöjä. Huomautti puoluekokousten korkeista kustannuksista, joten niiden koollekutsumiseksi täytyy olla laajempi kannatus kuin kolmen piirin. Vastusti samoin toisiakin Suomisen ehdotuksia.

E. Sallila vastusti Suomisen ensimmäistä ehdotusta puoltaen valiokunnan mietintöä, pitäen hänen toista ehdotustaan muodottomana.

T. Heinonen kannatti Suomisen ehdotuksia.

Suomisen ehdotukset hylättiin suurella äänten enemmistöllä, joten valiokunnan ehdotus tuli hyväksytyksi. Nimike hyväksyttiin.

Puoluetuomikunnan ehdottamassa ja valiokunnan puolta massa muodossa hyväksyttiin §§:t 27 — 60, samoin näiden pykäläen kohdalla olevat nimikkeet.

J. S. Rahikainen ehdotti, että 61 § poistettaisiin, koska se tietäisi kovin suurta henkistä pakkovaltaa.

J. Suominen kannatti edellisen puhujan ehdotusta, huomauttaen, että tämä pykälä tietäisi sellaista diktaturia järjestöjä kohtaan, mitä ei voi; suvaita.

V. Huhta huomautti erityisesti tämän pykälän kohdistumisesta »Työ-läisnuorisoon» kannattaen sen poistamista.

H/. M. Eklund ehdotti pykälälle sanamuodoksi: että sosialidemokraattiset järjestöt eivät saa kannattaa puoluetta vahingoittavia lehtiä.

V. Hupli lausui ihmettelevänsä Suomisen ja Huhdan kantaa. Säännöissä täytyy olla määräys siitä, mitkä saavat olla puoluelehtiä mitkä eivät. Määräys ei luonnollisestikaan koske tieteellisiä tai muita aikakausjulkaisuja, joita järjestöt tahtovat julkaista tai levittää. Eklundin ehdotuksen sanoi puhuja olevan epäselvän, ja sen mukaan jäävän tulkinnan varaan, mitkä lehdet vahingoittavat puoluetta mitkä eivät. Puolsi puoluetoimikunnan sanamuotoa.

61 § hyväksyttiin Puoluetoimikunnan ehdottamassa muodossa 77 äänellä 50 vastaan, jotka annettiin Eklundin ehdotuksen puolesta. Samoin §§:t 62—81 ja näitä koskevat nimikkeet.

Puolueen säännöt olivat täten tulleet kokonaisuudessaan hyväksytyksi.

Sääntö valiokunta ehdotti vielä:

Kun saattaa olla mahdollista, että sääntöjä rekisteröitäessä viranomaiset voivat vaatia joitakin sellaisia määräyksiä sääntöihin, joita ei ole osattu huomioon ottaa, ehdottaa valiokunta

että puoluekokous valtuuttaisi puoluetoimikunnan tekemään sääntöihin rekisteriviranomaisten mahdollisesti vaatimia muutoksia.

Mitä sääntöjen voimaantulomääräykseen tulee, yhtyy valiokunta siihen puoluetoimikunnan ehdotukseen, että uudet säännöt astuvat voimaan vuoden 1920 alusta. Kun kuitenkin ristiriitaisuuden välttämiseksi on tarpeen erinäisissä asioissa jo heti ryhtyä noudattamaan uusia sääntöjä, ehdottaa valiokunta puoluekokouksen päättäväksi

että puolueen uudet säännöt soveltuvilta kohdiltaan astuvat voimaan heti, kun ne on puoluekokouksessa hyväksytty. •

Nämä valiokunnan ehdotukset hyväksyttiin.

Hyväksytyt säännöt seuraavat liitteenä tätä pöytäkirjaa.

Piirijärjestöjen säännöt.

Esitettiin, käytiin yksityiskohtaisesti läpi ja valiokunnan ehdottamassa muodossa hyväksyttiin Piirijärjestöjen säännöt.

Kunnallisjärjestöjen säännöt.

Samoin esitettiin ja yksityiskohtaisessa käsittelyssä ilman muutoksia Puoluetoimikunnan ehdottamassa muodossa hyväksyttiin kunnallisjärjestöjen säännöt.

Klo 5 ip. otettiin 15 min. kahviloma.

Istuntoa jatkettiin klo 520 Tannerin johtaessa puhetta. Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 5, koskeva

ohjelmakomitean asettamista.

Mietintö kuului:

Puoluekokouksessa on esillä useita varsin laajakantoisia kysymyksiä, joita ei ole katsottu voitavan yrittää lopullisesti ratkaista tällä kertaa. Niitä on ainoastaan alustavasti käsitelty siinä tarkoituksessa, että niiden valmistamista varten asetetaan erityinen ohjelmakomitea, joka ne käsittelee ja tekee hyvissä ajoissa ennen seuraavaa puoluekokousta niistä ehdotuksensa puolueemme ohjelmaan otettaviksi. Tällaisia asioita on tuotantovälineitten ykteiskunnallistuttaminen, kunnallisoikeuden täydentäminen ja tarkistaminen sekä maatalouskysymys. Tunnettu tosiasia on sitäpaitsi että puolueohjelmamme on useissa muissakin osissaan tarkistamisen tarpeessa.

Valiokunta on asiaa käsiteltyään tullut siihen tulokseen, että kaikkien edellämmainittujen asiainkäsitteilyä sekä yleensä koko ohjelman tarkastamista varten on asetettava ainoastaan yksi komitea, koska sen kautta ohjelma-luonnos tulee yhtenäisemmäksi ja siten myöskin säästetään niukasti käytettävissä olevia voimia ja kustannuksia.

Aikaisemmin on jo tullut päätetyksi, että tähän komiteaan valitaan viisi jäsentä, joten Valiokunnan tehtäväksi jää tässä suhteessa ainoastaan ehdokkaiden esittäminen.

Valiokunta, ottaen huomioon tehtävän laadun y.m. asiaan vaikuttavat näkökohdat, on päättänyt tähän komiteaan ehdottaa seuraavat puoluetoverit: K. H. Wiik, J. V. Keto, Väinö Voionmaa, Kaarlo Harvala ja Juuso Suominen, sekä varajäseniksi J. Helo ja Matti Paasivuori.

Kun on hyvin luultavaa, etteivät tämän komitean jäsenet voi omata kaikissa esille tulevien asiain yksityiskohdissa täysin riittävää asiantuntemusta, on Valiokunnan mielestä välttämätöntä myöntää Komitealle oikeus tarpeen vaatiessa käyttää apunaan erikoisia asiantuntijoita.

Kun on sekin mahdollisuus olemassa, että ennen työn loppuun suorittamista tämän komitean jäsenluku joistakin syistä saattaa käydä vaillinaiseksi, on Valiokunnan mielestä Puoluetoimikunta valtuutettava tarpeen vaatiessa täyttämään avonaiseksi jääneet paikat.

Valiokunta ehdottaa kokouksen päätettäväksi:

että tässä kokouksessa ohjelmakomitean valmistettavaksi siirrettyjen asiain käsitteilyä ja samalla koko muunkin puolueohjelman tarkastamista varten asetetaan 5 henkinen ohjelmakomitea, joka valmistaa ohjelmaehdotuksensa niin pian kuin suinkin mahdollista, että järjestöille jää riittävästi aikaa niihin tutustumiseen ennen seuraavaa puoluekokousta;

että tähän komiteaan valitaan K. H. Wiik, J. V. Keto, Väinö Voionmaa, K. Harvala ja J. Suominen, sekä varajäseniksi J. Helo ja Matti Paasivuori;

että komitealle annetaan oikeus asiantuntijain käyttämiseen;

että komitean kustannukset suoritetaan puolueen varoista; ja

että Puoluetoimikunta valtuutetaan tarpeen vaatiessa komitean täydentämiseen.

Käsiteltäessä maataloutta koskevaa ohjelmakysymystä tahtoi puoluekokous määrättäväksi ajan, jonka kuluessa ohjelmakomitean on saatava ehdotuksensa valmiiksi. Samalla lausuttiin sen suhteen muutamia muitakin toivomuksia. Valiokunta ehdottaa tässä suhteessa kokouksen päätettäväksi:

että valittavan ohjelmakomitean on maataloutta koskeva ohjelman osa koetettava saada valmiiksi vuoden 1920 loppuun mennessä, ja on komitean ennen ehdotuksensa lopullista valmistumista hankittava asiasta Suo-

men Maan vuokraa ja- ja Pienviljelijä- sekä Maatyöläisten ammattiliittojen lausunnot

Käsiteltyään maaseudun irtolaisväestön asuntokysymystä koskevan alustuksen, jonka kokous päätti erikseen lähettää Menettelytapavaliokunnan käsiteltäväksi, on valiokunta tullut siihen käsitykseen, ettei näin vähillä valmisteluilla voida hyväksyä siinä ehdotettuja ponsia puolueohjelmaamme liitettäväksi, vaan olisi tämäkin asia lähetettävä ohjelmakomitealle huomioon otettavaksi. Siitä huolimatta voitaisiin tässä kokouksessa päättää asuntokysymyksestä yleensä, jolloin tässäkin alustuksessa esiintyvä toivomus tulisi osittain huomioonotetuksi. Siihen katsoen, ettei nykyisin kaikkialla vallitsevan asuntopulan poistamiseksi ole muuta keinoa kuin vedota valtion ja kuntien väliintuloon, Valiokunta ehdottaa,

että sos.-dem. eduskuntaryhmän ja kuntain valtuustoissa olevien sos.-dem. jäsenten on käytettävissään olevilla keinoilla painostettava valtiota ja kuntia ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin asuntopulan poistamiseksi niin hyvin kaupungeissa kuin maaseudulla; sekä

että maaseudun irtolaisväestön asuntokysymystä koskeva asia, semmoisena kuin se esitetään kokoukselle esitetyssä alustuksessa, jätetään valittavan ohjelmakomitean käsiteltäväksi.

Helsingissä, 14 päivänä joulukuuta 1919.

E. V. Lähde.	O. Toivonen.	J. F. Aalto.	L. Nurmiäho.
K. H. Wiik.	P. Leppänen.	Edv. Helle.	V. Tanner.
Anni Huotari.			

J. Suominen kieltäytyi komitean jäsenyydestä.

P. Leppänen ehdotti, että vakinaiseksi jäseneksi nimitettäisiin J. Helo, jolloin Paasivuori jäisi varajäseneksi.

Leppäsen muutosehdotus hyväksyttiin ja sen jälkeen valiokunnan mietintö kokonaisuudessaan.

Järjestönuorten toiminnan tukeminen.

Esitettiin seuraava Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan mietintö:

Sos.-dem. puoluekokous on valiokunnalle käsiteltäväksi jättänyt Järjestönuorten liiton- väliaikaisen toimikunnan puoluekokoukselle tekemän anomuksen:

että puolue tukisi kaikessa Järjestönuorten liiton toimintaa, antamalla liitolle tarpeen vaatiessa avustusta esitelmien, luentojen y.m. muodossa ja

että puolue avustaisi taloudellisesti liittoa vähintään 5,000 markan määrärahalta vuosittain.

Valiokunta on yksimielisesti yhtynyt kannattamaan sanottua anomusta. Valiokunnan mielestä on työläisnuorison kasvatus puolueemme yksi tärkeimmistä tehtävistä ja eritoten varhaisnuorison kasvatukseen juuri tällä hetkellä olisi kiinnitettävä erikoista huomiota. Tiedetäänhän, että kansakoulujen alimmilta luokilta aina korkeakouluihimme saakka nykyään koitetaan porvarillisella taholla istuttaa työläisten lapsiin ja nuorisoon vai-

heisänmaallisuutta, sotaihailua, suojeluskuntamilitarismia y. m. työläisnuorisolle vahingollisia käsitteitä sekä kylvää vihaa ja halveksumista työväenluokan jaloimpia aatteita ja pyrkimyksiä kohtaan. Valiokunnan mielestä onkin Järjestönuorten liitolla tärkeä tehtävänsä, joka työ varmaan tulee kantamaan hyviä hedelmiä.

Tämän perusteella ehdottaa valiokunta puoluekokoukselle:

että Järjestönuorten liiton toimikunnalle myönnetään puolueen varoista vuosittain vähintään 5,000 markan apuraha varhaisnuorison kasvatustyön avustamiseksi ja

että Järjestönuorten liiton toimikuntaa avustamaan ja sen toimintaa valvomaan asetetaan toimikunta johon Sos.-dem. puolueen, Sos.-dem. Naisliiton, Sos.-dem. Nuorisoliiton, Työväen Sivistysliiton, Sos.-dem. Raittiusliiton ja Työväen Urheiluliiton toimikunnat kukin asettavat yhden jäsenen.

Helsingissä 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Annala.	Eemeli Mäki.	Hannes Ryömä.
Vihtori Huhta.	Hannes Pulkkinen.	Miina Sillanpää.
	Hj. Eklund.	

fij. E.-Eklund ehdotti useiden kannattamana, että mietinnön toinen ponsi hylättäisiin.

Ehdotusta vastustettiin.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin valiokunnan mietintö sellaisenaan.

Ruotsalaisen Työväenliiton suhde puolueeseen.

Sääntövaliokunnan mietintö N:o 4 oli näin kuuluva:

Valiokunnalle on lähetetty Ruotsalaisen Työväenliiton hallinnon esitys ruotsinkielisten järjestöjen suhteesta puolueeseen.

Kun se pyrkimys, jota mainittu ehdotus tarkoittaa, on tullut huomioonotetuksi puolueen uusissa säännöissä, ei ehdotus sinänsä kaipaisi muuta toimenpidettä puoluekokouksen puolelta. Mutta siihen katsoen, että ehdotetut ponsilauseumat, jotka ovat alustusvihkon sivuilla 188—189, yksityiskohtaisemmin selventävät sen, mitä säännöissä lyhyesti on sanottu, ehdottaa valiokunta

, että puoluekokous hyväksyisi Ruotsalaisen Työväenliiton hallinnon ehdotuksen siten muutettuna, että kunnallisjärjestöjä koskevassa neljännessä kappaleessa sanat »suhteellisen vaalitavan mukaan" muutettaisiin kuulumaan »suhteellisesti siten että»; ja että ehdotuksen viimeisestä sivulla 189 olevasta ponnesta poistettaisiin loppusanat »sekä että puolueen järjestö-sääntöjen §§ 7 ja 8 pysytettäisiin ennallaan".

Helsingissä joulukuun 15 p:nä 1919.

E. Sallila.	Fanny Ahlfors.	I. Penttala.	J. Suominen.
E. Raearo.	E. Vahlsten.	E. Valkeisaho.	Väinö Hupli.

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Neuvosto-Venäjän saarto.

Saamansa tehtävän mukaan ehdotti menettelytapavaliokunta Neuvosto Venäjän saarron johdosta lausuttavaksi:

Katsoen siihen, että ulkoapäin tuleva sekaantuminen Neuvosto-Venäjän sisäisiin asioihin, tapahtukoopa se aseellisen toiminnan tai taloudellisen saarron muodossa, vain häiritsee ja ehkäisee henkisten ja taloudellisten edellytysten mukaista kehityksenkulkua sanotussa maassa, samalla edistään mustan taantumuksen valtaan pääsyä ja yhä vaan lisäten Venäjän kansan hätää ja kärsimyksiä,

sekä koska sellainen Venäjän oloihin sekaantuminen mitä erikoisesti Suomeen tulee, tyrehdyttää teollisuutemme ja kaupppamme sekä aiheuttaa valtiollemme suhdattomia rasituksia sotilasmenojen muodossa,

panee puoluekokous ihmisyyden, valtiioviisauden ja kansamme taloudellisten elinehtojen nimessä mitä jyrkimmän vastalauseensa kaikkea sotilaallista tai taloudellista Venäjän asioihin sekaantumista vastaan sekä vaatii maamme hallitusta viipymättä ryhtymään toimenpiteisiin säännöllisen olotilan aikaansaamiseksi Suomen ja Venäjän kesken.

Lausunto hyväksyttiin.

Menettelytapa.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö n:o 6, koskeva puolueen menettelytapaa. Se kuului:

Suomen sosialidemokraattisen puolueen kokoontuessa ensimmäisen kerran kansalaissodan jälkeen sääntömääräiseksi puoluekokoukseksi, vallitsee niinhyvin Suomessa kuin muualla maailmassa tilanne, joka asettaa mitä suurimpia vaatimuksia sosialidemokraattisen työväen selvänäköisyydelle ja taktilliselle lujuudelle.

Viisivuotinen maailmansota, ollen itse kapitalistisen järjestelmän tuote ja saattaen tämän järjestelmän synkimmät varjopuolet hirvittävällä räikeydellä näkyviin, on avannut entistä suurempain joukkojen silmät näkemään, miten sovittamattomassa ristiriidassa tämä järjestelmä on kansojen ja eritojen työväen elinotujen kanssa. Sosialistisen maailmankatsomuksen näin ollen osoittautuessa oikeaksi ja saavuttaessa entistä laajempaa kannatusta, olemme lähenneet sosialidemokratian vallankumouksellista päämäärää, joka on sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän pystyttäminen ja täten kaiken luokkavallan ja riistämisen loppu.

Tämän päämäärän saavuttamiseksi on luokkatietoisien työväen käytävä leppymätöntä luokkataistelua, hyväkseen käyttäen maailmansodan synnyttämää tilannetta, jyrkästi kiinnipitäen nyt jo saavuttamistaan valtasemista sekä vallaten uusia. Tietoisena siitä, että se tässä taistelussa voi luottaa ainoastaan omaan luokkavoimaansa ja että luokkatietoisien köyhälistön vallankumouksellisen päämäärän saavuttamisen ehtona on kansan työätekevän enemmistön kannatus, on työväen pyrittävä keskittämään ja kartuttamaan tätä voimaansa. Sen on koottava mahdollisimman suuria työläisjoukkoja luokkataistelujärjestöihinsä sekä valistettava niitä sociali-

demokraattisessa hengessä, niin etteivät työväen luokkataistelulle vahingolliset harhaluulot, tulkootpa ne miltä taholta tahansa, voi löytää työväen keskuudessa jalansijaa.

Koska tämä työväen järjestäytymis- ja valistustoiminta voi hyvin menestyä ainoastaan kansanvaltaisissa oloissa, pyrkii sosialidemokraattinen työväki täydellisen kansanvallan toteuttamiseen.

Selvästi käsittäen, että kunkin maan työväen saavutukset helpottavat muidenkin maiden työläisten samansuuntaisia pyrkimyksiä, pyrkii Suomenkin työväki tukemaan muiden maiden luokkatietoisien työväen taistelua ja täten osaltansa edistämään työväen kansainvälistä vapausliikettä. Tällöin se kuitenkin rakentaa toimintansa lähinnä oman maansa olojen pohjalte sekä omia voimiansa vastaavalle kannalle, määrittelemättä menetelytapansa muissa maissa mahdollisesti puhkeavien kumousten varaan.

Täydellisesti tunnustaen ammatillisen työväenliikkeen välttämättömyyden valtiollisen liikkeen rinnalla, on työväen samalla pyrittävä keskitämään ammatillisetkin järjestönsä sosialidemokraattisen puolueen valtiollisen toiminnan ympärille, koska ainoastaan siten voidaan saada työväen luokkavoima keskitetyksi ja luokkataistelu yhtenäistetyksi.

Jotta voitaisiin kaikin puolin valvoa työväen nyt jo saavuttamia etuja, sekä valloittaa uusia, on osanotto eduskuntatyöhön työväelle välttämätön. Tässäkin toiminnassa on esiinnyttävä täysin itsenäisesti, antamatta tilapäisten pikkuvoittojen toivon houkutella itseään semmoisiin liittoihin, jotka sekottaisivat luokkavastakohtia sekä rajoittaisivat työväen tai sen eduskuntaryhmän itsenäisyyttä. Varsinkin nyt, kun kansalaissodan jälkeen on eri porvarillisten ryhmien välillä ilmennyt eräissä kysymyksissä erimielisyyttä, on tarkoin varottava, etteivät työväen edustajat, samalla kun he käyttävät hyväkseen näitä porvariston keskuudessa ilmenneitä halkeamia vallataksaan työväestölle uusia etuja, joudu hetkeksikään unohtamaan sitä syvää periaatteellista eroa, joka sosialidemokratian ja kaikkien porvarillisten puolueiden välillä on olemassa.

- Sosialidemokraattisen työväen on tarkoin seurattava edustajainsa toimintaa kansaneduskunnassa sekä muissa edustuslaitoksissa, arvostellen ja tukien sitä. On aina muistettava, että työväen osanotto eduskuntatyöhön on vain yksi sen luokkataistelun muoto, jonka vuoksi ei saa koskaan sivuuttaa tai toisarvoiseksi arvioida sosialidemokraattisessa hengessä suoritettavaa, järjestynyttä joukkotoimintaa.

Kaikessa toiminnassaan on puolueen välttämätöntä kulloinkin oikein arvioida käytettävissä olevat voimavarat, niin että toiminta aina perustuu tosioihin eikä epävarmoihin toiveisiin. Vakavasti harkittu menettely on tärkeä, jotta ei taantumuksellinen porvaristo, joka vaanii tilaisuutta työväen kansanvaltaisten oikeuksien supistamiseen tai tukahduttamiseen, voisi käyttää hyväkseen mahdollisesti tapahtuvia terroristisia tai muita harkitsemattomia tekoja. Tähän katsoen on vakavasti varottava siitä viime aikoina Suomessa ilmennystä kiihoitusta, joka tarkoittaa työväelle uskotella, että sen pitäisi vähemmistödiktatuurin avulla koettaa toteuttaa sosialistisen päämääränsä sekä sen mukaisesti järjestää toimintansa.

Puoluejärjestöjen sekä puolueen keskuselinten on kaikilla niiden käytettävissä olevilla keinoilla vastustettava muitakin semmoisia pyrkimyksiä, jotka tarkoittavat vieroittaa työväkeä puolueemme hyväksymistä menettelytavoista.

Katsoen siihen, että sosialidemokratia tarkoittaa koko porvarillisen yhteiskuntajärjestelmän lopettamista, johon pyrkimykseen ei yksikään porvarillinen puolue tai ryhmä voi yhtyä, ei sosialidemokratia voi tavaili-

sisä oloissa toimia hallituksessa yhdessä porvarillisten kanssa. Kuitenkin voi sattua tapauksia, jolloin mustan taantumuksen voimien voittamiseksi saattaa käydä välttämättömäksi sosialidemokratian tilapäinen osanotto maan hallitukseen yhdessä niiden porvarillisten ryhmien kanssa, joiden edut niinikään vaativat taantumuksen voittamista. Tällöinen tilanne ilmenee esim. silloin, jos äärimmäisen oikeiston taholta uhkaksi valtiokaappaus tai muu kansanvaltaa uhkaava hyökkäys, jolloin sosialidemokratiankin olisi pakko ottaa osaa sen torjumiseksi käytävän taistelun johtoon. Samaten voi sodan estämiseksi taikka rauhan rakentamiseksi, josta niinikään kansanvaltaisen kehityksen pelastaminen tai palauttaminen voi suuresti riippua, sosialidemokratia olla tilapäisesti hallituksessa edustettuna. Koska tässä edellytetty hätätila ei yleensä salli puoluekokouksen kokoonkutsumista eikä puolueäänestyksen toimittamista, päättäkööt puolueenuevosto ja eduskuntaryhmä määränemmistöllä siitä, milloin semmoinen hätätila on olemassa. Niin pian kuin sanottu tilanne on ohitse, erotkoot sosialidemokraatit hallituksesta. Yhtenä edellytyksenä sosialidemokraattien hallitukseen menolle olkoon aina ettei työväkeä vastaan valtiovallan puolelta harjoiteta vainoa.

Valiokunta ehdottaa että puoluekokous, yhtyen ylläoleviin perusteluihin, hyväksyisi lisäksi seuraavat, suurimmaksi osaksi 1911 vuoden puoluekokouksen päätöksiin perustuvat ponnet:

1:ksi. Vakuutettuna siitä, että anastajain ja työväen välinen luokkavastakohta kapitalistisessa yhteiskunnassa yhä kärjistyy ja laajenee, sekä käsittäen, että työväen asian auttaminen vähittäisiä parannuksia valtaamalla on välttämätöntä eikä heikonna työväen taistelukykyä, vaan päinvastoin sitä vahvistaa, selittää kokous, että sosialidemokraattisen puolueen on edelleen jyrkän luokkataistelun kautta valtiollisella, ammatillisella ja osuustoiminnan alalla pyrittävä varmistamaan työväenluokan jo saavuttamia oikeuksia, vapauksia ja etuja sekä uusia vallottamaan, niin että Suomen työväenluokka mahdollisimman pian tulisi kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi voittamaan valtiovallan porvariston käsistä ja yhdessä muiden kapitalististen maiden työväenluokan kanssa toteuttamaan sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken, luokkavallan ja riistämisen lopettaminen.

2:ksi. Käsittäen, että työväen luja ammatillinen järjestäytyminen on kaikelle menestykselliselle luokkataistelullemme välttämätön ehto, terottaa puoluekokous ammatillisen työväenliikkeen edistämisen välttämättömyyttä. Erikoisen tärkeätä on, että ammatilliset järjestöt kiinteästi keskittyvät puolueen valtiollisen toiminnan ympäri, koska tällä tavalla parhaiten käy köyhälistölle mahdolliseksi luokkataistelun voittoisaan loppuun saattaminen.

3:ksi. Sen suuntaiset käsitykset ja uskottelut, että vaalitaisteluun ja eduskuntatyöhön ja kunnalliseen toimintaan osaaottaminen taikka köyhälistön kaipaamain yhteiskunnallisten uudistusten puolesta taistelemisen eduskunnassa olisivat nykyoloissa Suomen työväelle toisarvoisia asioita, selittää kokous työväen taistelulle turmiollisiksi sekä päinvastoin katsoo, että puolueen jäsenten on puolustettava saavutettuja

eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrittävä niiden laajentamiseen ynnä entistä pontevammin otettava osaa vaalitaistelun ja siinä, tehden selvästi ja peittelemättä tunnetuksi sosialidemokratian periaatteita ja ohjelmaa, kerättävä yhä valtavampia köyhälistöjoukkoja puolueemme vaatimusten taa.

4:ksi. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän on valtiopäivillä tarmokkaasti toimien ja valtiollista asemaa aina tarkoituksen mukaisesti hyväkseen käyttäen, koetettava yleensä joka tilaisuudessa vallata työväenluokalle niin paljon etuja kuin kulloinkin suinkin on saavutettavissa.

Mutta älköön eduskuntaryhmä pyrkikö itsenäisyyttään rajoittaviin liittoihin eikä porvarillista hallitusta kannattavaksi kokoomusoplaksi minkään porvaripuolueen kanssa, älköötäkään sosialidemokraattiset edustajat tuollaisten liittoutumisten helpottamiseksi koskaan yrittäkö peitellä tai sekoittaa luokkavastakohtia eikä tavoitella nykyoloissa yhteiskunnallisen rauhan harhakuvaa, sillä kaikki senkaltainen pyrkimys eduskunnassa, kuten eduskunnan ulkopuolellakin, on työväenliikkeen eksyttämistä, joka, jos se onnistuisi, muuttaisi sosialidemokraattisen puolueen nykyiseen järjestelmään mukautuvaksi porvarilliseksi uudistuspuolueeksi.

Päinvastoin on sosialidemokratisten edustajain muistettava, että mitä itsenäisemmin he taistelevat, mitä horjumattomammin he pysyvät aina periaatteellisen vastustuksen kannalla nykyiseen luokkavaltaan nähden ja mitä leppymättömmämin he hyökkäävät kaikkea tähän anastajain hallitsemaan yhteiskuntaan kuuluvaa sortoa, vääryyttä ja turmelusta vastaan, sitä enemmän on tuloksia heidän työstään ja sitä enemmän pienetkin eduskunnassa saavutetut parannukset hyödyttävät ja jouduttavat työväen asian lopullista voittoa.

5:ksi. Puolueen ja eduskuntaryhmän on aina pysyttävä mitä läheisimmässä yhteydessä keskenään; ryhmän on säännöllisesti tehtävä puolueelle selvää toiminnastaan ja puolue-toimikunnan, puolueuuvoston sekä kaikkien puoluejärjestöjen ynnä puolueen sanomalehtien on aina mahdollisuuden mukaan ryhmän toimia seurattava, valvottava ja arvosteltava sekä myöskin eduskuntaryhmää pontevasti tuettava ja autettava neuvoilla, lausunnoilla, mielenosoituksilla ja muilla tarkoituksenmukaisilla tavoilla.

6:ksi. Työväen luokkataistelussa on välttämättömiäsi noudatettava vakavaa, tosioloihin eikä epävarmoihin toiveisiin perustuvaa puoluemenettelyä; on pysyttävä erossa puolueemme hylkäämistä taistelutavoista, terroristisista teoista ja väbemmistödictaturiin yllyttämisestä, samoin ärsyttävistä hyökkäyksistä, joiden seurauksia ei ole punnittu; valvottava vanhan puoluekurin noudattamista sekä katsottava aina, millä tavalla toimien voidaan olla mahdollisimman varmoja järjestyksen säilyttämisestä työväen riveissä, pimeäin voimien provokatoorien yritysten häpeään joutumisesta ja edesvastuuttomat ylitiöpäiden vaarallisten yritysten raukeamisesta; sekä muutenkin pidettävä silmällä, ettei minkään meidän oman tai meidän kenties estettävissämme olevan toiminnan kautta työväen nykyisten vähäistenkään luokkataistelupikeuk-

sien supistaminen tai ryöstäminen käy työväen vihollisille helpommaksi; vaan että se käy yhä vaikeammaksi.

7:ksi. Sosialidemokraattinen puolue ei luovuta edustajiansa porvarilliseen hallitukseen muulloin kuin erityisen hätätilan vallitessa, kuten sotaa estämään, rauhaa rakentamaan ja estääkseen taantumusta, joka uhkaa synnyttää sodan tai poikkeuslakien kautta supistaa kansalaisoikeuksia ja estää työväen järjestötoimintaa. Tällaisessa hätätilassa astukoon puolueen jäseniä hallitukseen määrättyjä tehtäviä suorittamaan, jos puolueenvaltuusto²h äänten enemmistöllä sen hyväksyy. Eduskuntaryhmän koolla ollessa on asia sielläkin käsiteltävä ja samalla määräenemmistöllä siitä päätettävä.

Niin pian kuin hallitukseen astuneet puolueen jäsenet ovat tehtävänsä siellä täyttäneet tai muuten ei enää ole edellytyksiä heidän hallitukseen kuulumiselleen, erotkoot ne hallituksesta.

Niin kauan kuin kansalaissodan johdosta valtiollisista rikoksista tuomittuja työväenluokan jäseniä on vankiloissa eikä työväki ole laillisten oikeuksiensa käytössä turvattu hallinnollista mielivaltaa vastaan, ei sosialidemokraattien astuminen hallitukseen voi tapahtua.

8:ksi. Puoluekokous³velvoittaa kaikki järjestöt ja puolueen äänenkannattajat sekä puoluetuomikunnan harjoittamaan työväen keskuudessa valpasta valistustyötä tehdäkseen kaikille työväenluokan jäsenille selväksi sosialidemokratian periaatteet ja menettelytavan, teroittaen että luokkataistelua on käytävä vallankumouksellisen sosialidemokratian hengessä.

Helsingissä, 14 päivänä joulukuuta 1919.

V. Tanner.	Edv. Helle.	P. Leppänen.	K. H. Wiik,
L. Nurmiaho.	J. F. Aalto.	O. Toivonen.	E. V. Lähde.

Vastalause.

Maailmansodan aikana saavutetut kokemukset ovat selvää selvemmin osoittaneet, että sosialidemokraattien hallitukseen osanotto kaikissa maissa on johtanut samaan tulokseen, nimittäin järjestyneen työväestön sisäiseen hajanaisuuteen ja eripuraisuuteen, ja on samalla myöskin entistä perinpohjaisemmin käynyt selville se, että sosialidemokraatit osanotollaan porvarillisiin hallituksiin ovat joutuneet vaan tukemaan kapitalistisia yhteiskuntajärjestelmää ja siihen sisältyviä pyrkimyksiä, siten estäen köyhälistön tarpeellisessa määrässä käyttämästä koko luokkavoimaansa kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän rappeuttamiseksi ja heikontamiseksi.

Kun me allekirjoittaneet olemme sitä mieltä, että Suomessakin sosialidemokraattien hallitukseen menosta tulisi olemaan tuloksena sama tilanne, mikä useissa maissa on maailmansodan aikana ja senjälkeen toistunut ja aikaansaanut, kuten yllä on mainittu, vaan sisäistä hajaannusta ja eripuraisuutta työväenliikkeessä, katsomme maamme sosialidemokraattisen työväenliikkeen edun vaativan, että tästä kysymyksestä olisi kerti kaikkiaan tehtävä selvä päätös, joka, samalla kun se aikaansaisi sen, että koko maamme köyhälistö yksimielisenä kokoontuisi sen taakse, ei antaisi tilaa sellaisille tulkintamuodoille, jotka voisivat johtaa sosialidemokraattien porvarilliseen hallitukseen astumiseen.

Sensijaan voisi jo kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmänkin aikana tulla kysymykseen, jos siihen tarpeelliset edellytykset ovat olemassa niin parlamentissa kuin sen ulkopuolellakin, puhtaan sosialidemokraattisen hallituksen muodostaminen.

Ylläolevilla perusteilla ehdotamme siis, että puoluekokous sosialidemokraattien hallitukseen menosta päättäisi lausua:

Että sosialidemokraattien hallitukseen meno ei voi tulla kysymykseen, niin kauan kuin he joutuisivat nojautumaan eduskunnan porvarilliseen enemmistöön.

Silloin kun on olemassa tarpeelliset ulkoparlamentaariset edellytykset ja eduskunnassa sos.-dem. enemmistö, muodostakoot sosialidemokraatit puhtaasti sosialistisen hallituksen.

Siihen asti olkoon sos.-dem. eduskuntaryhmän velvollisuutena käyttää kaikkia parlamenttaarisessa toiminnassa esiintyviä keinoja työväestön luokkavoiman kasvattamiseksi.

Helsingissä, 14 p:nä joulukuuta 1919.

Ernst Lähde.

Otto Toivonen.

Pekkala, Wuolijoen kannattamana, ehdotti, että asian käsittely siirrettäisiin seuraavaan päivään. Tämä ehdotus hylättiin suurella äänten enemmistöllä.

Hilda Seppälä ehdotti, että asiassa ei enää yleiskeskustelua sallittaisi, vaan käytäisiin ponnet kohta kohdalta läpi ja puheenvuoroja pyytäisivät vain vastaehdotusten tekijät, jotka sitte saisivat oikeuden myöskin ehdotuksiaan perustella.

Tätä ehdotusta kannatti *K- Lehtinen*. *S. Vuolijoki* vaatii yleiskeskustelun sallimista. Tätäkin ehdotusta kannatettiin.

Puoluekokous päätti 60 äänellä 56 vastaan ryhtyä yleiskeskusteluun.

/ V. Keto: Valiokunnan ehdottamat ponnet tekevät sen vaikutelman, että nähdäkseni puoluekokous tekisi viisaasti, jos se ne pääpiirteissään hyväksyisi. Mielestäni on niissä lausuttu se menettelytapa, mikä meidän maamme puolueelle on meidän laisissa oloissa parhaiten soveltuva nykyisenä maailmantilanteen aikana. Sosialidemokraattisen puolueen on yhä edelleen syytä asettua parlamenttaarisen taistelun kannalle ja sen on yhä edelleen syytä parlamentissa koettaa toimia sillä tavoin kuin eri maiden sosialidemokraattiset puolueet näissä edustuslaitoksissa toimivat, nimittäin käyttää niitä semmoisina puhujalavoina, joilta herätetään työväen vallankumouksellista intoa, mutta joita myös käytetään siihen tarkoitukseen, että porvaristolta voitaisiin reformeja pusertaa. Täällä on vasemmiston taholta väitetty, että nykyinen maailman poliittinen tilanne olisi sellainen, että se vaatisi koivonaan toisellaisia taktillisia menettelytapoja. Minun ymmärtääkseni juuri tässä nykyisen maailman poliittisen tilanteen arvostelemisessa sosialidemokraatit ja eräät muut työväenliikkeen suunnat eroavat toisistaan. Kun täällä Sulo Vuolijoki on lähete keskustelussa esittänyt tästä

asiasta pitkän lausunnon, jossa hän puolusteli uusien taktillisten menetelytapojen ottamista sillä, että nykyjään on olemassa kokonaan uusi tilanne, niin ei liene pois paikalta, vaikka jollakulla sanalla näihin Vuolijoen väitteisiin kajoan.

Vuolijoki, mikäli kykenin hänen epäselvästi luettua lausuntoaan seuraamaan, väitti siinä, että kapitalismi nyt maailmansodan jälkeen tulee aivan läheisessä tulevaisuudessa taloudellisesti kokonaan luhistumaan. Maailmansota on ymmärtääkseni aikaansaanut valtavia järkytyksiä kapitalismin koneistossa, järkytyksiä, jotka tulevat vaikuttamaan myös vallankumouksellisesti suurien proletariaaristen työätekevään kansanjoukkojen mielialaan. Mutta kapitalismikoneisto ei ymmärtääkseni ole kaikesta tästä huolimatta sittenkään niin järkkynyt, että se suorastaan taloudellisesti tulisi luhistumaan. Mehän tiedämme, että maailmansodan seurauksena on ollut suuri puute, ja sota on saanut aikaan sellaisia ilmiöitä, jotka tulevat vaikuttamaan, että kapitalistiset kansantaloudet tulevat vain vaivalta lähimmässä tulevaisuudessa useammassa maassa toimeen. Sehän on aiheuttanut sellaisia seikkoja, joiden avulla teollisuuden on vaikea päästä enää elpymään, se on ennenkaikkea aiheuttanut sen, että esim. hiilentuotanto on maailmassa tavattomasti laskenut. Useissa maissa teollisuus potee jatkuvaa hiilipulaa, ja ennenkaikkea maailmansota on vaikuttanut sillä tavalla, että raha ja luottojärjestelmä on tullut perinpohjin järkytetyksi. Tämä seikka se onkin kapitalismille maailmansodan vaarallisin seuraus. Ennen maailmansotaa oli kaikissa maissa olemassa yhteinen rahakanta, kulta. Tämän johdosta toimi kapitalistinen aparaatti, kapitalistinen koneisto toisella tavalla kuin maailmansodan jälkeen, jolloin kulta on kokonaan menettänyt tehtävänsä yleisenä arvonmittana. Nyt on kaikkialla siirrytty paperirahakannalle. Ja tämän paperirahan arvoon voi kussakin maassa vaikuttaa pääsääntöllä liikkeeseen uusia vaihdon välineitä. Ei siis enää ole olemassa tullaista yhteistä kansainvälistä arvonmittaria. Ja tämä seikka se juuri kaikkien suurimmassa määrässä ehkäisee kansainvälisten kaupallisten suhteiden uudelleen solmimista. Mutta kuitenkin on kapitalisteilla ja heidän asianajajillaan vieläkin olemassa keinoja, joiden avulla he voivat kansainvälisillä toimenpiteillä järjestää tämänkin seikan. Minä myönnän että nykyisten valtioiden valtiofinanssit ovat joutuneet useissa maissa täydelliseen rappiotilaan, niin että tässäkin suhteessa näillä kansantalouksilla suurten verojen, lainojen, korkojen y. m. sellaisten muodossa on niin raskaat rasitukset, että ne vain vaivalloisesti voinevat kestää noita rasituksia. Jos me tarkastelemme eri maiden kansantalouksia, niin huomaamme, että varsinkin tappiolle joutuneissa keskusvalloissa on kansantaloudellinen ja valtiot inanssillinen asema aivan äärettömän vaikea, ennen kaikkea Itävallassa ja Saksassa. Saksassakin on tuotantoelämä suuresta määrin lamassa, valtion velat ovat sodan aikana nousseet 5 miljaardista markasta tämän vuoden loppuun 212 miljaardiin markkaan. Saksan valuutan arvo on tavattomasti laskenut ja Saksassa vallitsee suuri hiilipula. Mutta Saksaankin nähden lienee uskallettua vetää niin rohkeita johtopäätöksiä kuin esim. kommunistit eri maissa tekevät väittäessään, että Saksan kansantalous ei millään tavalla kykene tästä rappiotilastaan nousemaan. He väittävät, ettei tuotanto kykene näissä maissa kohoamaan. Ennen kaikkea sellaisissa ratkaisevissa teollisuushaaroissa kuin hiiliteollisuudessa. Mutta nyt me huomaamme Saksassakin, että vaikka esimerkiksi hiiliteollisuudessa tuotanto on melkoisesti alempana kuin ennen sotaa, niin siinäkin viimeisinä kuukausina on tapahtunut asteittaista tuotannonnousua. Vielä enemmän me huomaamme tätä kapitalistisen järjestelmän, kapitalistisen koneiston uudel-

leen elpymistä voittaneissa ympäryksissä. Ranskassa elpyminen on vähemmän huomattava, mutta varsinkin Belgiassa ja Englannissa on se ollut erinomaisen nopea. Belgiassa mainitaan teollisuustuotannon nykyään tekevän 80 pros. siitä, mitä se oli ennen sotaa. Siis on erinomaisen nopea elpyminen ollut mahdollinen. Englannissa huomaamme saman ilmiön. Siellä on talouselämä erinomaisen nopeasti nousemassa. Englannin valtiofinanssitkaan eivät ole niin surkeassa kunnossa kuin useassa muussa maassa. Tosin aikanaan Englannin rahaministeri Austen Chamberlain mainitsi, että Englannin talous on vararikon partaalla, mutta äskettäin parlamentissa pitämässään puheessa hän esitti ne loistaviksi, tosin tavattomasti liioitellen. Hän mainitsi, että Englannin budjetin tasapainoon saattamiseksi ei rahaministerin tarvitse asettaa yhtään uutta veroa. Ja maan talouselämä on voimakkaasti noussut. Työttömyys on vähentynyt ja teollisuus työskentelee voi sanoa, jos ei täydellä höyryllä, niin ainakin puolella höyryllä.

Kun minä siis katselen nykyistä tilannetta toisella tavalla, niin on minun nähdäkseni Suomen sosialidemokraattisen puolueen yhä edelleen pysyttävä sen taktiikan kannalla, joka ei perustu tuollaisiin, voi sanoa utopistisiin haaveisiin, vaan ottaa huomioon nykyisen aseman ja yhä edelleen kulkee sillä kannalla, jolla sosialidemokraattinen puolue on ennenkin voittonsa saavuttanut.

Mitä tulee mietinnön yksityiskohtiin, niin mahdollisesti ministerisocialismia koskevaan kohtaan olisi syytä lisätä se näkökohta, jota Voionmaa alustuskustelussa huomautti, että olisi selvemmin kuin nyt määrättävä, että sosialidemokraatit eivät voi ottaa osaa hallitukseen niin kauan kuin meidän maassamme aseelliset luokkajärjestöt ovat parlamentin määräämisen vallan uhkana.

Väinö Voionmaa: Sosialidemokratian vallankumoukselliset opit ovat lausutut puolueen yleisessä ohjelmassa. Kun nyt on laadittavana hetken menettelytapaa koskevat ohjeet, niin niiden luonnollisesti täytyy olla sellaiset, joita hetki vaatii, ja kun meillä ilmeisesti ei ole mitään muuta tilaisuutta nykyisissä oloissa toimia valtiollisesti kuin eduskunnassa, joka on aseena siinä toiminnassa, täytyy ponsien olla parlamentaariset. Minä tahdon huomauttaa, että parlamenttissakin voidaan hyvin koettaa olla vallankumouksellisia, mutta parlamentaarisia muotoja* täytyy siinä noudattaa. Siihen nähden minua esitetyt ponnet ja perustelut suuressa määrin tyydyttävät. Niissä tosin ei ole vedetty niin selvää rajaa kommunismia vastaan kuin minä yksityisesti olisin puolestani toivonut, eikä myöskään ole niin selvästi lausuttu parlamenttaarisuuden kannattamisesta kuin olisin toivonut, mutta yhtä kaikki on verraten laajasti ja niin selvästi, ettei epäilyksellä ole tilaa, asetuttu selvän parlamenttarismin kannalle. Voin siis kaikissa pääpiirteissä hyväksyä ehdotetut menettelytapapponnet ja perustelut. Ainoastaan perusteluihin uskaltaisin esittää pientä poisjättöä. Siellä erään kappaleen viimeisessä lauseessa lausutaan, »etteivät työväen edustajat, samalla kuin he käyttävät hyväkseen näitä porvariston keskuudessa ilmenneitä halkeamia vallatakseen työväestölle uusia etuja, saa hetkeksi-kään unohtaa syvää periaatteellista eroa". Minä luulen, ettei tarvitse erityisesti kehoittaa puoluetta käyttämään hyväkseen noita rakoi(n)jisiä, eikä niitä tarvitse myös kiertää, mutta jos jotain sanotaan, niin varoitettava sana on paremmin paikallaan, sellainen kuin kappaleen lopussa onkin. Minusta siis tuo sivulause »samalla kuin he käyttävät hyväkseen näitä porvariston keskuudessa ilmenneitä halkeamia vallatakseen työväestölle uusia etuja» joutaisi kokonaan pois. Ministerisocialismista tahtoisin minäkin lausua kuitenkin jotakin. Seitsemännen ponnin kolmas kohta ei

minua täydellisesti tyydytä. Minä tahtoisinkin senvuoksi tehdä pienen muutosehdotuksen siihen, ja koska minusta nähdén on parempi, että se muutosehdotus tulee nyt kuuluville ettei sitä äkkipikaa tehdä vasta sitä kohtaa käsiteltäessä. Minä nimittäin arvelen, että kun tässä ponnessa on pantu ehdoksi, että puolue ei anna jäseniään hallitukseen »niin kauan kuin kansalaissodan johdosta valtiollisista rikoksista tuomittuja työväenluokan jäseniä on vankiloissa eikä työväki ole laillisten oikeuksiensa käytössä turvattu hallinnollista mielivaltaa vastaan», niin voimme sanoa vähän enemmänkin. Me voimme erityisesti huomauttaa niistä hallitusmuodon rikoksista, joita on tehty, joita emme missään tapauksessa voi suositella ja joiden poistamisen täytyy olla eittämättömänä ehtona, ennenkuin hallitukseen voidaan mennä. Siis-esittäisin pari pientä lisäsanaa, joten ponsi tulisi kuulumaan näin: »Niin kauan kuin kansalaissodan johdosta valtiollisista rikoksista tuomittuja työväenluokan jäseniä on vankiloissa eikä työväki ole hallitusmuodon suoman kansalaisoikeuden ja muiden laillisten oikeuksien käytössä turvattu hallinnollista ja aseellisten järjestöjen harjoittamaa mielivaltaa vastaan, ei sosialidemokraattien astuminen hallitukseen voi tapahtua». -Minusta ne seikat kuuluvat yhteen, tuo hallituksen ylläpitämä mielivalta ja sen toimesta helposti poistettava mielivalta voisivat tulla poistetuksi.

A. Raatikainen mainitsi m.m. että perussyynä kaikkeen siihen, minkä nojalla puoluejohtoa ja pää-äänenkannattajaa on kokouksessa paljon moitittu, on ollut se vastavallankumouksellinen ja taantumuksellinen ohjelma, jota sillä taholla on noudatettu. Valiokunnan menettelytapamietintö ei vastaa työväestön katsantotapoja, ollen se yhtä taantumuksellinen kuin viime ylimääräisen puoluekokouksen määräämä menettelytaoohjelma. Työväestö vaatii jyrkempää toimintatapaa ja selvää eroa porvariston kelkasta. Yhtyi Pekkalan lähetekeskustelussa esittämään kantaan ja ehdotti valiokunnan mietinnön hyljättäväksi.

*

J. F. Aalto yhtyi Raatikaisen lausuntoon mitä tulee ylimääräisen puoluekokouksen päätöksiin, mutta oli aivan eri mieltä siinä, että käsiteltävänä olevan valiokunnan mietinnön ponsilauselmalla olisi myös taantumuksellinen. Kannatti Voionmaan ehdottamia muutoksia.

O. Toivonen huomautti, että on käytävä käsittelemään tätä kysymystä joko uuskommunisteina tai sosialidemokraatteina, jolloin edellisessä tapauksessa eivät nämä ponnet riitä. Vasta kun työväenluokka on henkisesti ja aineellisesti kykenevä ottamaan vallan käsiinsä, voi suora toiminta tulla kysymykseen. Puhuja oli siksi valiokunnan mietinnön kannalla, paitsi sen hallituksen menoa koskevassa osassa suositti vastalausestaan, etenkin koska puolueen jäsenet hallituksessa ovat nykyisin vaarassa toimia työväen etuja vastaan.

Tehtiin ja hyväksyttiin ehdotus, että puhe aika on 3 minuuttia.

O. Jalava pahoitteli, ettei rajoitetun puheajan vuoksi ollut tilaisuudessa sanomaan kaikkea mitä olisi katsonut mietinnön arvosteluun kuuluvan. Tuomitsi ponnet kokonaan.

E. Lähde selitti Jalavalle että ponnet kieltävät kompromissipolitiikan, ollen hallitukseen menemistä koskeva kohta ainoa heikkous, jonka johdosta puhuja oli pannut vastalauseensa, suosittaen sitä hyväksyttäväksi. Muuten voidaan mietintö hyväksyä.

T. Bryggari yhtyi Toivosen ja Lähteen lausunnoihin mitä tulee ministerisotalismiin, kannattaen Voionmaan ehdottamia muutoksia.

A. Huotari oli valiokunnassa ollut hallitukseen menon suhteen eri kannalla kuin valiokunnan enemmistö, esittäen että hallitukseen menoa koskeva kohta olisi niin muutettava, että asia olisi puoluekokouksessa käsiteltävä tai puolueäänestyksellä ratkaistava.

Fr. Rantanen vastusti ministerisotalismia koskevia ponsia ja yhtyi niiden johdosta tehtyyn muutosehdotukseen.

J. H. Kanerva oli Jalavan kanssa samaa mieltä, sekä lisäsi vielä, ettei olisi myönnettävä varoja hallitukselle ennen armahdusta. Kannatti vastalausetta.

J. Enqvist kannatti Pekkalan lähete keskustelussa esittämiä ponsia.

Ida Kantanen katsoi, että hallitukseen menoa edellyttävä hätätila voidaan katsoa melkein aina olevaksi. Kannatti Pekkalan esittämää menettelytapapäätösehdotusta.

J. S. Rahikainen: Mietinnön perustelut eivät tyydytä. Vastalause niitä hieman parantaa. Kannatti sitä.

Ellen Mäkelin näki mietinnössä monia heikkoja kohtia ja oli sitä mieltä, että työväen edustajain ei ole mentävä hallitukseen niin kauan kuin porvarillinen yhteiskuntajärjestelmä on vallassa, koska meno niin kauan on hyödytöntä.

Isak Heikko, ei hyväksynyt ministerisotalismia. Kannatti Pekkalan ehdotusta menettelytapapäätökseksi.

Kun vielä useat puhujat olivat ilmoittaneet kannattavansa edellätehtyjä ehdotuksia, julistettiin yleiskeskustelu päättyneeksi klo 7,10 ip. ja asian käsittely keskeytettiin.

Istunto päättyi klo 7,10 illalla.

Yhdeksäs kokouspäivä.

Tiistaina joulukuun 16 p:nä.

Aamupäivän istunto.

Kokous aloitettiin klo 9 ap. Tannerin ryhtyessä johtamaan puhetta. Nimenhuudossa todettiin poissa olevaksi: Johansson, Jokinen, Kaarilahti, Mäkelä V., Paasonen, Voionmaa ja Turtiainen.

Menettelytapa.

Jatkokäsittelyn alaiseksi otettiin edellisenä päivänä kesken jäänyt puolueen menettelytapakysymys. Puheenjohtaja lausui, että, kun edellisenä päivänä suoritettiin loppuun yleiskeskus-